

Докторска програма „Кинознание, киноизкуство и телевизия“

Департамент „Кино, реклама и шоубизнес“

ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

УНИВЕРСИТЕТСКАТА ТЕЛЕВИЗИЯ НА НБУ

МЕЖДУ ОПИТА И НОВАТОРСТВОТО

Докторант: ас. Борислава Димова

Научен ръководител: проф. д-р Светла Христова

София

2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД.....	5
ГЛАВА 1. УНИВЕРСИТЕТСКАТА ТЕЛЕВИЗИЯ КАТО АЛТЕРНАТИВА И ЕТАПИ В РАЗВИТИЕТО НА ПРОЕКТА ЗА НБУТВ	17
1. Университетската телевизия като алтернатива.....	17
1.1. Кратка история на телевизията	17
1.2. Телевизионни модели.	19
1.3. Мисия на новия модел - университетска телевизия	22
2. Анализ на концепцията за създаване и развитие на НБУТВ, предложена от проф. д-р Иво Драганов в „Четвъртата възможност – университетска телевизия“.....	30
3. Продукция на НБУ, детерминираща нуждата от създаване на НБУТВ.....	57
1.3.1. Майсторски клас на проф. Георги Дюлгерев	57
1.3.2. Фестивалът „Ню Уейв“	58
1.3.4. Проект „Рекламна академия“	59
1.3.4. Проект „Театрална совалка 2020/21“	60
1.3.5. Майсторски клас на Райна Кабаиванска.....	62
ИЗВОДИ ОТ ГЛАВА 1.....	64
ГЛАВА 2. ВЪЗМОЖНИ ПОСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА НБУТВ.	65
1. Поколението Z. Характеристика на новите потребители и новите създатели на аудиовизуално съдържание днес.	65
2. Изграждане на НБУТВ като вид социална мрежа. „Проект за непрекъснато паралелно създаване и разпространение на дигитално аудиовизуално съдържание от всички в НБУ/ „Проектът“/“.....	69
3. Включване на НБУТВ в образователния процес.	80
ИЗВОДИ ОТ ГЛАВА 2.....	84
ГЛАВА 3. НОВАТОРСКИ ПОДХОДИ В СЪЗДАВАНЕТО НА АКТУАЛНО СЪДЪРЖАНИЕ ЗА НБУТВ.....	86
1. Реализирани проекти в изследване на настоящите възможности пред НБУТВ и РТЦ на НБУ в периода 2020-2022 г.	86
1. Създаване на първото изцяло виртуално студентско предаване на НБУ „Език под лупа“.....	87
3.1.2. Първо хибридно студентско предаване на НБУ „Професия: Студент“	94
3.1.3. Лицата на НБУ	98
3.1.4. Времето на Европа.....	102
3.1.5. Изводи от реализираните досега проекти за бъдещата НБУТВ	104

3.2. Преглед и анализ на предложените от проф. д-р Иво Драганов идеи и предавания за бъдещата програма на НБУТВ и изследване на възможността за тяхната реализация към настоящия момент	106
ИЗВОДИ ОТ ГЛАВА 3.	121
ГЛАВА 4. НОВИ ИДЕИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА БЪДЕЩАТА ПРОГРАМА НА НБУТВ	123
4.1. Концепция за развитие на НБУТВ под формата на два дигитални канала: НБУТВ и НБУТВ филм по моделите на National Geographic Channel и Netflix	123
4.2. НБУТВ като НБУТВ филм по примера на National Geographic Channel	127
4.3. Научнопопулярни и образователни филмови поредици подходящи за НБУТВ филм по модели от платформата Netflix.....	136
4.4. Документални, научнопопулярни и образователни филми, създадени от преподаватели, студенти на НБУ в департамент „Кино, реклама и шоубизнес“, подходящи за програмата на НБУТВ филм.	139
4.5. Програма на НБУТВ	140
4.6. „НБУТВ представя“ – магазинно предаване	142
ИЗВОДИ ОТ ГЛАВА 4.	148
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	150
ПРИНОСИ	156
БИБЛИОГРАФИЯ	157
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	160

УВОД

Университетските телевизии по света се зараждат през 60-те години на миналия век. Опитът им ги превръща в особен вид корпоративно средство за масова информация, претендиращо за собствен медиен сегмент, но способно да излезе и извън пределите на своята корпоративна затвореност. Мисията им е да съгласуват дейността си с мисията на конкретното висше учебно заведение, в което възникват, като едновременно с това отговарят на мисията и на висшето образование като цяло. Университетската телевизия формира добрия корпоративен имидж на своя ВУЗ дори само чрез самия факт на своето съществуване, но главно чрез постиженията си в търсене на аудитория и създаване на качествена аудиовизуална продукция.

В последните две десетилетия идеята за университетска телевизия на НБУ се развива, но множество икономически фактори и липсата на технологична база, осуетяват цялостното изпълнение на намеренията на първопроходниците. В настоящия момент, след успешното завършване на проекта по изграждането на нова модерна база в РТЦ в корпус 3 на НБУ, включваща собствен специализиран ТВ студиен комплекс, е необходимо да се анализират основните предложени теоретични концепции за бъдещата медия, факторите затрудняващи и до днес създаването на успешен локален модел на студентска телевизия, да се изследват също производствените възможности, с които НБУ разполага, да се открият и определят вкусовете на очакваната аудитория от съвременни млади хора, в търсене на успешен модел за реалния старт на инициативата.

Предмет на настоящото изследване е университетската телевизия на НБУ (НБУТВ, използвано наименование в проекта за развитие на РТЦ). Идеята за създаването ѝ се заражда още във визионерските години на НБУ /1996/, а десетилетие по-късно започва и работата по проучване и оформяне на подходяща концепция за нейната реализация. Така близо 20 години след първоначалната идея, възможна мисия и програмни идеи за бъдещата НБУТВ се описват от проф. д-р Иво Драганов в трудовете му „Телевизионното програмиране в общия аудиовизуален контекст“ и „Четвъртата възможност – университетска телевизия“. Последната книга е базов обект на анализ в дисертацията, също както новосъздадения РТЦ в НБУ и реализираната продукция след стартиране на дейността му.

Цели на бъдещата университетска телевизия на НБУ, според концепцията на проф. Драганов, са: „да запълни празна програмна ниша“, в която да се открие „място на истината – такава каквато я чувстват, разбират и изживяват младите хора у нас“¹, които „имат претенции да бъдат водещи, ключови фигури в своята област“², „да създаде учебна база“, „активно да включи академичната и студентска общност в публичния дебат“, „да експонира ярко научните и образователни постижения на НБУ пред аудиторията“, „да формира мнения и създава позиции по ключови за държавата и обществото проблеми пред аудиторията“³, анализирайки ги.

Цел на настоящия текст е изследването на перспективите и задачите в един незавършен проект за университетската телевизия на НБУ (съкр. НБУТВ) в непосредствената близост до неговото реално начало.

Въз основа на теоретичния фундамент на първопроходците за телевизия на НБУ, в текста се изследва натрупания опит и новаторски подходи в създаване на конкретен практически модел за функциониране на НБУТВ днес. Търси се комбинацията между следването на утвърдените образци, заслужили правото си да бъдат припознати като формиращи модели и постигането на оригиналност, и неповторимост в съдържанието и формата за бъдещата университетска телевизия на НБУ.

Задачи в анализа на емпиричните изследвания са да се установи дали НБУТВ категорично притежава качества в несравнимо предимство пред други аналози в България, по отношение на възможността да получава академична подкрепа на тотално ниво на експертиза в огромно разнообразие от области, по всяко време.

Платон казва, че доброто образование и възпитание са тези, които „ще създават добрите природни качества“, а те под тяхното влияние „ще станат още по-добри, отколкото са били както по отношение на всичко друго, така също и по отношение на раждането...“⁴

¹ Драганов, Иво. *Телевизионното програмиране в общия аудиовизуален контекст*. Изд. на НБУ 2012 г., с.178

² Пак там, с.179

³ Драганов, Иво. *Четвъртата възможност - университетска телевизия*. Изд. на НБУ 2017 г., с.140, 141

⁴ Платон. *Държавата*. изд. Изток-Запад, 2014 г., с.158

Натрупаните с години надежди на всички автори и съмишленици, работили по проекта, появил се още в ранния визионерски период на университета, тежат с аналогично дълго натрупани очаквания и идеи. Те, обаче, трябва да преминат през призмата на възприятие на търсения млад зрител сега, като бъдат изпитани, окачествени и в хода на процеса приети, променени или отхвърлени и заменени с други подходящи алтернативи.

Медийният експерт Роджър Фидлър в изследването си „Медиаморфоза. Да разберем медиите“ казва: „На новите медийни технологии винаги им е необходимо повече време от очакваното, за да постигнат търговски успех. Обикновено им отнема поне едно човешко поколение (20-30 г.), за да изминат път от изпитанието на идеята до широкия прием.“⁵

Липсата на експертни познания и умения у бъдещите основни реализатори на университетското телевизионно съдържание - студентите, макар и консултирани от специалисти, е огромно предизвикателство. Създаването на телевизионна продукция от хора, паралелно изучаващи правилата на работа в съответната сфера, както и постоянното текучество на вече обучени млади специалисти, обусловено от фиксираня във времето срок на образователния процес, е действително сложен казус. Необходимо е да се изследват и предложат възможности за продължаващо сътрудничество между всички страни, участващи в процеса по създаване на бъдещата НБУТВ и да се обособи един работещ управленски и производствен модел.

Важно е да се открият и предложат варианти за интегриране в програмата и дейността на НБУТВ и огромният поток от студенти, изучаващи в НБУ специалности извън сферата на масови и телекомуникации, кино и телевизия. Важно е те да имат своята роля не само като автори на съдържание, а и като активни създатели на цялостни аудиовизуални продукти за НБУТВ.

Необходимо е да се търси диалог между утвърдените правила и експеримента на новаторството в поставяне на едно наистина успешно начало. Това е задължително условие при оформянето на всяко знание, защото според Оливър Лъкет - изпълнителен

⁵ Фидлър, Роджър. Медиаморфоза. Да разберем медиите. Издателска къща „Кралица Маб“, 2005 г.

директор на „The Audience“, т. нар. „издателска къща“ в социалните медии за знаменитости, работил по предизборната кампания на Барак Обама, „когнитивните умения зависят от способността на хората да разпознават повтарящи се модели“⁶.

В книгата му „Социалният организъм“ се казва още, че една идея не може да се задържи в умовете ни, ако е напълно непозната и няма предшестваща я свързана идея, за която да се „прикрепи“.⁷

В този смисъл, НБУТВ със сигурност трябва да заимства опит от успешно реализирани чужди форми, но само във функцията им на гарант за успешна основа в началото, защото главната цел пред университетската медия ще е да развие в бъдеще своя оригинална характерна структура. Това е неизбежно условие за успех, защото следващият Бил Гейтс няма да направи операционна система, новите Лари Пейдж или Сергей Брин няма да създадат интернет търсачка, а и следващият Марк Зукърбърг няма да изгради социална мрежа във вида, в който я познаваме. „Всичко в бизнеса се случва само по веднъж“ и „ако се опитате да копирате тези момчета, значи нищо не сте научили от тях“⁸ са част от размишленията за пътя към успешния старт-ъп на Питър Тийл – съосновател на PayPal и инвеститор в компаниите Facebook, Space X и LinkedIn.

Мотивите ми да направя настоящото изследване, като вече опитен телевизионен режисьор и млад преподавател по специалността в НБУ, са да открия и изследвам факторите, влияещи на успешното „излитане“ на НБУТВ в днешната различна от вчера среда. Бих искала да открия, анализирам, внедря и развия в програмата на НБУТВ основно интересите на поколението, родено около прага на 2000 - та година, наричано още поколението Z, което днес е генерална част студентите на НБУ. Възможно е да се потърси известна символика в математическото начало /Zero/ и буквата, обозначаваща азбучния край. Отново при Платон може да открием, че „едни неща поради усещанията не предизвикват размисъл за изследване, доколкото сами биват преценявани с усещане, а други пък непременно подтикват мисълта за изследване“⁹. Съпадението между

⁶ Лъкет, Оливър. *Социалният организъм. Издателска къща „Кръгозор“*, 2017 г., с. 48

⁷ Лъкет, Оливър. *Социалният организъм. Издателска къща „Кръгозор“*, 2017 г., с. 48

⁸ *Пак там.*

⁹ Платон. *Държавата. изд. Изток-Запад, 2014 г., с.523*

своеобразните начало и край събужда размисъл за цикличността на процесите. В известен смисъл, за т. нар поколение Z може хипотетично да се приеме, че то не само търси своето ново начало, както всички млади хора, когато са били такива, но и се нуждае от него по-силно, защото идва с началото на едно и с края на друго цяло хилядолетие и притежава нещо напълно уникално.

“Z е първото поколение, родено в свят, където всеки физически обект /хора и места/ имат цифров еквивалент. В представите на поколението Z реалният и цифровият свят по естествен начин са преплетени. Виртуалният свят просто е станал част от техния реален свят.”¹⁰ За представителите на това поколение интернет се превръща в традиционен и почти единствен начин за получаване на информация, за разлика от повечето представители на предходните поколения, които още разчитат и на класическите медии в лицето на телевизията, радиото и печата.

В този смисъл пред НБУТВ се изправя задачата да създаде различна медия от нулата, но и традиция от нулата в буквален /всяко начало е ново/ и отчасти в преносен смисъл /нов вид медия/, импониращи на вкусовете и търсенията на младите днес.

Фактът, че младият човек не е типичният телевизионен зрител не е повод за притеснение, а мотив да спрем да го търсим като аудитория на стандартната телевизия. И трите най-големи телевизионни канала в България / БНТ, БТВ, НОВА и не само те/ предлагат в своите дигитални канали все още основно идентична по същност аудиовизуална продукция на ефирната им програма. Така, обаче, осъвремененият способ за достигане до модернизиращата се аудитория, без актуализиране на формата, каквато и интерактивност да предлага той, няма как да постигне сериозен резултат в превръщането на по-младите зрители в постоянни партньори.

И тук остава без значение въпросът за причината конвенционалните телевизии да не поставят фокус върху младите зрители, дали тя е търговска, политическа и т.н., защото резултатът от продължаването на тази практика е по-важен и предвидим. След около две десетилетия неспечеленият днес тв зрител, типичен представител на

¹⁰ David Stillman. *Gen Z @ Work*. Harper Collins, 2017

поколението Z, задължително ще попадне в групата на очаквания най-масов, към момента, консуматор на тв съдържание, но само по профил възраст.

Тогава тези нови около 50 годишни хора, обаче, ще са последователи на своите нови модели, останали неизследвани и непредложени от стандартните телевизии. Те от своя страна вероятно ще направят опит за кардинално преустройство, което, според мен, ще бъде повече вследствие на настъпващата осезателна загуба на аудитория по чисто биологични причини, отколкото катализирано от осъзнаването за пропуснатия нов профил зрители. Този процес е твърдо детерминиран от ориентацията на популярните работещи телевизии към достигане на количествен рейтинг на момента, какъвто днес генерират основно по-възрастните зрители.

С навременни и добре обмислени действия, представляващи хибридно обединение от добрите практики на академичния, телевизионен и интернет свят, постепенно съдържанието на НБУТВ може да се превърне в модерен и адекватен избор за групите, оставащи извън основното внимание на конвенционалните телевизии (желание на всички автори на идеята за създаване на университетска телевизия към НБУ), изграждайки един напълно нов функционален модел за следване.

В официалната си биография Стив Джобс казва, че в опита за произвеждане на продукт без недостатъци, в крайна сметка може да се стигне до нещо твърде усложнено и объркано и единственият начин за успешно действие е „да разбираш много ядрото, същността на даден продукт, за да можеш да се отървеш от всички части, които не са реално необходими“¹¹. В този смисъл НБУТВ, в ролята си на продукт, не бива да се превръща в жертва на стремеж към количествени телевизионни постижения, търсейки начин да задоволи вкусовете на твърде широка аудитория, а да търси преди всичко форма на качествена програма, конкретно насочена към избрана група зрители.

В лятото на 2019 г. в британския всекидневник „The Guardian“ излиза статия, която разглежда тенденцията младите хора сега да не се обръщат към телевизията като средство за получаване на информация. Там се казва, че „традиционният начин за

¹¹ Айзъксън, Уолтър. Стив Джобс. Издателство „СофтПрес“, 2011г., 372

потребление на новини днес е неактуален и това е непренебрежим факт¹². Според комуникационният регулатор Ofcom младите хора не гледат телевизионните новинарски бюлетини. „Ние знаем от години, че трябва да се достигнат нови аудитории и то чрез нов начин на оформяне и поднасяне на информацията за света. Стандартните телевизионни новини никога не са били насочени към децата, но сега за младите хора се предоставя много по-голям избор за научаване на новости. Те съвсем естествено избират платформи, които им говорят и това ще продължи по същия начин и в годините им на зрялост....“¹³

В сайта на Российская газета от март 2019 се посочва, че половината от младите руснаци са убедени че "да гледаш тв не е яко".¹⁴ По данни на фонда "Общественото мнение" 46 % от юношите и девойките от 14 до 21 г. в Русия не гледат телевизия. Още 38 % постепенно се отказват и допускат, че въобще ще се откажат в полза на други източници на информация. И само 16 % остават „верни на добрата стара "кутия".¹⁵

Известният в Русия експерт проф. Владимир Кудрявцев, д-р на психологическите науки, потвърждава, че измененията на темпа и стандартите на живот задължително водят след себе си категорична смяна на форматите и способите за получаване на информация за света. Според него „няма нищо удивително в това, че в авангарда на отказа от старите способности и в пробването на новите стои младежта“¹⁶. Той обаче е на мнение, че дори специалистите се оказват неподготвени за процесите и за това, че „младежката аудитория, първо, смята за неикономично да губи време за телевизия, а второ, в интернет тя отдавна се е разпределила по сегменти и продължава да се дели на групи по интереси“¹⁷. Това постоянно делене до известна степен прилича на клетъчното нарастване на един организъм, към чиито темпове и естество очевидно

¹² <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/jul/26/young-people-tv-news-know-about-the-world-media>

¹³ Пак там.

¹⁴ <https://rg.ru/2019/03/04/kak-otnositsia-k-televideniiu-molodoe-pokolenie.html>

¹⁵ <https://rg.ru/2019/03/04/kak-otnositsia-k-televideniiu-molodoe-pokolenie.html>

¹⁶ Пак там.

¹⁷ Пак там.

стандартната телевизия с нейния силно централизиран модел на управление, не е способна да се адаптира бързо.

Възможностите тук пред НБУ се разкриват в прилагането на един противоположен модел. Приетият за дядото на интернет Пол Барън още през 50-те години на 20 век разработва модели за децентрализация на потоците от информация, стигайки до т.нар. дистрибуционна мрежа. Идеята му, развита години по-късно, предлага съществуването на множество ядра – комуникационни центрове, изграждащи система от взаимосвързани отношения, но не с жизнена значимост за мрежата, а във формата на дистрибуционна структура, при която отпадането на което и да е ядро по съответни причини, няма да позволи срыв на цялото или ако пътят на информацията някъде е зает, тя да намери заобиколен такъв, за да стигне до крайната си цел.

Познатият ни днес принцип на работа в интернет е в пъти по-подходящ за модел на изграждане на стартиращата НБУТВ, отколкото йерархичната организация на конвенционалните телевизии и то не само по способ – разпространявайки информация онлайн, а и по форма на предаваните послания. В този смисъл е по-допустимо да се приеме, че НБУТВ е способна да има успешен живот, поддържан от интернет поколението Z, повече като вид социална мрежа с хоризонтална структура, отколкото като телевизия с последователна регулярна програма.

Ще направя уговорката, че в цялата си работа ще разглеждам НБУТВ изключително като възможна социална мрежа, развиваща своето съдържание в дигитална платформа с подканални по интереси, а не като стандартна телевизия или като социална медия, защото вярвам, че е от огромно значение в новата си структура НБУ да обърне повече внимание на личната комуникация между участниците в университетската среда, отколкото на трансфера на информация, макар и ценна, разпространявана от източници най-често без ангажимент към продължаващ във времето обмен на информация. Мотивите ми са свързани отново със специфичните схващания на поколението Z, като например, по-емоционалния начин в изграждане на преценка за авторитети спрямо всички предходни поколения.

В края на декември 2010 в брой на списание „Time“ Марк Зукърбърг говори за супер силата на думите, предавани от уста на уста. Според него „посланието, което

получаваш, в повечето случаи не е толкова важно, колкото човекът, от когото го получаваш“. Така изграденото доверие към човека води до доверие в информацията, която той споделя и обратното. Един от любимите примери на предприемчивия Зукърбърг за успеха на споделяната информация във Facebook гласи: „Аз мога да отида в профила на някой човек и да видя, че и той харесва музикалната група, която харесвам самият аз. Това означава много повече за мен, отколкото, ако видя билборд с реклама за тази група“.¹⁸

Ако си представим участниците в социалната мрежа на НБУ в същата ситуация и помислим върху изложената горе характеристика за поколението Z, то хипотетично следва да приемем, че раждането или засилването на авторитета биха могли да се случат след само един клик в мрежата на НБУТВ, за разлика от всеки друг случай при изграждането на взаимовръзки между членовете на университетската среда.

Задачите на дисертацията са следните:

- очертаване перспективата на образователен и телевизионен проект от нов вид, с експертизата на преподаватели и със студенти, паралелно обучаващи се да го създават
- да се утвърди нова визия за НБУТВ като вид социална мрежа
- да се проучат условията за създаването на този нов комуникационен модел
- да се обоснове необходимостта от включване на иновативни подходи в учебно-образователния процес в НБУ
- да се създадат аудио-визуални продукти за целите на научноизследователската дейност на настоящата дисертация

Методология на изследването

Методологията за реализиране на изследването е свързана с постигането на целите му: сравнителен анализ на различни теоретико-практически изследвания от областта на медиите в дигиталната ни съвременност, Case Study методология чрез интервюта със студенти и преподаватели, комбиниращи количествени и качествени

¹⁸ „Марк Зукърбърг“ – *Момчето милиардер /поредица със свои думи/,* изд. Локус, София, 2016

подходи за целите на теоретичния анализ. Чрез използването на интервюта изследването цели да получи допълнителна информация и детайлни данни за проблематиката на проекта НБУТВ. Важен метод е анализът на информация, свързана със социологически и други данни от различни телевизии, социални интернет мрежи, имащи отношение към темата, изследвания свързани с психологията на възприятие на поколението Z и изследвания чрез практически реализираните първи проекти в новия РТЦ на НБУ.

Методите, събраните и обработени материали, както и последователността при провеждане на проучванията в дисертацията ще бъдат прецизно и точно описани, така че да позволяват ясно разбиране на същността на извършените изследвания, както и възможността за бъдещето им възпроизвеждане от други изследователи.

Възприети ограничения в разработката са предпоставени главно от факта, че НБУТВ реално днес все още не съществува. По тази причина фокусът на изследването се насочва върху проучването при какви обстоятелства, в каква форма и как новата медия би могла да се реализира успешно в настоящия момент. Имах намерение да проуча основно спецификите в създаването на актуално съдържание за младежката аудитория, пропусната като основен сегмент от конвенционалните телевизии, като съсредоточа вниманието си главно върху чуждестранни успешни модели. Но липсата на достатъчно налична литература и общи световни анализи върху развитието и дейността на университетските телевизии като явление, отсъствието на подробна информация за производствения цикъл и необходими финансови ресурси за осъществяването на едни от успешните световни проекти, се оказа сериозно затруднение в работата ми. От друга страна, липсата на изграден първоначално проект и структура за бъдещата медия на НБУ, както и липсата на одобрена официално програмна концепция, технологичен модел, отсъствието на разработени програми за обучение, интегриращи в себе си засилена практическа дейност, с цел създаване на телевизионна програма, както и продължителната липса на необходимия минимум от експертен персонал, ангажиран в дейностите на новия РТЦ в НБУ, съчетани с появата на Ковид-19, ограничиха работата ми върху изследване и доказване на базовите нужди и възможности, чрез които НБУТВ би могла да направи първите си успешни реални стъпки като медия изобщо.

Защитаваната теза в дисертационния труд е, че НБУТВ може да се превърне в алтернатива на конвенционалните телевизии, в работещ модел на университетска медия и във вид дигитална мрежа със собствен канал, чрез който да се открият интересите на аудитория от съвременни млади зрители. Очакваните резултати се доказват в текста при наличие на определени условия.

Разбираемо е, че структурирането на отделните глави в дисертацията има творчески характер и са възможни различни подходи. В настоящото изследване, за постигане на реални резултати в изброените посоки, **етапите на работата ми ще са:**

В **първа глава** се поставя мястото на университетската телевизия на НБУ в контекста на времето, в което тя стартира. Кратко са представени основните етапи в раждането на телевизията като средство за масова информация, различните телевизионни модели и къде открива своето място университетската телевизия като възможна алтернатива. В главата се разглеждат и анализират важни акценти в единствената предложена концепция за бъдещата университетска телевизия на НБУ в книгата на проф. д-р Иво Драганов „Четвъртата възможност- университетска телевизия“ и се поставят акценти върху няколко от най-успешните проекти на НБУ създадени през годините, детерминиращи днес нуждата от създаване на университетски телевизионен канал – НБУТВ, който би могъл да отразява техните достижения.

Втора глава е насочена изцяло към характеристика на младото поколение днес, неговите специфични търсения в съдържанието и формата на информационните послания, от които то осъзнато се нуждае. В основата на проучването стоят съвременни изследвания, интервюта и книгата „Поколението Z на работа“ (автор Дейвид Стилмън). В главата се прави опит за извеждане на възможности пред НБУТВ като образователна платформа и се излага нова авторска идея в начина, по който с помощта на съвременни технически възможности всеки член на университетската структура би могъл да се превърне освен в потребител (зрител) и в автор на телевизионно съдържание.

Третата глава има задача подробно да опише постигнатото в практическото изследване на възможностите на НБУ, РТЦ и екипите от студенти и преподаватели да създават телевизионно съдържание за бъдещата НБУТВ. Ще се анализират грешки, пропуски в производствените решения в търсене на начини за справяне с трудните

казуси, изправящи се пред успешната реализация на проекта. Тук по-конкретно ще се обърне внимание на програмните предложения на проф. д-р Иво Драганов за бъдещата НБУТВ, разгледани през производствените възможности на НБУ и РТЦ към момента.

В **четвъртата глава** се предлагат аргументирано конкретни идеи за развитието на бъдещата НБУТВ, както и форма за тяхната действителна реализация.

Изследванията нямат претенция за пълна изчерпателност, темата е постоянно променящ и развиващ се жив организъм, който ще се нуждае от допълнителни проучвания, целящи своевременното подобряване и усъвършенстване на модела за НБУТВ.

ГЛАВА 1.

УНИВЕРСИТЕТСКАТА ТЕЛЕВИЗИЯ КАТО АЛТЕРНАТИВА И ЕТАПИ В РАЗВИТИЕТО НА ПРОЕКТА ЗА НБУТВ

1. Университетската телевизия като алтернатива.

1.1. Кратка история на телевизията

Раждането на телевизията като телекомуникационна технология за приемане и предаване на аудиовизуална информация на далечни разстояния променя сериозно света на масовите комуникации след второто десетилетие на 20-ти век до днес.

Появата и началното развитие на най-влиятелната масмедия се случва на фона на двете световни войни, изключително труден, но и свръхдинамичен период на усъвършенстване на всевъзможни технологии. Но въпреки сериозните инвестиции в разработването на нови телекомуникационни системи, чисто икономическите последиствия от световните конфликти, водещи до всеобщо обедняване, не позволяват подобни скоростни темпове и в разпространението на индивидуални приемници сред обикновените потребители.

Телевизорите започват да навлизат в бита и в домовете на хората към края на 30-те години и особено след края на Втората световна война. В този период излъчваните програми са повече експериментални и все още далече от разбирането за истинско телевизионно програмиране, което познаваме днес. Извън прякото транслиране на картина от спортни и други събития, все още няма форми, които да предават задълбочено съдържание в последователна програма.

В края на 40-те години се заражда т.нар. персонифицирана телевизия. Налагат се разпознаваеми лица, идентифицират се вкусове и нагласи. Създават се първите профили – тв марки/емблеми. От началото на 50-те години в телевизията навлиза и рекламата. Новите начини на финансиране чрез спонсорство започват да катализират комерсиализацията на телевизията. Опитите и в САЩ, и в Западна Европа да наподобят в програмите си формите на всички познати към този момент в света изкуствата, са още експериментални. Технологията за създаване на аудиовизуално съдържание за

телевизия още е далече от днешните си постижения, но въпреки показването примерно на опростени драматургични скетчове и филми, приличащи повече на евтин театър, скоростта на усъвършенстване в медията не намалява.

През 60-те години започва по-ясното разбиране за силата на телевизията като средство за управление на света и контрол чрез образи и внушения. Емблематичен за телевизионната история от това време остава дебатът между Ричард Никсън и Джон Кенеди по време на президентските избори в САЩ /почти не съществува съвременен труд, изследващ телевизията, в който да отсъства този пример/. Чрез мащабно проучване и статистически анализ се появява феноменът на визуалния избор. Във времето на цялата кампания Никсън води пред Кенеди, дори в самия изборен ден Никсън запазва преднината си сред населението, получаващо информацията за управленските платформи на кандидатите по радиото, но телевизията се оказва по-силно оръжие. Кенеди печели с малко надпреварата, защото масовата публика го вижда в добра форма, за разлика от опонента му Никсън, притежаващ притеснително болнав вид. В този момент образната визия побеждава интелектуалната визия, и в този случай дори променя историята. Ако се направи подробно изследване сигурно биха се открили хиляди примери, развиващи се по идентичен начин.

В следващите десетилетия започват да се разработват все повече модели на телевизия. От една страна като статут – обществени или частни, т.е. изпълняващи обществени функции, финансирани до голяма степен от населението или като търговски предприятия с бизнес модел. Избират се програмни профили, разработват се програмни концепции, позиционират се различните форми във времевите прозорци. Ражда се все по-силна конкуренция за спечелване на аудитория, но се появява и разбирането за телевизия не само като средство за масово осведомяване и развлечение, но и като социо-културен институт от първостепенно значение и за обществото и за съответната държава, а днес и за целия свят като събирателен образ на масовата културна идентичност. Подреждането на приоритети в съзнанието на зрителя започва да се случва чрез индивидуалната редакционна преценка на медията – какво и как да се покаже, като единствен критерий за важноста на едно събитие.

Днес, все още, особено в частния търговски сектор, е трудно запазването на етиката и обективността при сблъсъка в търсенето на зрелищността и императива да се събира повече аудиторията, повече потребители на рекламното послание.

1.2. Телевизионни модели.

Търговска (комерсиална), обществена и държавна – това са трите основни модела на телевизия.

Доминиращите телевизионни модели по региони са: търговска /комерсиална/ телевизия, преобладаваща в САЩ, обществена телевизия – характерен модел за Западна Европа - Великобритания, Франция, Германия, Италия, също и страните от Северна Европа, Австралия, Индия, Канада. Докато формите на държавна телевизия са по-характерна особеност за бившите социалистически страни и Китай.

Отсъствието на разбираем и отчетлив механизъм за събиране на такси и получаване на приходи в началния етап на възникване на радио–телевизионната индустрия, според мнението на специалисти би означавало пазарен крах на тази индустрия. Това в значителна степен е обусловило и различния подход към финансирането на излъчването в Западна Европа и САЩ.

В първия случай финансирането се базира на своеобразен „налог”, задължителна такса, която се плаща от всички собственици на радио и телевизионни апарати. Така е било организирано финансирането на BBC във Великобритания. А в САЩ големите търговски компании били привличани за спонсори на различни радио– и телевизионни програми срещу реклами, което позволило да се създаде друг вид финансиране.

Като синоним на търговска телевизия дълго време е приемана американската телевизия. В основата на стратегията на телекомуникационните мрежи е била заложена именно продажбата на реклами, въпреки че се осъществявали паралелно и други търговски операции на телевизионния пазар: произвеждане и продаване на телевизионни програми, аудио и видеозаписи на различни носители, търгуване с авторските права на свои програми. В някои случаи телевизионните мрежи са играели и

на финансовите пазари с ценни книжа. Но това се е смятало за вторичен пазар и не е успявало да донесе като следствие значителни приходи. Главният доход оставал рекламата, насочена преди всичко към масовата аудитория.

Това обяснява и програмната политика на мрежите, насочена към получаване на печалба в условията на съществуване на масова нефрагментирана аудитория. Мрежите всъщност започват да „създават” масова аудитория за рекламодателите, заинтересовани от масовия пазар.

Изпълнявайки своята обслужваща функция, националните мрежи в САЩ предоставят на рекламодателите достъп до големи групи потребители, гледащи телевизия. Поради това ориентацията към интересите и вкусовете на „мнозинството” е била задължително условие.

Друга важна особеност на американската телевизионна индустрия е мрежовата организация на излъчване. Този принцип е възникнал още в ранния етап на раждането и развитието на радио индустрията в САЩ и е пренесен в телевизията също в нейното зараждане.

В противовес на американския модел, в Западна Европа телевизията е основана на други организационни, финансови и програмни принципи. Често наричат този тип телевизия обществена, въпреки че това определение не е съвсем точно. Във Великобритания, за която се смята, че е дала на света идеалния пример на обществена телевизия - ВВС, нейният статус би могъл да е определен по-пространно и точно като излъчване в служба на обществото.

Много важна характеристика на обществената телевизия е значителното внимание на държавата и политиките не само към разпределение на честотите, но и към програмната политика, както и към създаването на структурата на излъчващата компания.

Лорд Райт, един от първите ръководители на ВВС, отбелязва, че общественото излъчване представлява такъв морален актив, който с годините носи проценти под формата на щастливи семейства, развита култура и истинско гражданство. Утвърждаването на подобни представи за общественото излъчване е довело до формирането на такава програмна политика, която отразява мнението на политическия

елит и техният „изразител“ – обществения излъчвател, за политическата и гражданската позиция на телевизионните програми.

Разликата между комерсиалната/търговската и обществената телевизия, разбира се, не е ограничена само с програмната политика. Икономическите основи на тяхната дейност са също много различни. Комерсиалната телевизия се финансира само от реклами, а обществената от самите зрители чрез абонаментните такси, които внасят средства в бюджета на телевизионните компании.

Не навсякъде, обаче, икономическите условия са еднакви, затова и икономиката на обществената телевизия е различна. Така, например, в Германия тя се е създавала в сложния следвоенен период на възстановяване на страната и пълното финансиране от абонаментни такси на обеднялото общество, се е оказало невъзможно. Именно затова, законодателите приемат решение за частично финансиране на първата обществена телевизия ARD от реклами. Но заедно с това и самото появяване на реклами в ефира, е трябвало да стимулира потреблението, което съответно успява да доведе след себе си и икономически растеж.

В Испания след сложни икономически и обществени реформи, създаването на обществена телевизия на мястото на държавната с нейните традиционни икономически принципи за финансиране, се оказало невъзможно. Именно затова днес испанската обществена телевизия се финансира от реклами, а абонаментна такса за нея не съществува.

Едно от ключовите различия между търговската и обществената телевизии се отразява в тяхното отношение към аудиторията. За комерсиалните мрежи най-важната задача е да се привлече пасивната масова аудитория, т.е. потребителите. Обществените телевизии, в идеалния случай, разглеждат аудиторията като съвкупност от критично мислещи граждани.

Държавната телевизия, за разлика от комерсиалната и обществената, не е в пряка икономическа зависимост от масовата аудитория, тъй като тя се финансира централизирано и планоно от държавния бюджет.

В условията на планоно икономика, например в СССР, целево са се отделяли средства за техническото функциониране и производството на програми за

националните радио–телевизионен монополист Госттелерадио. На ранния етап на развитие на държавната телевизия в СССР е съществувала особена абонаментна такса – 15 % от стойността на телевизора. Но сложният механизъм за преразпределение на средствата между различните пера в държавния бюджет е направил невъзможна идеята за финансиране на държавната телевизия от самите зрители.

Смесеният модел на финансиране – държавен бюджет + реклама + спонсорство от крупните корпорации, близки до държавните структури, в последните години получават все по–голямо разпространение /особено в Русия, страните от ОНД и много азиатски държави/. Това е свързано с ограничените държавни средства, отделяни за финансиране на излъчването.

Държавната телевизия не по–малко от комерсиалната и обществената, е заинтересована от масовия зрител, въпреки че причините за подобен интерес са други. Увеличаването на нейната аудитория е насочено в отправяне на определени послания, обслужващи държавни интереси в множество сфери. Често наред с политическата мобилизация на аудиторията например, държавното излъчване се стреми и към такива цели, като социална и културна интеграция на населението, просвета, възпитание на национална идентичност.

Днес практически нито в една страна с развита пазарна икономика не се срещат „чисти” модели на телевизия. Доминиращият модел на организация на телевизионната индустрия е смесеният, в който съществуват обществена и търговска телевизия или държавна и търговска, въпреки че тяхното съотношение в различните страни е неравномерно.

1.3. Мисия на новия модел - университетска телевизия

Университетската телевизия е особен вид корпоративно средство за масова информация, претендиращо за собствен медиен сегмент, способно да излезе в определен момент и извън пределите на своята корпоративна затвореност, и да бъде разглеждано като източник на информация и за външния свят.

Мисията на почти всяка университетска телевизия по света се съгласува с мисията на конкретното висше учебно заведение, в което тя възниква, като едновременно с това отговаря на мисията на висшето образование като цяло.

За да постигне своето утвърждаване университетската телевизия, е необходимо да бъде привлечено вниманието на външната среда, както и на стандартните конвенционални телевизии, а също така и на всички останали медии, върху продукцията на университетската телевизия. Това би било възможно само в случай, че тя съумее да демонстрира свой творчески потенциал и конкурентоспособност.

Университетската телевизия формира добрия корпоративен имидж на своя ВУЗ и чрез самия факт на своето съществуване, но главно чрез постиженията си в търсене на аудитория и създаване на качествена аудиовизуална продукция.

По света информационните програми на университетската телевизия са основен вид продукция. Създатели и автори на тези програми са творчески екипи главно от студенти, чиято работа се насочва от преподаватели и специалисти в областта на телевизията.

В развитите и работещи модели на университетски телевизии ангажиментът на студентите по създаване на продукции е включен в учебните планове, което допринася както за професионалната подготовка на бъдещи специалисти в областта, така и за създаване на професионална програма за самата медия.

В концепциите на университетските телевизии, които предполагат послание към широка аудитория са заложили информационно аналитични програми с голямо разнообразие от теми.

Особено значение имат творческите проекти, които могат, без да се нарушават изискванията на корпоративната етика, да излязат и извън каналите на университетската телевизия, в която са създадени, представяйки постиженията си на широката публика.

Университетските телевизии с годините постепенно са започнали да се възприемат от създателите и потребителите на техните продукции като особено

медийно явление, като нов вид професионално общество, което способства за максималното разкриване на творческия потенциал на младите хора и техните идеи.

Основни цели в работата на университетските телевизии е да предоставят практическо обучение на студенти, изучаващи журналистика и телевизия, разширяване и развитие на формите за осъществяване на цялостния образователен процес, сътрудничество с регионални и национални медии, с цел привличане на партньорства в реализацията на значими студентско-преподавателски образователни проекти, осъществяване на творчески инициативи на студенти и сътрудници, насочени към повишаване на имиджа на университета.

На университетските телевизии се възлагат най-често следните задачи – обучение на студентите в областта на телевизионното производство, създаване и разпространение на филми и друга видео продукция, предназначена за студенти и сътрудниците на университета, а също така и на продукция за ученици в средните училища, отразяване на културни и социални събития, производство на учебни, професионално ориентирани, презентационни филми и рекламни видеа, участие в работни проекти в сътрудничество с други висши учебни заведения, подготвящи кадри за телевизия.

Изследователи по темата посочват, че в последните години за създаването на университетска телевизия става все по-ясно, че не е достатъчно тя да притежава свое техническо оборудване, чрез което да осъществява продукция, но е важно да построи и своя собствена концепция за телевизия, да заеме определена ниша в информационното поле, в периода на цифровата революцията, да участва във важни сътрудничества, да създаде истински университетски бранд. Като в един от новите критерии за имиджа на вузовете по света се превръща именно създаването на собствен бранд.

Студентските телевизии в чужбина.

Опитът на Великобритания.

Историята на университетските телевизии по света не е от вчера. Най-ранните опити на студентски студия да организират собствено излъчване са от 60-те години на миналия век и са направени във Великобритания и САЩ.

Във Великобритания университетската телевизия се ражда през 64-та година. Като за една от най-ранните се смята, че е York student television. Тя съществува от 67-ма година и работи в университета в Йорк. Сега излъчва по кабел и в интернет по 24/7.

Основната дейност изпълняват студентите в процеса на обучение по образователните програми „Журналистика“ и „Кино“, но няма никакви ограничения за останалите. Съдържанието на предаванията не се ограничава в рамките единствено на студентските проблеми. Редакционната политика е построена на принципа на универсалната обществено политическа телевизия. Предаванията са посветени на различни теми от обществения живот. А често в ефира могат да се видят известни политици, знаменитости, спортисти.

Подобни студентски телевизии съществуват и в много други университети в страната. Преди повече от четири десетилетия започва работа телевизионният канал към университета на Глазгоу. А от февруари 89-та стартира дейност и Campus tv в университета на град Баф. Неотдавна се появява Stoic Tv при имперския колеж в южен Кенсингтън. Започва работа и станция BTV в университета Брукс в Оксфорд. По начина на разпространение на сигнала повечето от тях са кабелни или интернет канали.

Възможностите на университетите, в които се зараждат студентските телевизии са различни и това определя съдържанието и обема на тяхното излъчване. Но трябва да се отбележи, че техническото качество на видеоматериалите е достатъчно високо както на снимки, така и на монтаж. Що се отнася до формата и жанровете, то основно се правят новини, не много дълги документални тв филми и някои студийни програми / основно интервю или дискусия с неголям брой участници/.

Тематиката е предимно университетска или младежка, но английските студенти се интересуват и от сериозни проблеми. Например BTV в праймтайма си излъчва проблемен репортаж за ситуацията в обществения транспорт в Оксфорд. Проблемът се коментира от официални представители на градската администрация. GUST TV – Глазгоу пък излъчва репортаж за студентските изявления против премахването на

обучението по чужди езици. И тук също отговорите се дават от администрацията и ръководството на университета. Разбира се, студентите правят и т.нар. „леки“ сюжети – музикално развлекателни програми, но приоритетът принадлежи главно на гражданската тематика.

Координацията на дейността на студентските телевизионни станции във Великобритания започва със създаването на националната асоциация на студентските телевизии във Великобритания NASTA през 73-та година. Днес тя обединява 32 станции от Глазгоу до Саутхемптън.

Студентските телевизии в САЩ.

В САЩ университетските телевизии са най-добре развити. Там съществуват телевизии, създадени от студенти, които се превръщат в реална конкуренция на местните конвенционални телевизии. Една от тях е Howard University Television, Вашингтон. Тя успява да спечели сериозна зрителска аудитория с интересни предавания, които разискват както локални, така и световни проблеми.

Подобен успех има и UCTV /University Of California Television/. Нейната програма отново достига до широка аудитория, като акцентира върху проблеми, които често остават в сянката на конвенционалните телевизионни канали. UCTV успява да постигне независимост и безпристрастност в своята програма, благодарение на нетърговския си статус.

NUTV е университетската телевизия на Университета на Калгари, създавана основно от студенти, обучаващи се в областта на телевизионното производство, като дава възможност на обществото в Калгари да има достъп до обществена телевизия.

UATV /University of Alaska Television/ представя от своя страна по-задълбочена програмна концепция, концентрирана върху задълбочени изследвания в сферата на икономиката.

Интересно развитие имат студентските телевизия /WTIU/ и радио /WFIU /към университета в Индиана, които успяват да се превърнат обществени телевизия и радио на щата.

По време на пандемията от Ковид-19, университетската телевизия WHUT / Howard University Television/, съвместно с регионалните телевизионни станции, предлага излъчване на образователни програми с цел да подкрепи образователните нужди на семействата, чиито деца се учат дистанционно от вкъщи по време на извънредната ситуация. Основната характеристика на сътрудничеството е координиран график от образователни програми, избрани от станциите и достъпни през делничните дни за зрителите безплатно в ефир. Във връзка с техните предложения за излъчване, станциите предоставят цифрови инструменти за „обучение у дома“.

Изследвайки към днешна дата дейността на множество студентски телевизии, описани като примери от проф. Иво Драганов в книгата му „Четвъртата възможност – университетска телевизия“, ми направи силно впечатление, че активността на някои от тях намалява, а на други се увеличава след появата на Ковид -19. Общото, обаче, е че те насочват програмите си основно в дигиталното пространство. Трудностите в осъществяване на реален учебен процес, каквито се появиха навсякъде, както и чисто икономическите проблеми, предизвикани от пандемията, принудиха големи университетски телевизии по света да преустановят ефирното си излъчване, също минавайки изцяло в интернет. Правят също впечатление и датите на последната активност в разпространение на материали от името на студентски медии по света. За част от тях публикациите са с дати през 2020.

Опитът за университетска телевизия в България.

У нас до този момент успешен, работещ и устойчив модел на университетска телевизия все още не съществува, макар че през годините има няколко опита. Бих искала да се спра на проекта с най-сериозен опит в областта - Националната университетска телевизия „Алма Матер“ /АМТВ/, която е студентската медия на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Тя се ражда през 2008г. и е със статут на национална обществена телевизия в България. Създадена е от студенти за студенти и през годините успява да реализира някои емблематични продукции като

сатиричното предаване „Ку-ку Презареждане“ и „ПровокАтивно“ – младежко предаване, проследяващо обучението на младите хора и тяхната реализация на пазара на труда, и изобщо кариерното им ориентиране.

В програмата на телевизията има множество предавания за изкуство и култура. АМТВ създава свои новини и също така (по проучвания на проф. Драганов) е единствената студентска телевизия в света с лиценз за национално покритие.

Предпоставки за затрудненията в по-успешното развитие на проекта, макар и реализиращ днес продукция дигитално, се откриват в няколко посоки, на които създателите на бъдещата НБУТВ трябва да обърнат внимание.

В сайта на „Свободна Европа“ в статия¹⁹ от месец юни 2021 се споменава, че края на месец май същата година са били закрити длъжностите на творческия екип на телевизията (репортер, редактор и оператор). Мотиви на ръководството на университета са посочени в това, че няма работа за хората на закритите длъжности. В същото време протича конкурс за избор на фирма, която да оборудва студиото на студентската телевизия по проект на стойност 931 000 лв. без ДДС. Парите идват от европейския бюджет, а целта на проекта е да спомогне за създаването на Национална образователна телевизия. Така към момент, в който телевизията очаква оборудване за близо 1 милион лева, работят само двама души.

„Очевидно е, че след като не става дума за действаща телевизия, няма нито програма, нито глобална мрежа, нито реализация. Освободените служители са трима, които са заемали съответните длъжности на половин щат“, посочва пресцентърът на университета пред Свободна Европа.

„Мотивът за закриването е, че закритите длъжности не се натоварват в достатъчна степен“. Към съответния момент телевизия „Алма Матер“ има четири щатни длъжности – „Директор“, „Експерт информационни и комуникационни технологии“, „Административен директор“ и „Ръководител студиен комплекс“. От тях заети са само последните две.

¹⁹ <https://www.svobodnaevropa.bg/a/31330100.html> „Телевизия от директори, в която студентите не влизат“, 29.06.2021

„Представете си медия, която има само директори. Защото това са административен директор и завеждащ студио – две ръководни длъжности. И няма подчинени“²⁰ казва доц. д-р Жана Попова, преподавател на телевизионни и радио журналисти.

Реално през цялото си съществуване АМТВ не успява да се превърне в истинска телевизия и да надскочи фрагментарните си излъчвания.

Промяна в сложното положение на АМТВ вероятно се очаква скоро. В своя публикация във фейсбук, от януари 2022, бившата директорка на АМТВ доц. Светлана Божилова пише, че предстои избор на директор и се очаква пристигането на дългоочакваната скъпа техника по проект за "Национална образователна телевизия", в рамките на консорциум "Наследство БГ".

За бъдещата НБУТВ е важно, черпейки опит и от световните, и от регионални примери да следва съответните стъпки в изграждането на действително работещ модел на университетска телевизия, като това би означавало, че освен работата по програми, задължително в РТЦ на НБУ трябва да се събере и зачисли на работа подготвен творчески и технически екип.

²⁰ <https://www.svobodnaevropa.bg/a/31330100.html> „Телевизия от директори, в която студентите не влизат“, 29.06.2021

2. Анализ на концепцията за създаване и развитие на НБУТВ, предложена от проф. д-р Иво Драганов в „Четвъртата възможност – университетска телевизия“.

Единствената форма за създаване на бъдещата НБУТВ, предложена до този момент в публичното пространство е разработка на проф. д-р Иво Драганов в книгата му „Четвъртата възможност – университетска телевизия“.

Там той развива идеята си чрез създаване на своя собствена университетска телевизия, НБУ /наричана от него DREAM TV/ да изгради корпоративен имидж на институцията, да подпомогне по-качественото образование, да създаде конкурентноспособни специалисти като режисьори, оператори, монтажисти, редактори, тв водещи, актьори с практика по екранно поведение, тв продуценти и тв мениджъри, да даде възможност гласовете на младите днес и академичната общност да бъдат чути в какофонията от свръх комерсиални, но често безсмислени послания, звучащи от ефирите на големите ни телевизии. Да създаде социо- културни и социо -психологически портрети на съвременните българи, техния менталитет и мотивация, да проследява и анализира реалните промени, които настъпват в обществото, да повиши влиянието на НБУ в публичното съзнание²¹.

Според проф. д-р Иво Драганов възможностите пред НБУ в осъществяването на проекта са :

1. „Да създаде учебна база“.
2. „Да изгради университетска, студентска и младежка телевизия, която да експонира ярко научните и образователни постижения на НБУ пред аудиторията“ като активно включи академичната и студентска общност в публичния дебат и чрез това формира мнения по ключови за държавата и обществото проблеми“²²

Днес, в началото на 2022 г. създаването на нова, модерна практическа учебна база в НБУ, която да погълне потоците от специалисти, работещи и обучаващи се в сферата на аудиовизуалните изкуства в университета е факт.

²¹ Драганов, Иво. Четвъртата възможност – университетска телевизия. Издателство на НБУ, 2017, 141

²² Пак там.

Изграждането на голям, модерен и високотехнологичен РТЦ в НБУ с развиващ се ТВ студийен комплекс, в т.нар. Корпус 3, е сбъднатата дългогодишна мечта на неговите основатели. За кратко време, въпреки последствията от появата на Ковид 19, съвпаднали с откриването на центъра, той успя да осигури възможност за провеждане на теоретико-практически курсове на студенти от Департаментите „Кино, реклама и шоубизнес“, „Музика“, „Масови комуникации“, „Театър“ и да постигне резултати в създаването на аудиовизуална продукция.

Опитът в експлоатацията на РТЦ на НБУ, макар и кратък, изправя, обаче, все по-ясно неговите директори и мениджъри пред предизвикателството да намерят по-добър синхрон между всички осъществявани дейности на територията на комплекса и на ниво планиране, и в осъществяването на повече съвместни проекти между изградените в него УПИЗИ / учебно-практически и изследователски звена/.

Разбирането и съобразяването с появяващите се управленски разлики в производството на собствена аудиовизуална медия, във формата на телевизия и административното ръководство на една образователна структура се очертава като бавен и сложен процес.

Колебанието в официалния избор на управленски модел за бъдещата телевизия на НБУ също оказва негативно влияние в постигане на по-бързи резултати. Важно е да се изясни дали тази нова университетска медия ще получи правото да бъде ръководена и създавана от студенти или ще бъде управлявана от преподаватели и висша администрация на НБУ, но реализирана от студенти.

Този избор категорично би трябвало да е следствие от ясно дефиниране на аудиторията, която НБУТВ ще иска да постигне. И ако целта е тя да бъде представена основно от млади хора и студенти, то те трябва да бъдат както нейни ръководители, така и нейни създатели.

Почти всяка предложена днес форма на младежка телевизионна програма от конвенционалните медии в България, създадена за, а не с и от млади хора, обрича нейната популярност и актуалност на сравнително слаби резултати. В настоящия момент достъпната възможност младежите да създават, намират и откриват себе си чрез дигиталните платформи, превръща както едностранния, така и двустранния

комуникационен модел на телевизиите в архаизъм. Не е достатъчно вече да кажеш нещо на някого, не е достатъчно и да насочиш този някой в посока какво да ти каже. Днес вече всеки млад човек търси начини да каже сам нещо на всички / идея и желание за постигане на многопосочен модел в правенето на телевизия споделя и проф. Иво Драганов/.

На този етап РТЦ на НБУ работи почти изцяло като място за провеждане на обучение на студенти, а не като производствен център на готова аудиовизуална продукция. В концепцията на проф. Драганов дейностите са регламентирани обратно – „В свободното време телевизионното студио може да се използва като техническа база за практика на студентите...“²³ т.е. предполага се, че основното време на ТВ студийен комплекс в РТЦ се очаква да бъде отдадено на създаване на телевизионна програма.

В резултат от тези изложени предпоставки възниква днес и затруднението в баланса на осъществяване на учебната и практическа дейности в РТЦ на НБУ, които имат задача като общ процес да създават и разпространяват готов краен продукт, реализиран в, от и за бъдещата телевизия на НБУ, представлявана основно от студенти и преподаватели.

Проф. Людмил Христов /директор на РТЦ и основател на департамент „Кино, реклама и шоубизнес“ в приложено интервю/ казва:

Целта ми беше да направим едно съвършено образование, което да има баланс между теория и практика. Споделял съм убеждението, че ние като университет продаваме образование. Ние като департамент продаваме едно прекрасно образование, което мисля, че няма аналог в България...Балансът да се намери ползната среда между учебен процес и продукция не може да бъде еднакъв във времето. Той започва в една особена година в условия на пандемия с превес на учебния процес, което беше полезно на студентите. Намерението ми е да обърнем баланса с времето и продукцията да бъде смисъла на това студио. И моята роля в него е да правим продукция, която да представяме“

²³ Драганов, Иво. Четвъртата възможност – университетска телевизия. Издателство на НБУ, 2017, с.144

Необходимо е, след изясняването на формата за бъдещата НБУТВ, да се намери начин за поетапно привличане на представители на всички департаменти и центрове в НБУ за развитие на една наистина качествена и разнообразна аудиовизуална продукция, каквито са стремежите на неговите създатели.

„Преподаватели от НБУ коментират и анализират важни казуси по различни телевизии. Техният потенциал може да бъде използван в телевизията на НБУ...Научният принос на университета трябва да стане публично достояние пред широка аудитория. Нашите департаменти всеки ден създават и провеждат прекрасни събития“, които могат и трябва да бъдат показани, защото в телевизионната епоха всичко, което не е показано в ефир, то значи, че не се случило.²⁴

За да се осъществят намеренията, обаче, е редно да се разбере също и че подобна инициатива задължително изисква привличане и ангажиране и на достатъчен брой външни специалисти, които с експертизата си да помагат в употребата на огромния техническия ресурс, с който разполага РТЦ на НБУ, за реализацията на неговата бъдеща телевизия. Изграждането на ТВ студиен комплекс в РТЦ е следвало и следва изцяло препоръките и формата на една конвенционална телевизия.

В чисто производствен смисъл, изграден по този начин ТВ студиен комплекс в РТЦ ще има винаги нужда от специализирана експертна дейност на обучени професионалисти в съответните звена. Експлоатацията на този скъп и сложен ресурс не повтаря и не може да наподобява елементарната технология по създаване и споделяне на аудиовизуално съдържание в социалните медии, мрежи и платформи днес, което е достъпно като дейност и за непрофесионалисти.

Наличието на режисьорска апаратна и софтуерите, с които е оборудван комплекса, както и неговото техническо развитие за осъществяване на моментална връзка между цялото оборудване за заснемане, звукозапис, монтаж и излъчване, които ще успее да предложи РТЦ, са плюс главно в осъществяването на конвенционална линейна тв програма, излъчвана „на живо“ в ефир. То изисква покриване на

²⁴ Драганов, Иво. *Четвъртата възможност – университетска телевизия*. Издателство на НБУ, 2017, с.143

специфичните бродкаст стандарти за качество в параметрите на картина и звук, каквито изобщо не са необходими за достигане при споделяне на аудиовизуален продукт в дигиталното пространство.

Днес стои въпросът, обаче, дали формата на конвенционална телевизия е това, което иска да прави и иска да консумира като зрител младото дигитално поколение и в частност студентите на НБУ.

Обучението на млади професионалисти в правенето на стандартна телевизия все още е важно, но голяма част от студентите започват да се ориентират повече към нови форми на професионална реализация в сферата на аудиовизията, като най-често тези възможности се търсят в компютъризирания свят и неговото интернет пространство, и по-малко в универсалните телевизии.

Днес нуждата от незабавно получаване на информация и желанието за изразяване и споделяне на лично мнение в социалните мрежи например, са толкова силно изразени и достъпни, особено за съвременните млади хора, че те не искат и не намират за уместно да чакат да настъпи тяхното време в една обща линейна подредба на програма - абсолютен стандарт във формата на конвенционалните телевизии.

Интересно обяснение за този феномен, според мен, може да се открие в „Тюринговият човек“ на Дейвид Болтър (компютърен учен, медиен изследовател). Той казва, че отличителната черта на компютъра е неговата креативност във времето. И докато часовниците са нагласени всички към една и съща възискателна последователност, трайност и ритъм, компютърът е свободен да манипулира и с трите времеви измерения, просто като сменя програмата.

Компютърът налага своя темпоралност и за него времето е същото, каквото са били възгледите за парната машина. То се използва, за да се трансформират „милиарди безбройни електрически импулси в полезни команди за действие с данните“. Разликата между часовниците и компютъра е тази, че „обикновеният часовник произвежда само серия от идентични секунди, минути и часове, компютърът трансформира секунди, микросекунди или наносекунди в информация“

С този нов часовник времето не е вече единична координатна точка, разположена вън от събитията. Сега времето е „информация и централният процесор директно

диктува неговата хореография в програмите. С компютрите ние навлизаме в ерата на „множествените времена“²⁵. Ако сравним последователната програма на телевизиите именно с часовник, който отмерва линейно времето, то интернет дава онази ексклузивна възможност пред едновременното създаване и споделяне на всевъзможна информация от всички страни в пространството на споменатите от Болтър множествени времена.

Идеята за изграждане на НБУТВ като една „мултифункционална, университетско-студентска, нискобюджетна телевизия с национален обхват“²⁶, чисто практически, вероятно е замисляна действително като форма на многочасова студийна телевизия произведена „на живо“ през собствен ефир - известен похват в реализацията на телевизионни програми в стандартните конвенционални медии с нисък стартов капитал.

Идеята за направата на количество продукция, било то „на живо“ или не, за бъдещата програма на НБУТВ със сигурност е включвала в определението „нискобюджетна“ и необходимия финансов капитал за техника и наем на експертен човешки персонал, с каквито към момента РТЦ на НБУ не разполага в задължителния минимум за затваряне на истински телевизионен производствен цикъл (*В „Особености на телевизионния мениджмънт“, И. Д. разглежда подробно производствените нужди на една реална телевизия*). Казус, който е задължително да намери своето скорошно решение.

Постиженията днес на РТЦ, на студентите, преподавателите и ръководителите на НБУ в създаването на телевизионни продукции, включващи изложените от проф. Драганов приоритети са все още хаотични (възникнали често спонтанно частни инициативи), нерегулярни и неразпознати като системни модели за бъдещата програма на НБУТВ (предавания и поредици като „Времето на Европа“, „Език под лупа“, „Професия: Студент“, „Лицата на НБУ“, „Основателите на НБУ“, „Година първа в НБУ“, концерти, театрални изяви, интервюта и др.). Степента на техния успех е пряк

²⁵ Маклуън, Ерих и Маршал. *Закони на медиите*. Изд. на СУ „Св.Кл.Охридски“, 1995 г., с.53

²⁶ Драганов, Иво. *Четвъртата възможност – университетска телевизия*. Изд. на НБУ, 2017 г., с. 144

резултат от все още неизяснените основни въпроси, касаещи формата и целите на бъдещата НБУТВ.

Предпоставките за липсата на по-убедително начало в производствената дейност на РТЦ в създаване на бъдещата НБУТВ, освен краткото време на неговото реално съществуване, се оформят в следните посоки:

- липсва ръководно категорично решение дали НБУ ще развива своя РТЦ повече като практическа база за осъществяване на обучителен процес или повече като производствена база за създаване на телевизионно съдържание, защото натрупаният опит, макар и кратък, показва, че в практически план равенство между тези дейности е трудно постижимо за търсене на качествени резултати и в двете дейности
- все още ясно официално творческо задание за работата на ТВ студиен комплекс в РТЦ и програмата на една бъдеща НБУТВ липсва
- към този момент не функционира художествена комисия, която да решава тематичната посока на програмите както и тяхното планиране
- не е определена точно целевата аудитория и как ще се реализират продукциите на НБУТВ / в последователна конвенционална програма или в дигитален канал с богат избор от директории например/
- не е възложен точен ангажимент на вътрешния щатен човешки ресурс на НБУ как и по какъв начин е наложително той да се включи в дейностите на РТЦ
- не е събран и не е ангажиран експертен персонал на всички задължителни позиции за осъществяване на реална телевизионна дейност на територията на ТВ студиен комплекс
- все още не е доокомплектована необходимата техника за осъществяване на истинска тв програма, а една от най-големите липси се изразява в отсъствието на техника за външни снимки за бъдещата НБУТВ (важно уточнение е, че такава липса не съществува в нито един от посочените в предишната глава световни примери на развити университетски телевизии, техниката не трябва също се бърка с наличностите в УФЦ, изпълняващи други ангажменти ежедневни

ангажименти, а за спецификата на нейната употреба говори Петър Петров, адм. мениджър на УФЦ в приложено интервю)

- съществуват неясноти за наличността и употребата на бюджет за дейностите

Проф. Драганов казва, че дейността, „която подчинява всички останали, при планирането, управлението и ефективното функциониране на една телевизия е програмата“, а „ако се открие точният адресат в потребностите на определена аудитория от информация, образование, забавление и култура, телевизията ще бъде печеливша“²⁷. Това означава един тв канал да открие собствена телевизионна ниша.

В концепцията си за НБУТВ проф. Драганов казва, че „съществуват все още празни програмни телевизионни ниши, каквато е и университетско-студентската телевизия, създавана от студенти и докторанти с активното участие на академичната общност, която програма „излъчва 24/7“²⁸.

Вероятно провокиран от множеството примери на световни университетски телевизии, които разглежда в своя труд, проф. Драганов предлага форма на излъчване 24/7 и за бъдещата НБУТВ.

В изброените световни примери, обаче, се наблюдават две тенденции.

От една страна програмите на университетските телевизии не са само и изцяло собствено производство, а предоставят платформа за показване и на чужди продукции, създадени паралелно и извън общия ресурс на конкретните университетски канали, за които е необходим бюджет за закупуване, а от друга страна характерна особеност в референциите е, че телевизиите от този вид реализират и излъчват количество продукция с аудиовизуална сложност и атрактивност често близка до тази на виртуалните класни стаи с интегрирани графични презентации (подобни могат да се видят в канала на University of Washinhgton Television в youtube, телевизия която скоро е

²⁷ Драганов, Иво. *Особености на телевизионния мениджмънт*. Издателство „Валентин Траянов“, 2014 г., с.37

²⁸ Драганов, Иво. *Четвъртата възможност – университетска телевизия*. Издателство на Нов български университет, 2017 г., 141

преустановила своето ефирно излъчване поради липса на ресурс), каквито НБУ създаде и споделяше със студентите си многократно по време на локдауните, в осъществяването на виртуално обучение (една от записаните и разпространени подобни инициативи на НБУ е поредицата „Домашен университет“).

Разбира се, НБУ може и е важно да работи усилено в посока привличане на партньори, създатели на интересно и полезно съдържание, което чрез НБУТВ да споделя със своя аудитория. Но със сигурност изграждането на модерно оборудван РТЦ в университета, притежаващ професионален ТВ студиен комплекс и развиващите се прилежащи УПИЗИ, разнообразието от образователни програми, както и развитието на голям и много успешен Департамент „Кино, реклама и шоубизнес“, трябва да целят и могат да гарантират създаването на висококачествени аудиовизуални продукции.

С подобна съвкупност от качества не разполага нито един университет в България, а в тесния смисъл на експертно мнение в многообразие от сфери и нито една конвенционална телевизия у нас.

Важно да се разбере, че създаването на висококачествени аудиовизуални продукции изисква своето технологично време и свой собствен производствен ресурс. Липсата им не би позволила в този първоначален етап постигането на количествен обем за една непрекъсната телевизионна програма.

Според мен, създаването на количество програма днес за сметка на нейното високо качество не трябва да се превръща в основен приоритет за НБУТВ, макар можейки чрез нея да постигне разпространение на повече информация за кратко време. Мисията на НУБТВ не би могла да се отъждествява напълно с някои от чуждестранните модели на студентски телевизии, предоставящи например единствена възможност на многомилионни общества, живеещи в големи и отдалечени географски райони, достъп до информация изобщо. В България телевизионната среда е изключително концентрирана и добре развита. Днес у нас не липсва обща информация, която да стига до аудиторията, а липсва територия за споделяне на послания и теми, насочени към специфични групи, част от които у нас са определено младите, желаещи да се образоват и развиват хора.

Различното, специфичното, отличителното за НБУ се открива в перспективата университетът да покаже в своята собствена телевизия, чрез своя оригинална продукция, по-високото си ниво на владение и на телевизионната драматургията, и на нейния аудиовизуален израз, адаптирайки се към промените, идващи с развитието на дигиталния свят, т.е. да предложи адекватна хибридность във формата. Като по този начин би могла единствено да спечели трайно интереса на по-младата аудитория.

Иво Драганов казва, че бъдещата телевизия на НБУ трябва „да удивлява“. Точно това НБУТВ би могла да постигне в позитивен аспект, само ако разбие модела на конвенционалните представи за студентска продукция, от която масовият зрител очаква да е очарователно непрофесионална, понякога и незадълбочена.

Независимо дали ще реализира сложни телевизионни проекти с голямо времетраене или къси, опростени технологично форми, НБУТВ трябва да показва високо ниво на разбиране за модерното днес и да го представя по възможно най-професионален начин.

Важно условие е, че осъществяването на качествена програма за бъдещата НБУТВ ще се нуждае освен от технически и човешки ресурс, напълно отдадени на телевизионната дейност, така и от сложно финансиране.

НБУТВ ще трябва да работи като една различна от университета структура по смисъла на части от нейната административна уредба и производствен график, да разполага със собствен оперативен капитал, включващ оборудване и персонал, несъвместяващи други паралелни дейности /ако се целят истински високи резултати/, по подобие на управленските модели на всички конвенционални телевизии, и НБУ със сигурност разбира това, именно защото като едно от най-прогресивните и иновативни решения в създаването и развитието на НБУ, неговите основатели посочват разделянето на финансовото от академичното управление, чрез създаване на Настоятелство, което се занимава със стратегическите и финансови въпроси в университета.

Наличието на голям експертен ресурс в лицето на преподавателите в НБУ, не означава, че тяхното свободно от лекционни занимания време ще е възможно да бъде отдавано във всеки необходим момент за безвъзмездно създаване на бъдещите

програми на НБУТВ, които с времето и натрупването на опит ще се разрастват. Тези дейности трябва да бъдат ясно регламентирани.

При опит за осъществяване на концепция за излъчване 24/7 или дори на по-малко, но пак ежедневна многочасова програма за НБУТВ, трудности биха възникнали и в посока обединяване и координиране на много учебни програми с различни студентски потоци и преподаватели в едно и също време на едно и също място, както и постигането на добри резултати в готовите крайни продукти. Необходимо е да се направят изследвания и сравнителен анализ и на броя обучаващи се студенти в конкретните специалности в университетите, които ще ни служат за пример в изграждането на НБУТВ, защото предоставянето на равна възможност за практика на всички многобройни обучаващи се в НБУ, особено в най-големия департамент „Кино, реклама и шоубизнес“, калкулирано във време и общ технически ресурс, не би могло да догони експедитивността и оперативността на университети с по-камерни курсове в съответните области.

Незаобиколим сериозен фактор, освен липсата на достатъчно опит в работата на РТЦ към момента е и появата на Ковид-19, след която настъпиха множество промени, въвеждащи за различни периоди от време силно ограничаващи правила за физическо присъствие във всички аудитории в университета.

На този етап все още остава неясно дали, как и при какви условия биха се развили и евентуални следващи пандемични вълни. За бъдещата НБУТВ не е добре да започне създаване и излъчване на програми с неясни параметри по смисъла на форма и регулярност, защото привличането и задържането на устойчива аудитория изискват точно обратното. Т.е. необходимо е да се мисли за гъвкавост на програмите и възможност за тяхното създаване навън и/или с помощта на изляло дигитална техника.

Разбира се, в реализацията на количество тв програма за бъдещата НБУТВ би помогнало изграждането на постоянен декор в телевизионното студиото на РТЦ, който със сигурност ще улесни възможността повече продукции да се снимат „на конвейър“ само с леки и бързи тематични корекции в осветлението и чрез смяна на полеката мебелировка на сета, по модел на конвенционалните телевизии.

Заедно с това възможността за „живо“ излъчване на програмите, би спестило време и ресурс за монтаж на проектите, но е факт, че студийни дискусии с говорещи глави в кадър наподобяват силно популярните напоследък подкастове в дигиталното пространство, за чиято реализация изобщо не е необходим огромния ресурс на едно тв студио, оборудвано с режисьорска апаратна, с каквото разполага днес НБУ.

Възможностите на съвременния свят позволяват на всеки, който поиска да се сдобие с 2-3 нискобюджетни камери и осветление, няколко микрофона, да създаде подобен подкаст във виртуалното пространство. А ако пожелае да излъчва сигналите им в реално време, би могъл да инвестира малко повече, снабдявайки се с пулт, чрез който да споделя видео микс от няколкото използвани камери (справка за стойността на подобно оборудване може да се направи спрямо комплекта на black magic, с който разполага Университетският Театър в НБУ, като той е дори във висок ценови клас).

Визуалната атрактивност на т.нар. подкастове е сравнително ниска. Много често зрителите на подобни форми, са повече техни слушатели. Феномен, който често се наблюдава и при гледането на конвенционални телевизионни студийни дискусии днес, в които липсват чести и разнообразни форми на допълнителни визуални стимулации, носещи и повече информация. Независимо дали гледаме подкаст в „youtube“ или негов еквивалент под формата на дискусийно студио в ефира на стандартна телевизия, ние често извършваме комплекс от други паралелни дейности, защото „говорещите глави“ не успяват да задържат вниманието ни.

Разбира се, дискусийните студиа - тип подкаст биха могли да се осъществяват и транслират в реално време в друга технологична аудитория на университета - в радиото на НБУ, от където освен разговорите, биха могли да се излъчват и кадри (по подобие на някои български радиа с платформи в youtube)

Ако НБУТВ използва студиото за подобни продукции и по този начин, то съдържателно и визуално показваните лица ще трябва да се отнасят повече като влогъри, отколкото като водещи към аудиторията. Т.е. посланията им трябва да променят характерното телевизионно обективизиране в поднасянето на информацията и така да успеят да скъсат дистанцията между страните в комуникацията по модел на виртуалните канали. В известна степен дори спецификата в характера на самото

изображение би могло да привлече или отблъсне по-младата публика. Една интернет поредица, заснета с телевизионни камери, няма да се приеме толкова добре от младежите, колкото, ако бъде заснета с фотоапарат или дори с телефон.

Изследванията направени чрез публикуването в интернет на два студентски телевизионни проекта на НБУ - „Език под лупа“ и „Професия: Студент“, осъществени като типични телевизионни предавания не съвпаднаха съвсем точно с формата, която младата аудитория искаше да открие в дигиталното пространство, въпреки че като обучителен процес в правенето на телевизия покриха всички изисквания. В медийния свят, опитващ се да адаптира програмите си спрямо средствата на излъчване битува грешното схващане, че проблемите на видеата във виртуалния свят идват от тяхното времетраене /в случай, че то е повече/, а не от спецификата на формата. Бърза проверка на гледаемостта на каквото и да е продукция в youtube може напълно да отхвърли твърдението, че популярността зависи от времетраенето, причината е различна и зависи от начина, по който е създадена съответната продукция.

„В култура като нашата, която е привикнала с разцепленията и разделянията на почти всичко, в смисъл на контрол, понякога е малко шокиращо да ни се напомни, че в операционен и практически аспект средството се превръща в съобщение... Подобно е положението и с телевизията, съдържанието на телевизионните програми няма значение, самият начин на комуникация вече е информация“²⁹. Това е позицията на Маршал Маклуън, считан за основател на медиязнанието и изследовател на бъдещето на технологиите. В труда му „Да разберем медиите“ той твърди, че „медията е съобщението“, т.е. не е толкова важно какво, а как се съобщава на аудиторията.

Анализирайки тези думи постигането на атрактивност във формата е изключително важно за постигане на успех сред аудиторията.

За да се разнообразят студийните дискусии с интегриране на повече външни материали и графики, особено при излъчване „на живо“ на една последователна ТВ програма за НБУТВ, студиото на НБУ ще се нуждае постоянно от пълен екип на прилежащата към него режисьорска апаратурна /включително оператори и на терен/, който едновременно да се грижи за обезпечаване на всички процеси по създаване на

²⁹ Маклуън, Маршал. *Да разберем медиите*.

качествена и разнообразна аудиовизия. Като за тази цел студийният сет ще изисква и постоянната работа на екип от сценични работници.

За да развие истински интересна за каквато и да е аудитория програма, използвайки целия си потенциал НБУТВ ще се нуждае от множество допълнителни видеоформи, които освен да излъчва, трябва да съумее и да подготвя предварително. Телевизионен екип е редно да измисля, заснема и монтира - репортажи, анкети, скечове, интервюта, кратки филми, покрития и т.н., които да интегрира в една разнообразна студийна програма. Екипът със сигурност ще включва студенти, но е задължително те да бъдат водени от преподаватели с опит в дейността или привлечени за целите външни експерти.

На този етап, без наличието на техника за външни снимки за НБУТВ и постоянно ангажиран персонал, който да създава или поне направлява изброените модули в РТЦ, обезпечаването на качествена, регулярна, последователна програма за НБУТВ е практически невъзможно.

„Като правите телевизия, започнете от малките форми, бягайте от студийните, дискуссионните студия. Те са най-евтиното изкушение, най-тънкото съпротивление, сядаме на една маса, водим едни разговори, говорещи глави...всичко го правят, мислейки че е интересно, но не е, скучно е. Трябва да можете да правите репортажи, иначе нищо няма да стане. Един малък ПТС можете да си оборудвате и да ходите да снимате навсякъде. Не е толкова скъпо“ дава съвет за старта на бъдещата НБУТВ настоящият генерален директор на БНТ Емил Кошлуков в интервю по темата (личен архив).

А тази нужда от подвижна телевизионна станция за бъдещата университетска телевизия се описва ясно и в концепцията на проф. Драганов като съществена стъпка в нейното развитие, която отпада на този етап като приоритет в осъществяване на етапите за развитие на РТЦ. Причините за този отказ от ПТС на този етап, според г-н Калин Калчев, административен директор на РТЦ е, че малко преди 2019 г., преди да се пристъпи към обявяването на конкурс по закона за обществените поръчки, за доставка на оборудване за РТЦ, инж. Кирил Гоцев е изработил проект, включващ приблизително това, което е планирано и днес има в Тв студиен комплекс, но включващ също и ПТС, и

камери за външни снимки. По-късно неговият проект е бил отхвърлен и било взето решение от НБУ да се следва друг проект - на инж. Бакоев и инж. Гюров, които всъщност са експертите дали първоначалната рамка на целия проект за РТЦ като единна система, т.е. проект, който цели повече цялостното свързване на студиата в РТЦ, отколкото да изпълнява в много по-голяма степен първо задачите и творческите решения на един конкретен УПИЗ в РТЦ. Разбира се за НБУ, не като телевизия, а като образователна структура е трудно да приоритизира само едно свое направление, но за да заработи системата и за да се създаде бъдещата НБУТВ е важно да бъдат изпълнени възможно най-скоро всички определящи старта на активна дейност на ТВ студийен комплекс етапи.

Важен елемент, върху който е наложително днес да се помисли е, обаче, че при последователната реализация на тв съдържание в студиото на РТЦ, ще трябва да се фиксира и последователно време за производство и излъчване на програмите, като по този начин те не биха могли да отразят случващото се често по едно и също време в огромния кампус на НБУ.

Дори с наличието на модерна подвижна телевизионна станция, която да предава от мястото на събитието отново няма да бъде възможно да се покаже всичко случващо се, което представлява интерес за аудиторията.

И зрителите, и създателите на бъдещите програми на НБУТВ, особено, ако те днес са активни млади хора, ще търсят многообразие и актуалност по модела повече на дигиталните платформи, които те използват за получаване на информация и развлечение навсякъде и по всяко време и не биха били удовлетворени от задължителното изчакване, което предполага обезпечаването на една последователна програма и конвенционална форма на телевизия.

Възможност за бързо решение на възникналия казус очевидно би се открила в превръщането на всеки представител на университетската структура /преподавател, студент, администратор/ например в мини вариант на ПТС, с помощта на личния си смартфон, така всичко случващо се навсякъде из кампуса на НБУ, и не само, би могло да бъде заснето практически от всеки.

Излъчването на тези аудиовизуални потоци, обаче, в подобен обем не би било възможно в една стандартна последователна телевизионна програма, а само в интернет платформа, осигуряваща съществуването на споменатите от Д. Болтър „множествени времена“.

Удовлетворяването на новите потребности на днешните студенти и всички останали млади хора практически не изглежда толкова сложна задача с условията, които предлага бурно развиващият се технологичен свят. Но върху разбирането за това каква е тяхната отговорност като създатели на съдържание за бъдещата НБУТВ, трябва да се работи дълго.

Обучението на младите хора да разбират по-добре смисъла от поставяне на определена информация в съответния контекст, според мен, трябва да се осъществява не преди, а заедно със създаването на проекта за университетската телевизия, защото изострената чувствителност на студента към вменените отвън мъдрости и поуки (които и ние като преподаватели често му предлагаме, редом с конвенционалните телевизии), слага често знак на равенство във възприятията му що е то редакция и що е това цензура на посланията.

Според аржентинският философ и физик Марио Бунге „с раждането на съвременната наука формалните и финалните причини биват изоставени като нещо, намиращо се извън експерименталната сфера: а материалните причини биват приети като даденост във връзка с всички природни събития... във съвременния възглед за света същностният обект на промяната е материята, а не това, което е придало живот на дадено нещо и поради което то постоянства“³⁰.

В този смисъл НБУТВ трябва да се превърне по-скоро в жив организъм, чието развитие и трансформация да бъдат изследвани с времето. Дълговременните анализи на предпоставките за нейното възникване или на възможностите пред бъдещия ѝ успех вербализират, а не материализират същностния обект, който ни интересува. Трябва да приемем за нормално, че грешките във всеки един процес са неизбежни.

³⁰ „Закони на медиите“, Маршал и Ерик Маклуън, Университетско издадателство „Св. Климент Охридски“, София, 1995

„Времето днес пренарежда медиите, които са основен проводник на нашите идеи навън към външните публики. Традиционните медии отстъпват място на интернет и на социалните медии. Всичко, което до момента ние сме знаели за начините, по които трябва да се случва ПР-а на една институция в традиционните медии, в момента вече почти губи смисъл да бъде използвано, защото всички млади хора, които са и нашата публика към момента, към която са насочени нашите основни послания са в интернет.“ *(Интервю с г-жа Елена Гюрова, ПР на НБУ, в Приложения)*

Перифразирайки казаното горе за промените в ПР стратегиите днес, създаването на НБУТВ като традиционна телевизионна медия също до голяма степен губи смисъл.

Освен промените в начина, по който ще достигат посланията на бъдещата НБУТВ до аудиторията, те трябва да бъдат поставени в подходящи съдържателна и аудиовизуална рамки, съществуващи в своя смислова последователност.

„Голяма част от българските кабелни телевизии започнаха без ясна програмна концепция какво ще произвеждат и какви послания биха искали да излъчват, обзаведоха се с техника и се запитаха: А сега какво ще правим?“³¹.

От моя гледна точка бъдещата НБУТВ се намира отчасти на подобен кръстопът. Разбирането за това, че една университетска медия трябва и ще се занимава с проблемите на академичната среда като цяло е твърде обща идея, за да помогне на реалното практическо случване на НБУТВ днес.

Предпоставка за възникващите препятствия пред проекта за НБУТВ се открива главно в това, че идеята за създаване на университетска телевизия в НБУ е на повече от две десетилетия, а изпълнението на проекта за РТЦ в НБУ успя да се материализира скоро, в ново време и в един почти напълно нов свят.

Проф. Людмил Христов - основател на департамент „Кино, реклама и шоубизнес“ и директор на РТЦ на НБУ казва по темата /интервю в Приложения/:

³¹ Драганов, Иво. *Особености на телевизионния мениджмънт*. Издателство „Валентин Траянов“, 2014 г., с.38

„Първият проект за телевизионно студио, място за работа със студенти, мисля че беше от 1996 г. Не пазя документите, но в архива на НБУ могат да се намерят. Разбира се, тогава въобще не съм си представял, че това с което разполагаме сега е било възможно. С времето се включиха доста специалисти, които да усъвършенстват първоначалната идея, за да се стигне преди около 10 години до това, на което днес сме свидетели. До проекта на РТЦ. Това е една много стара идея, която през годините преживя трансформация, за да се стигне това, което имаме в момента“

Отново в интервю за създаването на НУБТВ проф. д-р Иво Драганов споделя: „От 2004 г. разговаряхме с проф. д.н. Богдан Богданов за възможността да създадем студентска телевизия в НБУ. През 2008 г. бяхме на крачка от това, но започна кризата и проекта се отложи. През това време много мислих за възможността за такава телевизия и стигнах до заключението, че най-подходящият формат е университетско-студентска телевизия. Специфичният смисъл от университетската телевизия е да създадем ниша, свободна от политически, финансови и всякакви други странични зависимости освен мисията да служи на обществен интерес.“³²

Днес проектът за създаване на НБУТВ продължава да бъде подложен на ежедневни промени от множество страни, следващи естествения ход на изменящите се постоянно условия, вкусове и търсения на средата, а в момента и от следствията на пандемията.

Технологичното развитие изисква повече от всеки друг път различна и по-гъвкава форма за раждащата се днес НБУТВ. В тези процеси можем да търсим и мотив за липсата на ясно задание за създаването на нейната програма днес, дори при наличието на концепция и безспорно интересни идейни предложения за предавания от проф. Драганов, описани в „Четвъртата възможност – университетска телевизия“.

Част от негативните резултати от забавянето в изготвянето и възлагането за изпълнение на задание за бъдещата НБУТВ се откриват и в разпиляната отговорност между различни структури на НБУ, имащи пряко и косвено отношение към реализацията на целия проект.

³² *Проф. Драганов: Университетската телевизия би могла да се превърне в коректив на статуквото (avtora.com)*

Големият поток от идеи и липсата на установен път и йерархия в процесите водят след себе си и незадоволителни в дългосрочен план фрагментарни общи резултати.

Обобщено – липсва ясна цел, оценка на приоритетите и на част от възможностите пред НБУТВ.

Въпреки динамичния свят, в който стартираме начинанието НБУТВ, последователността на процесите по създаване на една тв медия и нейната програма не се е изменила, а етапите са описани подробно отново от проф. Драганов в „Особености на тв мениджмънт“ и те са :

- познаване на медийната среда
- познаване на конкуренцията
- познаване на потребностите на аудиторията
- идея за създаване на уникална концепция, проект, профил, схема
- разчет на програмата като потребност от техника и персонал
- остойностяване на програмата
- остойностяване на проекта – студия, персонал, техника, наеми, хонорари, данъци, финансови задължения
- изготвяне на бизнес план и търсене на финансов ресурс за неговата реализация,
- създаване и ефективно приложение на маркетингова и рекламна стратегия³³

Пред създателите на НБУТВ се изправя огромното предизвикателство да съвместяват днес едновременно изброените последователни етапи, защото някои са

³³ Драганов, Иво. *Особености на телевизионния мениджмънт*. Издателство „Валентин Траянов“, 2014 г., с.38

частично започнати, други не, а трети – почти завършени, без обаче да следват описаната хронология.

Обобщено това значи, че НБУТВ към момента разполага с база, към чиито възможности трябва да пригоди своите продукции, а не обратното.

Продукциите, които следва да създава НБУТВ ще трябва да се съобразят от друга страна и с програмния профил на канала, който, обаче, не е съвсем ясно дефиниран. Възможностите пред университетската медия е да създаде политематичен или монотематичен свой програмен профил.

Изборът на политематичен профил за НБУТВ по модел на големите телевизии в България е особено скъпо начинание и като първоначална инвестиция, и като необходим ресурс за поддържане на толкова разнообразна програма.

НБУТВ, създавана в голям процент от студенти, не би могла да разполага с достатъчно специалисти, които да реализират и разпространяват висококачествено аудиовизуално съдържание на всякаква тематика, при това регулярно. Практически е вярно, че в ТВ студиото може да се говори за всичко, но отново е важно да се припомни условието, че без допълнителен илюстративен материал в развитието на темите, изборът на телевизионна медия вместо радио, се обезсмисля.

Борбата с конвенционалните вече развити телевизии с огромни бюджети не би била по силите на НБУ, който като институция развива основен бизнес с образование, а не с телевизия.

По-подходящият профил за бъдещата НБУТВ е повече, или поне отчасти, моно тематичният – обърнат изцяло към проблеми, занимаващи академичната общност и като цяло по-интелигентния зрител, пропуснат по редица причини от комерсиалните телевизии.

По този начин, освен създаване и споделяне на продукцията на университетската медия със своя специфична аудитория, неспечелена от конвенционалните телевизии, НБУТВ би успяла да развие качествена и интересна програма без инвестициите необходими за поддържането на политематична програма.

„Програмата на телевизията е екранен израз на нейната програмна концепция, програмен профил и програмна схема“³⁴. Според проф. Драганов философията на телевизията е да създаде програма, която да информира, анализира, образова и забавлява, да създаде предавания, които да разискват ключови проблеми от обществения живот, да привлече максимална аудитория. Бих добавила – максимална аудитория в съответния сегмент, детерминиран от нейния профил.

Във своята концепция за развитие на бъдещата НБУТВ проф. д-р Иво Драганов я описва в качеството ѝ на търговска телевизия с обществена насоченост.

Един от големите и неизяснени проблеми на този етап пред НБУ е да намери, оформи и предостави реалистичен бюджет за дейността на РТЦ, по създаването на НБУТВ.

Дори и без изяснено точно задание за бъдещата програма на университетската телевизия, в момента вече се осъществяват множество дейности в РТЦ, изпитващи възможните начини за осъществяване на аудиовизуални телевизионни продукции от студенти и преподаватели, от които се очаква завършен краен продукт.

Изключително трудно, обаче е, да се произведе качествен /а и какъвто и да е друг/ аудиовизуален материал без реално нужното финансиране и изградени форми за ангажимент и мотивация на всички страни в процеса. А само истински качествен продукт НБУТВ би успяла да продаде навън, в силно конкурентната медийна среда. Всеки външен поръчител ще се интересува от достойнствата на крайния продукт, без анализ на условията, при които той е създаден.

Осъществените до този момент проекти в РТЦ на НБУ обслужват едни от първите стъпки в реализацията на програма за бъдещата НБУТВ, изложени от проф. Драганов и те се изразяват в създаването на продукти, обслужващи основно корпоративния имидж на институцията, съвместявайки чрез това частично практическата дейност на специфични потоци от свои студенти.

³⁴ Драганов, Иво. *Особености на телевизионния мениджмънт*. Издателство „Валентин Траянов“, 2014 г., с.89

Необходимо е да се стартира работа по развитието на програмни модули за университетската телевизия, които да изкачат следващите нива към общата цел за развитие на НБУТВ – да създава качествена образователна и развлекателна продукция, да осъществява възможни партньорства с други по-големи телевизии и/или дигитални канали и в България, и в чужбина, също така и да развие стратегия за създаване на аудио визуални форми, които да изработва по поръчка и да продава на външни клиенти.

„Опитайте се да правите форми, които са характерни за вас и за по-младите хора. Опитайте се да вземете от достиженията на големите телевизии“ и като производство и като маркетинг стратегия. „И ако се учите от добрите примери и не правите само студия, а и продукции с по-различно видео съдържание, ще можете да създадете продукт, който е конвертируем, който и аз ще го взема, но и БТВ и Нова ще го вземат, защото ще е интересен“, казва г-н Емил Кошлуков, генерален директор на БНТ в интервю по темата /личен архив/.

Разбира се, след създаването на НБУТВ, тя ще разшири своите дейности и ще привлече последователи както в България, така и в чужбина, ще натрупа с времето и свой собствен архив.

В своя труд проф. д-р Иво Драганов споделя една вдъхновяваща визионерска идея – „да изградим сървър, на който по менюта и файлове наши свободни репортери ще качват събития, които отразяват новото състояние на нещата. Така, с времето, ще избегнем досадната редакторска цензура и ще създадем новинарски емисии с участие на студенти от целия свят“³⁵

Подлагайки на практически анализ казаното горе, е важно да се обърне внимание в две посоки.

Първо поддържането и закупуването на сървър, който може да погълне всяка нова продукция на бъдещата НБУТВ без функция – „изтриване“ би било почти непосилна задача. Параметрите на това, с което РТЦ ще разполага ще имат нормално своето ограничение. Редакция за актуализиране на материалите винаги ще бъде задължителна, що се отнася до поддръжка на собствена директория.

³⁵ Драганов, Иво. Четвъртата възможност – университетска телевизия. Издателство на Нов български университет, 2017 г., 147

Ще дам един пример от поредицата „ТВ интервюта“, която е част от моята лекционна програма в курсовете ми по тв режисура, с която още в началото на преподавателската ми практика желях да ангажирам по-силно вниманието на студентите по един по-модерен и достъпен за тях начин – с помощта на аудиовизията. В един от тези професионални разговори, които водя регулярно и записвам с мои колеги в областта, се обсъди работата в телевизионни риалити формати и процесите, на които те се подчиняват в редакцията на тяхното съдържание. Подробно беше анализирана работата по предавания като „Биг брадър“, „Фермата“ и други, в които основната специфика е осъществяването им чрез 24-часово видеонаблюдение. За професионално ангажираните с работните практики в такива продукции е ясно, че не съществуват сървъри, които могат да погълнат цялата съдържателна информация от случващото се в рамките на няколко месеца пред камерите на въпросните формати. По тази причина работата е разпределена и насочена към т.нар. контролна зала, в която на смени се следи всичко, което се случва навсякъде между всички участници в продукцията. За да се подготви самото предаване и да се изберат акцентите, които ще влязат в излъчваните епизоди, които, колкото и да са дълги, се ограничават в рамките на един или няколко ефирни часа, процесите са следени постоянно от десетки камери, които се групират и се наблюдават от екипи на смени 24/7. Единственият начин да бъде записана и запазена дадена информация, която после да бъде обработена и споделена със зрителите, е да бъде подадена команда за „качване на стрийм“. В момента, в който това се случи, материалът се съхранява, през останалото време камерите работят, но не остава запис.

Сравнявайки предложението за съхранение на програмите на НБУТВ без редакция, в сървър с ограничено пространство, на програмите на НБУТВ, то със сигурност проблемите биха били сходни.

Въпреки сложността на задачата, архив на НБУТВ е задължително да се създава и организира.

Възможност за осъществяване на предложението е да се наеме екип по поддръжка, технически и съдържателно, на материалите в конкретния сървър, когато той бъде закупен. От друга страна частично улеснение би било продукцията на НБУТВ да се случва в платформа като „youtube“, в която подобна редакция, свързана с изтриване на материали няма да се наложи, а архивирането ще изисква единствено да

се дублират на друго място преди публикуване (дискове, облаци и т.н) на продукциите, които НБУТВ и нейният екип преценят да запазят, в случай че някога платформата се закрие или промени своите правила.

При този вариант, обаче, оперативната скорост за достъп до архив от материали, нужни при създаване на нови и нови програми, ще бъде силно намалена.

Втората посока, на която трябва да се обърне внимание е, че идеалистичната цел за освобождаване на информационните потоците в бъдещата университетска медия на НБУ от редакторска намеса, провокира сериозно въпроса за оформянето на съдържание за НБУТВ като цяло.

Годините на преход и липсата на възможности пред много хора да изразяват своето мнение, без да се съобразяват с политически интереси в най-общ смисъл, провокират нуждата от търсене на подходящ модел, който да освободи потока на идеите и мисълта.

Важният въпрос, който стои непосредствено пред взимането на такова решение за НБУТВ, е анализ на това доколко желаещите да изразят позиция в бъдещите й програми ще разбират ясно темата, която представят, ще следват общите представи за морала и етиката в нейното отразяване, ще осъществят плурализъм на гледните точки в името на това да не подвеждат своя зрителя, и ще реализират замислите си по високопрофесионален аудиовизуален начин, който да гради добрия имидж на НБУ като институция. НБУТВ като дело на една корпоративна структура трябва да изготви свои правила, които да допълнят общото медийно законодателство.

В разговор по темата /личен архив/ г-н Емил Кошлуков казва: „Всеки човек с телефон е мини телевизия. С най-обикновени днес устройства можеш да снимаш супер качествено, да монтираш, да оправиш цветовете, да излъчиш заснетото“...“Колкото повече става информацията и колкото по-достъпна става тя за излъчване, толкова повече има нужда от редактиране. В този свят, в който вие можете да научите новината буквално отвсякъде- от фейсбук, от инстаграм, от клипчето в ютюб, да разберете за станала катастрофа, която някой качва в мрежите и я разпространява, тя става моментално споделена. Така този някой ще има новина пръв, той обаче не може да подреди света за зрителя. Основната задача на всяка голяма медия, на телевизията като

най-популярната от всички, е да те ориентира в океана от информация, да ти каже кое е важно и кое не, кое е добро и кое лошо, т.е. в академичния смисъл на думата да дискриминира...И тази редакторска дейност – гръбнакът на журналистиката, не могат да я правят хората сами. Те могат да заснемат своята новина, да представят своята гледна точка, но не могат да я представят на нацията. Няма как човек да има например видео обмен, за който БНТ е абонирана и да представи дебатите на Тръмп, може да ги гледа директно от Америка, но не може да ги разясни. Целта на телевизията е да ти показва не само какво виждаш, а как го виждаш. Тя, телевизията, не ти дава просто информация, тя ти разяснява коя информация е съществена и коя не е. Да, Тръмп е важен, но ако Ердоган днес е по-важен, следователно ще бъде и първа новина.... И затова в медията работят толкова редактори, режисьори, продуценти, които да отсеят и да ти подредят в чекмедже света... Като дойдеш, от 8 до 8:30 ч. да разбереш какво се случва в живота, защото на теб няма да ти стигнат и 85 часа да изгледаш всички новини във фейсбук... Така, че телевизията, в тази си роля, е незаменима и затова продължава да се гледа, иначе в техническата ѝ част тя практически е умряла... И всъщност на това трябва да научим студентите, младите колеги, защото то никога няма да изчезне. Винаги ще имаш нужда някой да те преведе през океана от информация... Да, студентите ви днес могат да правят телевизия отвсякъде, например една тротоарна анкета – за или против, но тя ще изглежда като обикновен репортаж, който ще представи една малка ограничена гледна точка по тема, заснета отчасти. Така че, като се започне от снимане, през редактиране до монтаж, колкото и технологиите да стават все по-достъпни, остават едни практически знания и умения, които има журналистът, не може да ги има човек, който не е...”

Тези твърдения на настоящия генерален директор на БНТ са в сходство, някъде косвено, а на други места съвсем буквално, с изложените програмни идеи за предаванията в бъдещата НБУТВ на проф. Драганов (пр. експертни коментари, дискусии, анализи на теми) и те само подкрепят факта, че форма на редакция в общото послание, било то дори и в неговата подредба и програмиране, е задължително условие за успех.

НБУТВ не би могла да успее в своето начинание, ако не се съобрази с това. А бъдещите създатели на университетската телевизия, трябва да съумеят да откриват

разликите в понятията редакция на съдържание /поставяне на даден проблем в контекст чрез изразено мнение/и цензура /възпрепятстване на възможността за изразяване на аргументирано мнение/.

В случай, че правилата за излъчване на съдържание в НБУТВ са подробни и ясни, то в голяма степен програмата ѝ един ден би могла да постигне абсолютна съдържателна свобода, но само след разбиране на отговорността, която тя би носила след себе си.

В своята същност, мотивите на проф. д-р Иво Драганов за реализация на бъдещата ТВ програма на НБУТВ, са изключително уместни и важни за позиционирането на силните страни на НБУ пред обществото, по примера на всички развити университетски телевизии - чрез една богата на съдържание нова университетска медия. Мениджърският му опит определено е доказал своята експертиза на високо професионално ниво.

В книгата си „Особености на телевизионния мениджмънт“ (2014), той описва много точно и подробно екипа, от който се нуждае една ТВ медия, за да проработи.

Невъзможността работата в РТЦ по създаване на бъдещата НБУТВ да тръгне с уверени крачки към по-категоричен успех, е известната липса на разбиране за важността в следването от НБУ на един такъв изпитан модел. НБУТВ се нуждае от вложение на огромен интелектуален ресурс и не малък финансов капитал, извън инвестицията в техника до момента. За да успее университетската медия, трябва да се превърне в новата дългогодишна мисия на университета, може би основна за следващите 30 години. Трябва да се разбере ясно, че първата стъпка не е тази - как НБУТВ и РТЦ ще обслужват интересите на всички желаещи да се ползват от техния ресурс в НБУ, а е в това как, в самия старт на медията, трябва да бъдат разбрани и подсигурени първо нейните нужди, за да се реализира начинанието.

Разбира се, сложната икономическа и социална среда, в която се намираме също е предпоставка в забавянето на част от процесите в осъществяването на проекта. Но трябва да се обърне внимание на факта, че забавянето във взимането на съответните управленски решения и тяхното привеждане в действие, биха довели до повтаряне на

грешките и риск от разминаване на общото в адекватността на концепцията спрямо времето, в което се осъществява нейното изпълнение.

В последната глава на дисертационната работа ще разгледам и анализирам подробно някои конкретните програмни идеи на проф. Иво Драганов през призмата на настоящите възможности за тяхната реализация с помощта на РТЦ на НБУ.

В процеса на моите изследвания до този момент не получих ясен и еднозначен отговор за припознаването им като модел за изпълнение от бъдещата НБУТВ.

Въпреки това, смятам че е особено важно те да бъдат разгледани и анализирани през призмата на възможностите, с които разполага НБУ като ресурс за тяхното практическо осъществяване днес, защото представляват единственият разработен план за бъдещето на НБУТВ, който има нужда, разбира се, от съответното осъвременяване.

3. Продукция на НБУ, детерминираща нуждата от създаване на НБУТВ.

Изграждането на НБУТВ и модулите в нейната програма задължително трябва да предоставят платформа за споделяне с аудиторията на най-интересните и важни инициативи на НБУ, случили се през годините. За 30-годишната история на университета със сигурност са се реализирали неизброимо количество атрактивни, важни и полезни проекти. Не бих могла да очертая всички, но ще се опитам да поставя акцент върху едни от най- емблематичните за институцията.

Преглед на важни имиджови проекти, създадени в и от НБУ.

1.3.1. Майсторски клас на проф. Георги Дюлгеров

Проф. Георги Дюлгеров е един от най-изявените и успешни български кинорежисьори, сценаристи, продуценти и преподаватели. Завършва кинорежисура във ВГИК, гр. Москва, преподава кинорежисура в НАТФИЗ от създаването на българската школа, член е на Европейската филмова академия. Създава десетки филми, оставащи ярка следа в българската кинематография. Носител е на множество международни награди сред които Голямата награда на международния кинофестивал в Сараево, Сребърна мечка в Берлин, Гран при в Грузия. Негови ученици са едни от най-ярките днешни режисьори, сред които Малина Петрова, Светослав Овчаров, Людмил Тодоров, Милена Андонова, Иглика Трифонова, Иван Черкелов, Светла Цоцоркова, Елизавета Боева.

Десетки са и наградите на студентите, посещаващи майсторския клас на проф. Дюлгеров в НБУ. Често негови студенти споделят впечатленията си от професионалния и много човешки подход в начина, по който проф. Дюлгеров успява да предаде своя филмов и житейски опит.

Продукциите, реализирани по време на класовете през годините стигат до широката публика не само чрез фестивалите, но и чрез прожекции в специална програма в киносалона в „Дом на киното“ и чрез малкия екран на популярни наши телевизии.

Един от най-интересните и успешни проекти, роден извън сюжета на филмите от майсторския клас на професор Дюлгеров, е следствие от процеса на обучение на негови студенти. Те реализират успешно платформата NoBlink – платформата за българско кино, домът на българското късо кино, мястото, където четете значимите новини за родното кино, влизате зад кулисите на българското кино.

Университетът с годините успя да наложи свой подход и традиции в обучението по „Кино и телевизия“, но със сигурност би получил допълнително признание и престиж, показвайки именно съчетанието между традицията и новаторството в своята дейност, особено в осъществяването на мост и приемственост между различните поколения.

„Безспорно българският език трябва да се запази, но заедно с това да се обогатява и развива. Ние трябва да зачеркнем употребата на думата „cut“ – изтрий“, споделя проф. Дюлгеров по време на участието си в първото виртуално студентско предаване на НБУ „Език под лупа“ (2020).

Чудесна възможност се разкрива пред НБУТВ да направи своите зрители свидетели от първо лице на създаването на професионална кино продукция от млади хора в България, а след това да прожектира заснетите филми в новия модерен киносалон в РТЦ на НБУ.

1.3.2. Фестивалът „Ню Уейв“

Международният студентски филмов фестивал „Нова вълна“ е създаден от проф. Людмил Христов и департамент „Кино, реклама и шоубизнес“ и се организира ежегодно от Нов български университет, като обединява най-доброто от творчеството на младите кинотворци на Балканския полуостров и региона на Черно море.

Фестивалът е създаден през 2014г. и успя да реализира успешно 6 поредни издания. Целта, която Нов български университет и департамент „Кино, реклама и шоубизнес“ си поставят, е този проект да съчетае в себе си всички нови интересни идеи, нови тенденции във филмопроизводството, да открие нови хоризонти пред срещащите се в дните на неговото провеждане млади кинотворци.

През годините на своето съществуване “Ню уейв“ успя да покаже на публиката стотици вдъхновяващи филми. Партньорствата, които фестивалът създаде и поддържаше с популярните медии у нас, осигуриха ефир за изключително интересната продукция, селектирана и показана по този начин и на големия екран, и на малкия екран.

За популярността на фестивала свидетелства фактът, че участие само в последното, до този момент, издание на „Ню Уейв“ през 2019 година (инициативата беше преустановена поради настъпилата световна пандемия), бяха изпратени заявки от над 4000 филма - кандидати, от които бяха селектирани 73 от 18 държави от Балканския и Черноморския регион, както и от гостуващи страни от Европейския съюз. Жури на “Нова вълна” през годините са били едни от най-изявените имена в културната сфера у нас и в чужбина.

За НБУТВ е от изключително значение и престиж да показва в програмата си тези културни достижения и да среща бъдещите си зрители с техните автори.

1.3.4. Проект „Рекламна академия“

Един от най-бързо набиращите популярност и успех проекти на НБУ е инициативата „Рекламна академия“. Това е иновативен за българското образование формат на сътрудничество между университет и реалния бизнес, в който участниците работят по реални бизнес казуси.

Академията не просто дава знания и умения, но и възпроизвежда взаимоотношенията рекламодалел – рекламна агенция в забавен и полезен формат, в който участниците преминават през всички стъпки на рекламния процес – от бриф и разработване на стратегия до производство на творческите продукти.

Рекламна академия е тристранен проект на Нов български университет, Българската асоциация на рекламодалелите и Българска асоциация на комуникационните агенции. За 8-те проведени свои издания до момента във формата са участвали над 2000 студенти от различни департаменти, програми и университети,

както и над 150 представители на рекламния бизнес – агенции и компании-рекламодатели.

За първи път в Рекламна академия, през сезон 8 (2021 год.) участниците в проекта имаха възможност да записват професионално глас и звук към своите телевизионни и радио реклами. Това се случи благодарение на новия Радио-телевизионен център на НБУ и по-конкретно на тон-режисьорското студио в него.

Доцент д-р Кристиян Постаджиян, декан на БП в НБУ и ръководител на проекта от страна на НБУ, казва в интервю пред Btv радио: „В Нов български университет винаги фокус е било търсенето на ефективна комбинация между теория и практика и смятам, че това е особено важно за програми в областта на рекламата. Точно това бих определил като основна задача на Рекламна академия. Тя е изразена много добре и чрез нашето послание: „Практиката е най-добрият учител“³⁶. Разбира се, тази задача може да се постигне единствено и само тогава, когато работим в екип с браншовите организации в лицето на Българската асоциация на рекламодателите и Българската асоциация на комуникационните агенции, и всички техни членове.

За НБУТВ би било възможно и изключително интересно да развие един риалити формат, който да проследи цялостния процес в дните на Рекламна академия, в рамките на който да се споделят мнения и идеи в синхрони, да се показва творческия процес и да се видят резултати на готовите продукти, защото кратката форма на рекламния клип позволява това изцяло.

1.3.4. Проект „Театрална совалка 2020/21“

Проектът „Театрална совалка 2020/21“ с автор доц. д-р Възкресия Вихърова и департамент „Театър“ в НБУ се превърна в светкавичен, иновативен и артистичен отговор на НБУ /един от първите/ след старта на пандемията в България. Около месец след обявяване на извънредната обстановка се излъчва първият спектакъл на НБУ в разкритата нова дигитална форма - онлайн станция „Твоят дом“, в ютюб канала на НБУ. Там бяха показани през 2020 г. архивни спектакли от Златния фонд на НБУ.

³⁶ <https://btvradio.bg/za-grada/praktikata-e-naj-dobrijat-uchitel.html>

Представленията бяха излъчвани онлайн, съпроводени от дискусия на живо между участниците в тях и зрителите. Водещ на дискусиите беше Мартина Апостолова – Алумни на НБУ, актриса и преподавател в НБУ. Година по-късно, през 2021 г. „Совалката“ успя да реализира представления на Университетски театър на живо (с Алумни, както и с настоящи студенти) и на сцената на Национален студентски дом. Заснемането и излъчването се осъществява с неизменната помощ на студенти-доброволци от департамент „Кино, реклама и шоубизнес“. По този начин публиката успя да се докосне до различни жанрове, до богат набор от различни театрални съвременни пърформанси, благодарение на богатата програма, която Университетски театър НБУ представи. Всички спектакли, които се играеха на живо в Национален студентски дом, бяха и излъчени в реално време чрез онлайн стрийминг платформата УРБО. А за изпълнение на целите в проекта, Университетски театър в НБУ получава нова модерна стрийминг техника, отговаряща на всички съвременни дигиталните изисквания.

НБУТВ в качеството си на бъдеща дигитална платформа има възможност да отразява, да изработва съвместно и да споделя с аудиторията множество инициативи на департамент „Театър“. Ръководителят на департамент „Театър“ доц. Снежина Петрова казва: „На мен ми се струва, че департамент „Театър“ е най-естествения партньор на РТЦ. Ние вече имаме няколко проекта реализирани там. В самите програми на департамент „Театър“ имаме заложили курсове като курс „Радиопиеса“ и курс „Кино откъс“. И двата курса са със студенти 4-та година (7-ми и 8-ми семестър). И ако тези програми срещнат програмите на кино департамента в НБУ, тази обща работа може да се финализира във 7-ми и 8-ми семестър, в рамките на тези курсове и да се излезе с една радио пиеса, кино откъс, заснет в РТЦ и представен в кинозалата. В рамките на новия семестър (пролет 2022) имаме идея да реализираме пърформънс разходка в пространствата на РТЦ, защото той е много интересен като пространство и ни провокира. Ще срещнем публиката със звукозаписното студио, където ще има определени откъси, ще обиколим коридорите, стълбището, ще се качим в кинозалата, от прозореца на която се вижда една триъгълна стена, на която е седнал сякаш някой Сизиф. Намирам пространството за много интересно и модерно и не само угодно за учебни занятия, но и за артистични дейности, защото самият РТЦ е такова артистично

място. Възможно е да създаваме образователни програми и срещи с кандидат студенти. Бихме могли да продължим проекта „Една българка“. А ако продължим добрата традиция да срещаме студенти от киното и студенти от театъра, която проф. Христов започна във Варвара, но този път се реализират софийски сесии, може би студентите ще се срещат и ще работят в ТВ студиото на РТЦ заедно“.³⁷

1.3.5. Майсторски клас на Райна Кабаиванска

Основна ценност на университетското образование е създаването и развитието на школи на големите имена в науката и изкуството. Днес, вече 20 години световноизвестната оперна прима Райна Кабаиванска преподава на новото поколение артисти огромното наследство на класическия оперен театър, музикалният и академичният свят говорят за Школата Кабаиванска. Нов български университет, Академия „Веки-Тонели“ в Модена и Академия Киджана в Сиена са разпознати участници в нейното развитие.

Майсторските класове по вокално майсторство и актьорска интерпретация на Райна Кабаиванска в Италия, последвани от тези в Испания, Франция, Швеция, България, Русия, Германия и Япония, създават през годините мрежа от музикални академии, театри и университети, верни на класическата вокална школа. В класовете участват млади изпълнители от Европа, Америка, Азия, Южна Африка, Австралия.

Своя първи майсторски клас в България, в НБУ, Райна Кабаиванска прави през 2001 г., а година по-късно създава дарителски фонд в университета за стипендии на млади оперни певци за обучение в България и Италия.

В своя майсторски клас голямата оперна актриса открива нови таланти, работи за тяхното оформяне и развитие и ги представя на международната сцена.

През годините повече от 200 млади оперни артисти от цял свят са се обучавали в майсторския клас в НБУ.

Фонд „Райна Кабаиванска“ е присъдил над 90 стипендии, отворили пътя на много млади оперни артисти по най-големите оперни сцени в света.

³⁷ В Приложения, интервю с доц. Снежина Петрова, р-л на департамент „Театър“ в НБУ

През 2010 г. под егидата на НБУ, в София стартира и проектът „Райна Кабаиванска представя свои студенти на световната оперна сцена“ с продукцията на операта „Бохеми“ със студенти на Райна Кабаиванска от България и Италия в главните роли.

Спектаклите са представени в Софийската опера и в Театро комунале „Лучано Павароти“ в Модена, Италия. Проектът се разгръща с „Вертер“ (2012), „Турандот“ (2016), „Норма“ (2017), „Дон Паскуале“ (2019) и „Трубадур“ (2019) на сцената на Софийската опера и в Софийската филхармония с концерта „Тенорите на Райна Кабаиванска“ (2018) и Реквием от Леонкавало (2020).

Днес студентите от школата на Райна Кабаиванска и нейни стипендианти чертаят ясен път на картата на съвременния оперен свят. Андреа Каре, Вероника Симеони, Витория Йео, Вирджиния Тола, Мария Агреста, Симоне Лим, София Соловий, Яско Сато са звезди на световните оперни театри. Важни дебюти със знаменити диригенти правят Киара Изотон, Мария Радоева, Марили Санторо, Матео Десоле, Селене Дзанети.

Награди от международни конкурси, подготвяйки световен пробив печелят Ана Виктория Питс, Давиде Риу, Ева Ким Маджо, Ева Джонг, Елиза Чо. Най-младите – Александрина Михайлова, Ариана Манганело, Джузепе Инфантино, Рейналдо Дроз, изграждат вокална и артистична идентичност. Така Школата Кабаиванска пише собствената си история, създавайки поколения оперни артисти, научени да пеят с разпознаваем стил, с безкомпромисна и обогатяваща техника, възпитани в необходимостта да изразяват артистичната си свобода. „Гордея се, че когато моите ученици пеят по света, могат да кажат: „Аз учих и в България“ - казва Райна Кабаиванска.

Бъдещата НБУТВ има невероятната възможност да представя постиженията на Школата на Райна Кабаиванска, създавайки филми, репортажи, осъществявайки и живи включвания от всяка точка на света, където се намират творците, които прославят България и успехите на НБУ в света на оперното изкуство.

ИЗВОДИ ОТ ГЛАВА 1

Развитието на университетска телевизия е важно условие днес за подобряване на корпоративния университетски имидж. Световните успехи в създаването на работещи университетски медии са следствие от натрупване на дългогодишен опит в разработването на най-подходящи концепции. Част от локалните проблеми в развитието на работеща качествено и устойчиво българска университетска телевизия са предпоставени от липсата, както на производствен ресурс, така от липсата на ангажиран достатъчен експертен персонал, в комбинация с липсата на институционално разбиране за спецификите и нуждите на такава инициатива, дори в разминаване в мнението за нейния приоритет на най-високо ниво на управление.

Не само пандемията от Ковид-19, но и технологичното развитие на интернет, социалните мрежи и медии, които младите хора днес припознават единствено като средство за забавление и получаване на информация, превръщат създаването на конвенционален телевизионен ефир за бъдещата НБУТВ в неактуално предложение. Преминаването в дигиталния свят на едни от най-успешните в световен мащаб университетски медии доказват твърдението.

Производствените ресурси на НБУ за създаване на НБУТВ на този етап показват известни пропуски в концепцията и последователността в етапите на реализация, както и в оформянето на крайна и ясна цел. Съществува разминаване в разбиранията как НБУТВ ще функционира, а заедно с това и прилежащата мащабна технологична база в РТЦ на НБУ. На този етап все още няма ясна програма и сформирани пълни екипи, които да реализират и ръководят бъдещата университетска медия. От друга страна продукцията на НБУ под формата на множество интересни, полезни и важни събития продължава да нараства и да търси активно подходящи начини за изява пред широка аудитория.

ГЛАВА 2.

ВЪЗМОЖНИ ПОСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА НБУТВ.

1. Поколението Z. Характеристика на новите потребители и новите създатели на аудиовизуално съдържание днес.

В миналото много преди големия пробив на интернет, информацията навсякъде по света се е разпространявала чрез вертикален, силно централизиран модел на управление. Минавайки през строга йерархична структура, всяка новина е деформирала същността си в съприкосновение с властта, контролираща цялостния процес по доставянето ѝ до реципиентите.

Фигурите, които са държали контрола на най-високо ниво, са били влиятелни организации, притежаващи правото да определят кои новости и по какъв начин да бъдат разпространени. Оглавявани от авторитет, най-често в ролята на изпълнителен директор, тези вериги, съществуващи и днес, получават непрекословни инструкции за изпълнение по вертикална линия. Тази структура е характерна за всички стандартни печатни издания, телевизии и радиа, и във висока степен е предпоставена от необходимостта от инвестиции във оборудване за реализация на дейността. Така, напълно естествено фигурите, които влагат този необходим капитал, решават сами какво и как ще бъде изпълнявано в техните формирания.

Днес, благодарение на интернет, медийната инфраструктура се определя от устройства, свързани в много по-органична, по-трудно контролируема, и почти изцяло децентрализирана структура. Тази форма не се нуждае от скъпи устройства, един директор и работници, които да изпълняват определени команди, за да съществува. Тя се подчинява само и единствено на лични дигитални връзки, отвъд времето и пространството, между повече от един милиард свързани мозъци. Тяхната колективна работа, а не едноличният авторитет, може единствено да определя кои послания ще бъдат възприети и запомнени от потребителите и кои ще бъдат пропуснати или забравени.

Това явление ясно обяснява отхвърлянето от младите хора на стандартната телевизия като модел. Въпреки своето интерактивно развитие, никоя телевизия все още

не предлага равна роля на създатели и потребители на съдържание, каквато социалните платформи в интернет успяват да предоставят. Невъзможността за избор на теми, начин на получаване на информация и свободен коментар /в ефир/ по всяко време в стандартните медии днес, очевидно обуславя липсата на внимание и ангажираност на младото поколение към случващото се в програмите на конвенционалните медии.

В света на поколението Z, за разлика от всяко друго такова, животът се случва повече паралелно отколкото последователно. От това следва, че в средата на свръх глобализацията се свят на достъп до всякаква информация и технологии, пред всички представители на тези млади хора стои предизвикателството и на една разрастваща се свръх конкуренция.

За постигане на успех пред тях днес от една страна стоят нивата на познание и умения, които получават, а от друга, скоростта и качеството, с които биха могли да ги придобият и използват паралелно.

В книгата си „Кратки отговори на големите въпроси“ Стивън Хокинг казва, че бъдещето на младите „ще зависи повече от науката и технологиите, отколкото бъдещето на всяко друго поколение преди тяхното. Те трябва да знаят за науката повече от онези преди тях, защото тя е част от ежедневието им по един безпрецедентен начин“³⁸.

Това явление със сигурност ще се отразява във времето и върху избора на поколението Z в търсене на най-подходящи за средата им образователни модели. Такива модели ще трябва да създават и предлагат всички университети по света, желаещи да бъдат актуални и привлекателни за новите поколения.

Основни два елемента за постигане на успех в съвременното образование са, от една страна, разбирането на т.нар. „phygital“ свят (обединение между физическата и виртуалната реалности, присъстващи паралелно) каквото имат представителите на поколението Z, а от друга страна, възприемането на неговия огромен стремеж към персонализация на всичко в живота.

³⁸ Хокинг, Стивън. *Кратки отговори на големите въпроси*. Издателска къща „Бард“, 2018 г., с.

Живеейки по свой нов начин, с ново разбиране за света, поколението Z изразява своята нужда от персонализация и на собственото си образование. В изследване на Northwest University,³⁹ Вашингтон се посочва, че 72 % от поколението Z смятат, че университетите трябва да разрешават на студентите да формират своя индивидуална програма. Много учебни заведения откликват на това изискване и предлагат опции за разработване на такава програма с помощта на куратор от учебното заведение. В развитието и усъвършенстването на този процес определяща роля имат и техническите възможности за паралелно и персонално предоставяне на богат набор от виртуални услуги на студентите, с която задача успешно може да се ангажира мрежата на НБУТВ.

Благодарение на бързия научно-технологичен прогрес, границите между физическия и виртуален свят днес практически са паднали. Всички можем да купим каквото желаем, както в обикновен, така и в интернет магазин. Можем да напишем и изпратим обикновено писмо или мейл, да работим в офис или от разстояние, да преподаваме в зала или от вкъщи и т.н. Всички тези възможности ни изправят пред избор, върху който обикновено се колебаем. Обмисляме плюсовете и минусите между виртуалните и реалните варианти. Необходимо е да разберем ясно, че младите хора днес не мислят върху този избор, за тях не съществува разделителна линия между реалното и дигиталното, то е едно, то е т. нар „phygital” свят.

В САЩ, според резултати от изследване на PEW research⁴⁰ , през 1995 година, когато започват да се раждат първите представители на поколението Z, само 14 % от подрастващите са имали достъп до интернет. В изследване повторено през 2014 година, този показател достига 87 %⁴¹. От тези резултати можем лесно да заключим, че поколението Z винаги е имало достъп до виртуалното. Удивителното, обаче, е в това, че спектърът на виртуалните инструменти, с които то може да разполага, е огромен и се разраства непрекъснато. В съзнателния живот на младите днес по цял свят, всяка година носи ярък технологичен пробив. И е съвсем естествено да се променят и начините, по които успешно би се реализирала и бъдещата продукция на НБУТВ.

³⁹ Stillman, David. *Gen Z @ Work*. Harper Collins, 2017

⁴⁰ Stillman, David. *Gen Z @ Work*. Harper Collins, 2017

⁴¹ Пак там.

В „Поколението Z на работа“ на Дейвид Стилмън, неговият син, типичен представител на това поколение, споделя как той самият и връстниците му определят актуалността на което и да е формирование по света. По думите му „... ако една фирма не се грижи за своето присъствие в мрежата, но регулярно обновява своя сайт, то тя не съществува. Ние се отнасяме скептично и към компаниите, които нямат активност в социалните мрежи.“ „и ние ще обърнем внимание на това какво може да се каже за вашата компания, изхождайки основно от нейното присъствие в интернет“⁴². От това следва, че и всяка образователна структура, в ролята си на компания, за да привлече интереса на младите днес, е длъжна да се отнесе към дигиталното си съществуване също както и към реалното.

Институцията НБУ, с толкова много сфери на дейност, се нуждае от помощта на своите студенти и преподаватели в създаването и разпространението ежедневно на качествено телевизионно съдържание, за да отговори на интересите на младите поколения.

Този процес, за да бъде възможен със сигурност трябва да се освободи от времето необходимо за осъществяване на сложна корпоративна редакция. Само така той би бил винаги максимално актуален и разнообразен. Въпреки това ще е задължително да следва всички стъпки, водещи до създаване на качествено аудиовизуално съдържание.

Създаването на телевизионна университетска медия в НБУ със сигурност е необходимо да се съобрази с новия модел на децентрализация, роден от виртуалния свят, за да постигне широка популярност сред младата аудитория в реалния свят и това със сигурност не би означавало конвенционална форма на телевизия.

⁴² *Пак там.*

2. Изграждане на НБУТВ като вид социална мрежа. „Проект за непрекъснато паралелно създаване и разпространение на дигитално аудиовизуално съдържание от всички в НБУ/ „Проектът““.

Един от най-подходящите начини за реализация на НБУТВ е възможността тя да се случи под формата на социална мрежа, включваща в себе си като компонент форма на университетска телевизия. Възможността за паралелно излъчване, качване и гледане на материали, а не последователно следене на програма, би била със сигурност атрактивна за младите, доколкото подражава на най-познатите им платформи, чрез които се осведомяват за света и комуникират помежду си. В такава университетска платформа, всеки ползвател на съдържание може да бъде и автор по едно и също време, дори на живо чрез възможностите за live streaming.

Изграждането на такъв модел би довело след себе си много въпроси, свързани с регламентирането на всички информационни потоци, които ще тръгнат заедно със създаването на университетската мрежа.

Извършването на редакторска работа при генерирането на голям обем съдържание за кратко време е изключително сложен процес. Едно от възможните решения, макар плашещо и необозримо като следствие, е освобождаването от свръх контрол и редакция върху публикациите в мрежата на НБУ от всички свързани вътрешно профили по подобие на самата платформа „youtube“.

Рамките на подходящото за платформата на НБУ съдържание трябва да бъдат поставени, обаче, предварително, ясно и добронамерено към всички членове на структурата, да се изготвят форми на споразумения между участващите страни. Необходимо е да бъде изведена ясно ролята на мрежата и нейното значение като функция на НБУ, и след това да се освободят потоците в нея от неудобното регламентиране.

Това на практика означава, че публикациите на материали не би следвало да стават само и единствено след одобрението на ПР структурите на НБУ. При неуместни публикации, вредящи на имиджа на НБУ, профилите, от които са направени, биха могли да бъдат санкционирани/ заглушавани за период от време и при повторно неспазване на предварително установените правила – блокирани.

Добре е да обърнем внимание, че подобно на биологичен организъм всяка социална мрежа има свои собствени нужди. Всяка биологична и социална структура си има своя собствена функция, регулация и предназначение като част от цялото. Тази форма позволява на организма да има паралелно работещи системи, без да претърпява пълнен срив на цялото при естествена загуба или промени в някоя от тях. Погледнато исторически от появата на социалните мрежи в интернет, всеки техен срив е следствие от опит за силно централизиране на системата, т.е. прекалена цензура и контрол върху целия организъм в опит за ограничаване на действителната му свобода.

Социалните мрежи се появяват след средата на 90-те, но чак след 2002 г. започват да се превръщат в модерна популярна вълна.

Една от първите много разпространени познати мрежи, достигнала милиони потребители, е Friendster. В нея членовете ѝ основно търсели флирт и обменяли мисли около работата и хобитата си. Явно обаче моделът не сработил във времето. По думите на Оливър Лъкет, създател на „The Audience“, след разговор с основателя на мрежата Джонатан Ейбрамс, споделя, че част от провала ѝ вероятно се е дължал на цензурата върху фалшивите изображения, които потребителите ѝ се опитвали да използват. Подобна съдба по-късно следва също и бързоразвиващата се Myspace, когато собствениците ѝ започват да ограничават външните ѝ приложения, с цел да запазят права върху съдържанието.

След нейния залез започва възходът на Facebook. През юли 2010 в Computer History Museum, Марк Зукърбърг говори за разликите между своя продукт и Myspace, въпреки че в началото всички ги сравнявали. Там той казва, че „нашата цел никога не е била да създадем нещо готино, а да изградим нещо полезно. Нещо, което е само готино, няма да просъществува на пазара дълго време“⁴³. Така Зукърбърг отваря мрежата си към възможно най-широк кръг от хора, свързвайки ги. За масовия успех на Facebook се твърди, че се дължи на това, че от една страна е проектирана да бъде лесна за употреба, дори от хора, които не са особено запознати с технологиите, а от друга страна, съумява да не прилага твърде силна цензура. Разбира се, какво предстои да се случи с новият проект на Зукърбърг Metaverse и доколко тази нова вселена ще ни потопи в напълно

⁴³ Марк Зукърбърг – *Момчето милиардер*, изд. Локус, София, 2016

достъпен паралелен на реалния дигитален свят, все още е неясно. Но както той самият казва по време на представянето на проекта: „Вярвам, че мета вселената е нова глава в развитието на интернет. Тя ще е новата глава и в развитието на компанията ни. Днес ни познавате като социална мрежа, но философията ни е да свързваме хората. Мета вселената е следващата стъпка в тази посока“⁴⁴.

Част от предпоставките за успех на НБУ още от самото му създаване, подобно на Facebook, но много по-рано, се откриват също в широкия достъп на обществото до образование, както и в липсата на цензура, изразяваща се в свободния избор на всеки студент и преподавател.

В „Четвъртата възможност - университетска телевизия“ проф. д-р Иво Драганов говори именно за специалното място на НБУ върху територията на висшето образование у нас - „Основателите му за първи път в България създадоха напълно свободна територия на мисълта, словото и знанието, дадоха право на избор на младите хора за тяхното развитие и възможност да следват каквото си поискат“⁴⁵. За този стремеж към свобода свидетелстват и думите на проф. Богдан Богданов още в първите години на университета, според него, НБУ „има предназначението да развива демократично, нетрадиционно, пълноценно, уважаващо интересите на студентите от всички възрасти и социални общности образование“ (обръщение към студентите , каталог на НБУ, 1993 г.). В една от официално заявените първи цели на НБУ се посочва , че той няма да „ произвежда еднотипни и унифицирани специалисти“, а ще „отговаря на интересите и потребностите на всеки студент, като му предоставя възможността сам да формира своя индивидуална учебна програма“.

Днес, 30 години след своето създаване, НБУ се изправя пред ново мащабно визионерско предизвикателство – да даде широка нерегламентирана от цензура територия за своите последователи и най-вече за младите студенти в университетската

⁴⁴ <https://www.theverge.com/22588022/mark-zuckerberg-facebook-ceo-metaverse-interview>

⁴⁵ Драганов, Иво. Четвъртата възможност – университетска телевизия. Издателство на Нов български университет, 2017 г., с.141

си телевизия, чийто успех аз виждам в ролята на свободна социална мрежа /Важно е тук да си припомним отново разликата между значенията на цензура и редакция/.

За НБУТВ днес е лесно да заимства примери от успешните модели на социални мрежи и телевизии, за да разработи своя платформа. Предизвикателство е, обаче, да я изгради като полезна и интересна за младите, импонираща на техните търсения и вкусове, правейки я в същото време влиятелна в провеждането на обществения дебат, доминиран все още от хора скептици към предимствата на силно децентрализираните модели на управление.

През 1938 г., няколко месеца преди началото на Втората световна война, журналистът Хюбърт Никърбокър провежда интервю с Карл Густав Юнг по повод сложната политическа обстановка в Европа. Там създателят на аналитичната психология прави доста провокативен извод за колективното съзнание, като казва, че дори сто от най-интелигентните хора в света съставят тъпа тълпа, а „в тълпата качествата на всеки се размножават, натрупват и стават преобладаващи за нея като цяло. “⁴⁶ В този смисъл, при наличието на интернет и следствията от него, днес е необходимо да се приспособим към спецификите в по-висока степен на колективния, отколкото на частния мозък и да ги развиваме заедно, защото това е единственият възможен начин за успех в новата комуникационна среда.

Ползите от изграждане на НБУТВ като социална мрежа в интернет са:

- създаване на привлекателен корпоративен имидж на НБУ в средата на младите;
- създаване на връзки между групи хора с идентични интереси, както в основната им, така и в множество периферни сфери на занимание;
- генериране на мащабни потоци от образователно съдържание със специфично насочване към аудиторията;
- модерна непрекъсната и неограничена комуникация по всяко време;

⁴⁶ <https://webstage.bg/li-ri-chni-otkloneniya/7310-natsiyata-tova-e-edin-golyam-bezmozachen-chervey-presledvasht-sadbata-karl-gustav-yung.html>

- провеждане на масови виртуални събития;
- постоянно разширяване на аудиторията;

Възможни стъпки за изграждане на НБУТВ като работеща, актуална социална мрежа и постигане на изброените по-горе цели:

- Създаване на тематични директории /блогове, влогове и др./, съответстващи на образователните програми и административните дейности в университета;
- Създаване на профили на преподаватели, студенти и администрация като ползватели и създатели на съдържание;
- Създаване на чат между всички потребители в реално време – частен и общ;
- Създаване и интегриране на телевизионния канал и подчиняване на програмите му според нуждите на мрежата;
- Интегриране и модернизиране на виртуалните класни стаи в рамките на структурата;

Изпълнението на съответните етапи в създаването и развитието на бъдещата НБУТВ под формата на социална мрежа е дълъг, сложен и особено зависим от външни промени процес. Най-важната предпоставка за успех, обаче, е осъществяването на обучение на целия човешки ресурс на НБУ, за създаването на качествена аудиовизуална продукция, без което съществуването на дори частично децентрализирана структура е обречено на провал, или на посредствен резултат, при това постигнат бавно.

Това е и мой основен мотив да предложа и развия проект, който би бил своеобразен начален етап в развитието на НБУТВ като вид социална мрежа.

Проект за непрекъснато паралелно създаване и разпространение на дигитално аудиовизуално съдържание от всички в НБУ/ „Проектът“/

Мотиви за създаване на проекта.

Към края на 2021 г. в структурата на НБУ съществуват 30 департамента и центрове. Информация за тяхната дейност в момента се разпространява сред

обществеността в известна степен нерегулярно и често пъти с тясна насоченост основно към проявилите предварително интерес към определени теми потребители.

Качеството на голяма част от създадената от името на НБУ аудиовизуална продукция, откриваща се в различните платформи, използвани от университета за връзка с потребителите, е незадоволително в някои аспекти, но най-силно личи в техния технически вид като продукт. За съжаление, на този етап съдържанието не успява да отговори на стандартите на студентите за модерно и актуално- виртуално пространство.

Ниските резултати /сравнени с популярността на предпочитаните видеа от студентите на НБУ, които те гледат и дори създават като влогъри/, постигнати в средната гледаемост на публикуваните в интернет видеа от НБУ, както и липсата на повече коментари под тях, показват известни недостатъци в общата организация на цялостния процес по споделяне на информация.

Предпоставки за горното явление могат да се търсят в няколко посоки, но фокусът в началото на бъдещия успешен нов виртуален модел е конкретно върху създаването, в едно и също време, на по-качествено аудиовизуално съдържание от повече страни, членове на университетската структура. В услуга на тази цел може да се осъществи именно „**Проектът**“.

Любопитната и полезна информация, която НБУ генерира за единица време паралелно всеки ден е невъзможно да бъде отразена и показана едновременно от малък професионален екип, обслужващ дейностите в РТЦ на университета, макар и подпомаган от студенти. За съжаление, търсенето на алтернативни решения на този казус и работата с неподготвени в сферата хора, желаещи да се изявят, показвайки продукция в каналите на НБУ, води до лоши качествени резултати, които вредят на общия корпоративен имидж на НБУ като модерна институция.

Разбира се, ако по заснемане на всички университетски дейности, работи единствено професионален екип, биха възниквали също множество спорове и въпроси относно избирането на приоритети по смисъла на това кое е и кое не е важно и/или по-важно да бъде отразено и излъчено за ограниченото време, с което този екип разполага.

Проблемът в случая е, че по този начин справедливо решение за страните няма. Каквато и да е формата за регулация на количеството продукция, която да бъде

отразена, не може да се прояви действително обективност в критериите и особено в удовлетворяването на търсенията на всеки един настоящ или бъдещ ползвател на информационните канали на НБУ, тъй като интересите на участниците в комуникацията се различават коренно.

И този факт предопределя не само нуждата от създаване на дигитални канали и под канали по интереси без ограничено време, вместо конвенционална телевизия с последователна програма и твърда времева рамка, но и нуждата от много повече хора, които да работят по изграждане на образа на НБУ в публичното пространство, създавайки качествена продукция, без задължително да са тесни специалисти в областта на филмопроизводството. За целта, обаче, те трябва да бъдат добре обучени, защото количеството не бива да вреди твърде силно на качеството.

Етапи в реализацията на „Проекта“

Необходими стъпки в реализацията на „Проекта“:

1. Закупуване на комплекти мобилна техника за заснемане и звукозапис извън територията на НБУ, необслужваща локалните нужди на РТЦ и УФЦ
2. Осигуряване на работещи монтажни станции в РТЦ на НБУ, лаптоп/и за постпродукция и помощ при нужда от монтажист на РТЦ.
3. Организиране на кратко, базово обучение на лица от всички департаменти и центрове на НБУ- неспециалисти в областта на аудиовизията, за създаване на видео съдържание. Подготовка, заснемане и монтаж на видеоуроци по темите от екип на РТЦ.
4. Създаване на активен канал и акаунти в мрежата на НБУТВ на всеки департамент и център /в случай, че има липсващи към момента както е в профила на НБУ в youtube/
5. Зачисляване на избран студент от специалност „Кино и телевизия“ като постоянен сътрудник към определен департамент или център за целия му период на следване.

6. Мотивиране на ангажираните страни за активно, регулярно участие в проекта.

Конкретните стъпки се изразяват с следното:

Стъпка 1. Окомплектоването на малка преносима техника за отразяване на различни събития, организирани от членове на университетската общност, е с цел да се предостави възможност на всеки един департамент и център да отрази по всяко време избрана своя дейност, която би могъл да сподели своевременно със заинтересованите страни в мрежата на НБУ. Без необходимостта да планира отрано, да изчаква ред за камери и осветление, хора и свободно студио, всеки автор на съдържание ще успее да се превърне в независима медия, отразяваща своите актуални теми, насочени към аудиторията.

Регулацията и приоритизирането на отразяваните събития е наложително да се прави от конкретен департамент или център самостоятелно, представени от ангажирани вътрешни лица, които да организират използването на предоставения им снимачен ресурс.

Инструментите, с които комплектът ще разполага ще са базови за записване на картина и звук от съответното събитие, с възможност да го регистрират репортажно.

За по-сериозна подготовка, нужда от изграждане на сет, декори и цялостна филмова среда, обаче, проектите ще се нуждаят и от професионална помощ, и осъществявани на територията на ТВ студиото в РТЦ.

Добро решение би било всички снимачни комплекти да бъдат съхранявани на територията на РТЦ, проверявани и поддържани, както от техническо лице, работещо на място, така и от студентът, зачислен към снимачните дейности на съответните центрове и департаменти, и излъчените от тях координатори/ръководители.

Примерно съдържание на снимачен комплект трябва да бъде консултирано със специалисти в РТЦ на НБУ непосредствено преди закупуване.

Стъпка 2. Техниката за постпродукция, с която разполага РТЦ на НБУ предстои да бъде доокомплектована и развита. Необходимо е да се подсигурят и допълнително мобилни компютри/лаптопи/ с подходяща конфигурация за видео обработка, с които да

е възможна редакцията на видеа за незабавно публикуване в бъдещата платформа на НБУТВ, с цел споделяне на информацията не само като актуално съдържание, но и като актуално по време събитие, което невинаги се случва в близост до РТЦ на НБУ, в неговото делнично часово работно време.

Помощ и участие в работата с програмите и монтажните станции на територията на РТЦ, както и с мобилните компютри, е важно да се осъществява редовно от подходящ специалист (монтажист), част от постоянния екип на РТЦ. Предвид системата, с която е оборудван целия комплекс (тв студио, апаратна, монтажни станции), е важно да се предвидят и разработят допълнително по-задълбочени курсове за работа с програмата AVID Media Composer, още в първите курсове по монтаж в програмата по Кино и телевизия, каквито към момента все още липсват.

Актуални предложения за конфигурация на мобилни лаптопи за видео обработка е необходимо да се консултират със специалисти преди да бъдат закупени.

Примерна програма за интензивен курс по работа с AVID Media Composer съществува разработена специално за телевизия от експерти на най-високите позиции в 3-те най-големи телевизии, работещи с програмата изцяло в посока монтаж. Проектът им стартира малко под месец преди пандемията и не се разгърна с пълна сила. */Планът може да бъде предоставен безвъзмездно за обучителни цели в НБУ, а авторите му да бъдат привлечени за осъществяване на съвместна дейност/.*

Стъпка 3. Обучителните курсове за създаване на аудиовизуална продукция за неспециалисти и работа с предвидените снимачни комплекти, могат да се разработят успешно от преподаватели по кино и телевизия и екип на РТЦ, съвместно с напреднали в областта студенти.

Формата задължително трябва да включва базови теоретични лекции за основните принципи в създаването на аудиовизия и практическото им прилагане, но синтезирано в конкретните аспекти, които ще са необходими за осъществяване на дейността. Курсът не би могъл да замени пълната програма на обучение в множество специалности в областта на киното и телевизията, но би могъл да помогне за подобрите практически резултати в създаването на съдържание за мрежата на НБУ.

Всички обучителни часове в интензивния курс, е необходимо да бъдат заснети многокамерно на територията на РТЦ, за да се акцентира паралелно върху всеки един детайл и компонент от презентацията, без общата постпродукционна обработка на сериите/лекциите да отнема много време от техническия ресурс на комплекса, така необходим за обезпечаване и на други дейности. Така, оборудването на Тв студиото на РТЦ ще бъде в изключителна услуга на проекта /както и на сходни бъдещи подобни инициативи/.

В поредицата „Основателите на НБУ“ изпълнителният директор на НБУ д-р Георги Текев споделя, че за него е от особена важност да се повдига масово културното ниво на членовете на университетската среда, за да се разбира по-добре от всички самия контекст на времето. В подкрепа на тези думи, според мен, е идеята хора, които не са експерти в областта на аудиовизията да успеят да я разберат, правейки разлика между качествено и некачествено, което повечето тв зрители на конвенционалните телевизии например не могат да направят.

Отново в същата поредица „Основателите на НБУ“ проф. Антони Славински казва, че НБУ с времето е позабавил активността си в определени сфери на експеримента и това не е в услуга за неговото бъдеще и модерен напредък. В подкрепа на казаното, мисля че „Проектът“ е точно такъв вид технически експеримент, който, ако проработи, ще донесе и нова форма на приходи за НБУ чрез активното си дигитално позициониране.

В бъдеще заснетите материали могат да се превърнат и в допълнителен регулярен курс към програми свързани тематично и със създаването на аудиовизия, както и във вид подготовка на магистри, желаещи да изучават филмово изкуство, без бакалаварска степен в сферата на визуалните изкуства или дори като вид интензивен курс за една бъдеща програм,а в обучение на специалисти за създаване изцяло на дигитално аудиовизуално съдържание.

Примерна програма на интензивен курс за обучение на неспециалисти в областта на аудиовизията към проекта предстои да се разработи.

Стъпка 4. За добрия корпоративен имидж на НБУ е важно всички негови дигитални канали да публикуват не само възможно по-редовно ново качествено съдържание, но то да бъде добре структурирано в самите платформи и откривано бързо и лесно от заинтересованите страни.

Това означава, че всеки отделен департамент и център в НБУ трябва да има създадени канали под шапката на общия профил на НБУ, както и под канали на отделните специалности, изразени в техни регулярни инициативи.

В известна степен каналите на НБУ в youtube и facebook се опитват да следват тази стратегия, но съществуват множество липси и в организацията на каналите и профилите, и в реалната им ежедневна активност, която трябва да бъде допълнително мотивирана.

Във връзка с това би било изключително полезно в цялостния процес да се разреши всякаква форма на активност и публикации от всички заинтересовани страни (студенти, преподаватели, администрация) при определени предварителни условия, но без редакция преди и по време на споделянето, във всички мрежи на университета (youtube,facebook,Instagram,tiktok и т.н.).

За успеха на инициативите е добре да се разработи стратегия, позволяваща всяко влизане в профил на преподавател или студенти в основния сайт на НБУ да минава през банери, рекламиращи последните активности на НБУ /особено дейности на мрежата на НБУТВ/ и да се разработи алгоритъм за бързо таргетиране на ползвателите, за да бъдат правилно насочвани според интересите, които предварително може да са заявили в своя профил.

Стъпка 5. Успешната работа със снимачния комплект, отразен в точка 1. и създаването на наистина качествена продукция за мрежите на НБУ, се нуждаят не само от обучение на неспециалисти, желаещи да придобият нови умения и да се изразяват аудиовизуално, но и от помощта на студенти, избрали филмопроизводството за своя основна професия.

Интересен подход в този случай е възможното зачисляване на студент от програма Кино и телевизия към съответна структура на НБУ за целия му период на

обучение. (Предложение измислено и родено в серия от разговори за развитието на РТЦ и бъдещата НБУТВ с доц. д-р Кристиан Постаджиян, декан на БФ в НБУ)

Възможно е да се организира конкурс в края на първата учебна година и хората проявили най-сериозно отношение и качества в областта на създаване на кино и телевизия да имат възможност да бъдат „зачислени“ към даден департамент или център.

Така в рамките на 3-те оставащи години до завършване на бакалавърска степен, те ще са ангажирани/ задължени да подпомагат професионално процеса по създаване на аудиовизуалния образ на конкретната структура в мрежата на НБУТВ. Мотивацията на избраните студенти може да се изрази например в освобождаване от учебна такса, като такъв ход е важно да се гарантира с подходящ договор, защитаващ интересите и на двете страни.

Стъпка 6. Мотивацията на всички ръководители, преподаватели и дори административни служители на НБУ да измислят, подготвят и разпространяват интересно съдържание за НБУТВ, отново трябва да търси изражение във вид дивиденти, чиято форма, за разлика от тази на студентите, е по-сложна чисто практически за измисляне. Необходимо е да се разработи модел за стимулиране на тези дейности от управленските структури на НБУ, без какъвто би било много трудно НБУТВ да се случи като наистина “viral” проект в дигиталното пространство.

Важно е да се отбележи, че съществуването на един голям като съдържание и винаги активен канал в някоя видео платформа носи административно и финансови дивиденти от външни източници, които ще желаят да рекламират в конкретния канал. Полезно ще е да се проучи и изследва подобна стратегия във времето.

3. Включване на НБУТВ в образователния процес.

Пандемията COVID-19 се превърна в едно от най-големите световни предизвикателства в сферата на образованието, засягайки повече от 90% от обучаващите се. Много страни се ориентираха към изцяло онлайн базирано дистанционно обучение, за да гарантират непрекъснатостта на учебния процес.

Въпреки товаq „около 826 милиона ученици (около 50%) в световен мащаб се оказваха без достъп до компютър у дома, според скорошно проучване на Статистическия институт към ЮНЕСКО . Около 706 милиона обучаващи се нямат достъп до интернет, а 56 милиона живеят в райони, които не са обхванати от мобилни мрежи. Много държави трябваше бързо да намерят ефективни решения, а телевизията и радиото се оказаха добра алтернатива в контекст, в който осъществяването на онлайн обучението не беше възможно“.⁴⁷

Взимайки предвид това технологично разделение, повечето страни по света също използваха телевизионни и/или радио-базирани програми за прилагане на дистанционно обучение. Тези действия, обаче, според изследванията на ЮНЕСКО, не се оказват достатъчно ефективни поради няколко причини:

- липса на достатъчно образователно съдържание създадено в подходящ формат – аудиовизуален
- трудност пред страните за удовлетворяване на нуждата от създаване на образователно съдържание, качествено и за кратко време
- липса на изградени и ефективно работещи партньорства в проектиране и излъчване на образователното съдържание
- необходимост от комуникация и сътрудничество между образователни специалисти и професионалистите в аудиовизуалния сектор, за производство на образователни програми
- липсата на ноу-хау и опит в наблюдението и оценката на ученето

Пред бъдещата НБУТВ и НБУ като институция, се изправя невероятната възможност да се превърне в липсващата връзка между нуждите на основните страни в тази сложна световна комуникация. При това, не в развиването на собствена ефирна програма, а именно в създаването на висококачествено образователно съдържание на световно ниво, обърнато към теми – стълбове на общественото образование по целия свят. РТЦ на НБУ както и програмите обърнати към обучение на специалисти в сферата на телевизионното и филмово производство, могат да заработят наднационално и да

⁴⁷ *Learning through radio and television in the time of COVID-19 (unesco.org)*

осъществят множество полезни партньорства, които да осигурят както чисто корпоративен престиж за институцията, така постигането на финансов успех.

„Няма успех без сътрудничество“ се превръща в слоган в края на международния семинар, проведен през май месец 2020 година от ЮНЕСКО, посветен на темата. Сътрудничество между крайните разпространителите, образователните структури и преподавателите е основен фактор за успех в създаването на радио- и телевизионни образователни програми.

На този семинар д-р Рико Окбър, директор на електронното обучение към Министерство на образованието на остров Мавриций казва, че е създадена специална работна група за разработване на образователно съдържание за радио и телевизия. Тази група включва учители-доброволци, катедри за основно и средно образование.

Г-жа Елене Габашвили, мениджър „Международни връзки“ към Обществения радио- и телевизионен оператор в Грузия, посочва, че нейната мрежа е привлякла 20 учители от публичния и частния сектор, избрани от Министерството на образованието, да заснемат своите програми.

В Литва г-н Gytis Oganauskas, заместник-генерален директор на Литовското национално радио и телевизия споделя, че са взели решение да адаптират съществуващите техни медийни формати към образователните и развлекателни нужди, като добавят образователно съдържание и интерактивни елементи. Те са използвали и своите аудиовизуални архиви, документални филми, предавания и други видео форми от своите бази с данни.

Г-н Робърт Фортуа, мениджър на канали Zapp & Zappelin, Холандия, препоръчва съсредоточаване върху собствените възможности: „По-добре е да правите малко от това, което правите най-добре, отколкото да правите много, но с лошо качество“.

С оглед на постигнатото и търсеното в споменатия международен опит, НБУТВ би могла реално да затвори производствения цикъл по създаване на образователни програми за телевизия, защото притежава макар и все още некоординирано в процеси, необходимия ресурс за създаване и разпространение на цялостни образователни програми, изразен в експерти, които да съставят съответното смислово обучително съдържание, техническа телевизионна база, в която то да бъде заснето и монтирано, до

професионалистите (на този етап основно преподаватели) и обучаващите се бъдещи специалисти в създаването на специфично телевизионно съдържание. За НБУ се открива възможност да измисли и изгради специфично авторско ноу хау отвътре, което да споделя под формата на продукция, в сътрудничество и у нас, и с целия свят (разбира се темите на формите трябва да бъдат реализирани и на английски или субтитрирани).

Пандемията от Ковид-19, въпреки помощта на ваксините, все още не е приключила. В този смисъл, вероятно ще изминат години, в които хибридната форма на обучение и реално, и дистанционно, ще изисква своя специфична аудиовизуална образователна програма.

Забавянето и в технологичен, и в културно-социален план на някои по-слабо развити страни в Африка например, ще продължава да провокира изключителна нужда от телевизионни форми за обучение / по данни от 2020 година, отново на ЮНЕСКО, обучаващите се в региона дистанционно, които нямат достъп до интернет са около 74 %/. Огромен пазар, на който продукцията на НБУТВ може да бъде разпространявана чрез ефира на външни национални и регионални телевизии.

Важно е да се направи уговорката, че произвеждането на професионално телевизионно съдържание на високо ниво и употребата на специализирана техника в РТЦ, трябва да бъдат направлявани от експерти, работещи със студенти и насочени в отделен канал на бъдещата НБУТВ, различен от канала, който ще погълне продукцията, създадена чрез „Проекта“.

Това е основната концепция, която предлагам за употреба на възможността за осъществяване на по-полезна и категорична диференциация, както на пазарните възможности пред създадените проекти от бъдещата НБУТВ /защото превеждането на образователните курсове ще създават активно краен продукт/, така и в поставянето на ясна рамка, чрез която студентите на НБУ, в различен етап от своето обучение, да срещнат подходящите нива на сложност в цикъла на телевизионното производство. Само така би се гарантирал успехът в получаването на най- качествено поетапно образование.

Във връзка с възможностите пред НБУТВ за обучение на студенти чрез реализацията на проекти, както за професионални поредици, така и за телевизионни

модули с улеснен производствен модел, започнах проучване под формата на тематична анкета към всички ръководители на департаменти и центрове в университета, търсейки отговор как виждат те своето бъдещо партньорство с РТЦ и университетската телевизия. Получените до този момент резултати, обаче, са още малко на брой и недостатъчни за извеждане на съществени изводи.

ИЗВОДИ ОТ ГЛАВА 2

Категорично заключение може да се направи за това, че младите поколения днес не гледат конвенционална форма на телевизия и трудно биха могли да намерят мотив за нейното създаване в традиционните параметри, които тя си поставя. Децентрализацията и моделите на общуване в социалните мрежи показват съвсем различен подход в начина, по който се осъществява споделянето на идеи с аудитория сред младите. Чувствително са размити границите между автори и потребители на съдържание. Постепенно те се превръщат в едно и също лице на комуникацията. Необходимо е да се съобразим с тази трансформация, както и с разбирането на това съвременно „phygital“ общество, което не приема света в последователност, т.е. в преди и след интернет, защото за него то е едно.

Линейната последователна програма, която би следвал един традиционен модел в създаването на телевизия противоречи силно на появилата се и напълно припозната от новите поколения форма на децентрализация във виртуалния свят, която категорично е възпитала техните базовите възприятия. По тази причина е важно НБУТВ да предложи алтернатива, не само по смисъла на съдържание, но и по форма. В отговор на тази тенденция НБУ може, чрез създаването на социална мрежа на университета да интегрира НБУТВ като канал/и в нея. В опит да заработи стратегията ще е необходим катализатор в създаването и насочването на общо аудиовизуално (и телевизионно) съдържание в университетското дигитално пространство, на който е посветен „Проекта“.

Експлоатация на високотехнологичната база в РТЦ на НБУ, насочена като концепция главно за реализация на професионална телевизионна продукция /вече не

толкова актуална спрямо разбиранията на младите хора/ на бъдещата университетска медия и обучение, би могла да срещне интересите на обучаващите се студенти и техните преподаватели чрез създаване на образователни телевизионни филми под формата на комплексни научно-развлекателни поредици, които да се насочват към разпространение в национални и чуждестранни конвенционални телевизионни ефири. Изключителна ниша според световни изследвания се открива именно за обучителните телевизионни програми, които да предоставят достъп до образование на многомилionenна студентска (и ученическа) аудитория по света, която днес все още няма достъп до интернет.

ГЛАВА 3.

НОВАТОРСКИ ПОДХОДИ В СЪЗДАВАНЕТО НА АКТУАЛНО СЪДЪРЖАНИЕ ЗА НБУТВ.

1. Реализирани проекти в изследване на настоящите възможности пред НБУТВ и РТЦ на НБУ в периода 2020-2022 г.

В началото на моите изследванията за събиране на доказателства в подкрепа на основната ми идея за развитие на бъдещата телевизия на НБУ като вид интерактивна дигитална платформа, месеци преди появата на Ковид 19, все още нямах представа в колко актуална тема ще се превърне намирането на възможност за осъществяване на качествено виртуално образование и комуникация по време на наложената социална изолация, след първия тотален локдаун.

След обявяването на извънредното положение в началото на март 2020, заедно с голяма част от преподавателите в НБУ, започнахме пътешествието си в онлайн обучението, озовавайки се в една съвсем нова среда, заобиколени от непредвидими обстоятелства с неизвестна продължителност. Съвършено ясно беше за седящите от всяка страна на компютъра, че това, освен предизвикателство, е и изключително вълнуващ експеримент.

Едно от основните препятствия пред това световно предизвикателство се оказаха техническите възможности на мрежите да осигурят едновременното ползване на едни и същи виртуални платформи от милиони студенти и преподаватели по света, което разбира се, доведе като последствие множество „къси съединения“ и разпаднали се виртуални връзки.

Предизвикателство пред споделянето на тематичния ми план със студентите през пролетния семестър на 2020, беше да успея своеобразно да трансформирам техния „phygital“ свят, който бях започнала все повече да разбирам в процеса на проучванията ми, в изцяло дигитален, което за мен и професионалната ми квалификация на режисьор беше съвършено ново.

Адекватно решение като форма, според практическата специфика на курсовете водени от мен към конкретния момент, категорично беше изборът на виртуална класна

стая с възможност за постоянна реална комуникация и многостранно споделяне на екраните на всички участници в дискусията, в реално време.

Така, изпробвайки функционалността на различни виртуални платформи, аз често се озовавах „изхвърлена“ много преди фиксирания край на поредния учебен час, който провеждах или пък губех следите на реализираните занятия, без възможност да ги запиша и да създам архив, който желях да натрупам за анализ и впоследствие да включа в дисертацията.

Неуспехите и лутането за мен продължиха до старта на работата ми с програмата „Zoom“. Изключително интуитивна и многофункционална виртуална програма, превърнала се в една от най-популярните платформи за видеокомуникация в цял свят по време на пандемията, с помощта на която реализирах целта си да проведа онлайн и да запиша почти целите си курсове от пролетния семестър на 2019/2020 г.

1. Създаване на първото изцяло виртуално студентско предаване на НБУ „Език под лупа“.

Преди появата на Ковид 19 и принудителната социална изолация, задачата, която бях възложила на целия поток от мои второкурсници, близо 80 човека, беше да реализираме заедно в рамките на пролетния семестър на 2020 едно празнично телевизионно предаване, което да посветим на 24-ти май –Денят на славянската писменост и култура. Чрез него си поставихме целта да направим първи крачки на територията на новия, модерно оборудван РТЦ в НБУ и да упражним, разбира се, всичко научено до този момент. Мерките срещу новия вирус, обаче, объркаха първоначалните планове, физическото присъствие на територията на Центъра не беше възможно и аз започнах упоритите си опити да открия „реално“ виртуално решение на възникналия проблем.

Още в първите часове, в които проведох лекциите си във виртуална стая чрез платформата „ZOOM“, забелязах множеството възможности за изглед на дискусии. Можех да избира да виждам в едър план лицето на всеки, който говори, или с помощта

на мишката да избирам отново в същия план и всеки друг участник, който пожелае, независимо дали е активен или не. Имах достъп и до вариант да следя и всички участници едновременно в друг изглед, наподобяващ своеобразно общия план в едно телевизионно студио. По този начин, чисто технически, открих сходство във възможностите за създаване на конвенционален телевизионен видео микс, какъвто се прави основно по време на живи предавания от режисьор на пулт в стандартните телевизии. Функциите на програмата позволяваха всеки участник в дискусиите да запише изглед по свое желание на случващото се пред компютърната камера. Така по-късно, по време на заснемането на „Език под лупа“, част от моите студентите се превърнаха във „виртуални“ оператори и получиха задача да записват всеки един от възможните изгледи на виртуалните ни срещи, да избират композицията, да напътстват обектите за разполагане в пространството и да контролират светлината, която те ще използват пред себе си, за да се създаде възможно най-хомогенна обща картина, макар и идваща от множество различни източници.

Така техническите перспективи, които се разкриха пред мен, промениха изцяло формата в реализацията на предаването, но не и програмата на курса ми в неговите практически измерения. Позволиха ми да осъществя замисленото по нов начин - виртуално.

Заедно със студентите започнахме системно работа по изработката на изцяло онлайн предаване, в което основният експеримент беше метода му на създаване, в който никой от реализаторите не среща реално никого от участниците в процеса.

В течение на почти два месеца разработвахме сценариите онлайн, като комуникирахме във затворена група, посветена на предаването във „Facebook“, използвахме непрекъснато електронните си пощи и провеждахме чести „Zoom“ срещи за коментари.

Заснехме кратки обучителни видеа за работа с програмата за всички членове на инициативата, които не се бяха срещали с нея преди. Успехът на създадените видеа ме насочи за първи път осъзнато към идеята за възможно обучение на неспециалисти в областта на аудиовизията в НБУ, чрез комплекс от видео уроци, заснети от

преподаватели и студенти в департамент „Кино, реклама и шоубизнес“, изложени подробно в „Проекта“, за създаване на видео продукция.

Тествахме връзката и комуникацията с всички участници дни преди записите и водехме доуточняваща кореспонденция с поканените гости чрез още няколко социални мрежи. Провеждането на предварителните разговори беше поверено на студентите, които поеха функциите на сценаристи и редактори. Изборът на теми и въпросите към тях се обсъждаха и развиваха отново в онлайн беседи между сценаристите, водещите и редакторите. Всяка промяна беше отразявана своевременно в постоянно обновяващ се сценарен ред, който следях, променях и подреждах при нужда през цялото време. Решението за включване на кратки репортажи в темите, както и игри, провокира творческото мислене и изобретателността на всички студенти. Всеки модул в предаването се реализира на принципа на цялото – отново виртуално с помощта на телефони, компютри и лична снимачна техника.

Репетирахме написаните анонси, монтирахме и редактирахме видеата към проекта посредством функцията за споделен екран във виртуална класна стая.

В този момент идеята ми за монтажа беше сравнително проста. Със заснемането на импровизирани клапи преди всеки разговор целях да се направи бърза синхронизация на записите в постпродукцията на всички изгледи и така лесно да се създаде мултикам, позволяващ разнообразие в монтажния микс, удобен за редакция и много идентичен с този на реално телевизионно предаване.

Разбира се, нищо не се случи толкова лесно, защото всички студенти разполагаха с различни по мощност и конфигурация устройства, различни от „изравнените“ телевизионни камери в стандартните студия, с които се записваха предавания. Това доведе и до липса на еднакво визуално качество на изгледите и като резолюция в картината, и като скорост на възпроизвеждане. В част от материалите, поради липса на мощност и наличие на слаба връзка, се получаваха ефекти на забавяне, които насичаха изображението, понякога звука, а се случваше и да спре целият запис на места, като така възможността за адекватна синхронизация намаляваше драстично.

Важно е да се отбележи, че в конвенционалните телевизии опорната точка, гарантираща непрекъснатото излъчване на една продукция, е подсигуреният студиен

сигнал, с който може да се продължи всяка програма в ефир, когато се налага техническо прекратяване на всички нестабилни връзки отвън, във всеки един момент. В нашия експеримент нямаше такава стабилност, защото всичко се случваше изцяло в интернет, където сигналите получаваха еднакво приоритизиране и нямаша център.

Въпреки множеството трудности, обаче, успяхме да осъществим над 300 часа онлайн комуникация, публикуване на десетки страници съдържание във „Facebook“ и електронните пощи до пълната организация и реализация на проекта, който се превърна в едно над тричасово културно развлекателно предаване. В него бяха осъществени виртуално срещи чрез нашите онлайн водещи- актьорите Елена Петрова и Севар Иванов с писателите Теодора Димова, Рене Карабаш и Лило Петров, с режисьорите Стефан Командарев, Ники Илиев и проф. Георги Дюлгеров, с актьорите Снежина Петрова, Силвия Лулчева, Александър Сано, Нури Яшаров и Яна Маринова, с медийните специалисти Ани Цолова и проф. д-р Иво Драганов, с преподавателите проф. Людмил Христов, проф. д-р Петя Александрова, проф. д-р Васил Гарнизов, доц. д-р Кристиан Постаджиян, доц. д-р Илия Кожухаров, доц. д-р Йордан Ефтимов и д-р Николай Милев, както и с много, много студенти.

Дистанционно, с всички горе изброени, обсъждахме как се променя и развива българският език в литературата и киното, как звучат думите в света на глухонемите, какво е нивото на политическите и медийните послания и какво реално ни разказва коронавирусът, поставен под лупата на един многостранен анализ.

В резултат на работата по проекта се опитам да обособя интересите на студентите в определени области, практическите им умения за работа в екип и с техническите, и съдържателни параметри на аудиовизуалната продукция, която създавахме заедно. Отчетох силно изразена професионална отговорност у студентите към проекта, защото те за първи път заставаха с лицата и имената си пред толкова много авторитети от различни области на социалния и културен живот в страната, но по начин, който беше изключително близък до тях – виртуално.

Сроковете за изпълнение поради фиксираната дата, на която трябваше да се излъчи готовата продукция, както и анонсирането на проекта в социалните мрежи, допълнително катализира проявата на творчески и характерови качества, които всички

студенти насочваха заедно към целта да завършат успешно цялото предаване. Събудилият се интерес на много млади хора към разработването на толкова екзистенциални и в същината си сложни за разгръщане теми беше изненадващ, но и изключително впечатляващ, както за мен и участниците в предаването, така и за всички зрители, до които достигна онлайн проектът ни.

Това явление ме провокира да мисля върху развитието на допълнителни обучителни програми, в които студентите да разгърнат потенциала си и виртуално, възползвайки се от възможността още по-свободно да персонализират начина, по-който ще споделят своите идеи. Социалните мрежи се бяха превърнали в изключително удобно средство освен за електронно обучение и за постоянна комуникация между много хора едновременно, на които извънредната епидемиологична обстановка /а и не само/ не позволяваше да контактуват физически на едно място.

Преимущества на предаването.

Благодарение на успешната реализация на „Език под лупа“ като първото по своя вид изцяло дигитално студентско предаване, измислено във „facebook“ и заснето в платформата „ZOOM“, събрах множество доказателства за основната ми хипотеза в настоящата ми разработка, че НБУТВ – бъдещата университетска телевизия, може да се реализира успешно под формата на социална мрежа, включваща в себе си и канали и подканални в собствена видеоплатформа.

Експериментът доказва също и, че при необходимост след поява на непредвидени обстоятелства, които днешният свят ни поднася като предизвикателства, бихме могли да създаваме и гледаме телевизия изцяло дигитално, в процеса на осъществяване едновременно с това и на онлайн образование.

Практически проектът е единствената аудиовизуална инициатива от подобен мащаб реализирана от НБУ без никаква инвестиция от страна на университета под формата на финансов ресурс. Обратно, що се отнася до човешкият ресурс, осъществил продукцията, то той беше изцяло изграден от представители на НБУ (преподаватели, студенти, администрация).

Важно е да се отбележи, че извън изследователската цел на този проект, подобен тип инициативи биха били възможни само и единствено в специфичния момент на един тотален локдаун, в който всички членове на проекта нямат други ангажименти, разполагайки с времето си 100%.

Недостатъци на предаването.

Натрупаният опит в работата по предаването сочи безспорно, че без реално присъствие на терен по време на заснемането, студентите разполагат с ограничени възможности за придобиване на практически опит в пресъздаването на реална телевизионна среда, необходими умения за работа с техника и също работа в екип, безкрайно определящи в бъдеще за евентуалната им реализация в света на комерсиалните медии. По тази причина продукцията би била много по-успешна и качествено реализирана като аудиовизуален продукт в споменатия в предни глави „phygital“ свят, ако бъдат използвани максимално възможностите на РТЦ на НБУ, но допълвани и от изцяло дигитални форми и по метод на осъществяване, и по способ на излъчване.

Съществени минуси в работата по проекта се откриха във времето необходимо за реализация, което в случая надвишаваше многократно нужното в една реална телевизионна среда.

От друга страна се появиха различни интерпретации в разбирането за важността на личния ангажимент на всеки участник в проекта. Дистанционната работа и спецификата на изцяло виртуалното общуване откриха пролуки за бягство от отговорност, понякога оправдавано с различни технически неизправности в интернет комуникацията, оставащи често недоказуеми.

Дължината на предаването надвишаваше повече от 2 -3 пъти времетраенето на подобен тип ТВ продукции в конвенционалните телевизии /достигна почти 4 астрономически часа/. Това се дължеше от една страна на желанието ми да включа всички свои студенти в дейността, обучавайки ги, но от друга страна стоеше липсата на професионална фигура, която да осъществява своевременно смисловата рамка във формата на редакция на материалите в цялото. Това беше следствие от липсата на

проходени пътища за стиковане на преподавателските програми, особено във време на пандемия и при появата на нови по вид проекти за НБУ и бъдещата НБУТВ.

Общи изводи.

След завършването на проекта за първото изцяло виртуално студентско предаване на НБУ анализирах пречките пред неговото превръщане в много качествен практически модел, с регулярна повторяемост, за бъдещата програма на НБУТВ, не само по смисъла на техническо изпълнение, но и по съдържание и форма на направеното.

На първо място се появи невъзможността за бърза и адекватна реорганизация на програмите в департамент „Кино, реклама и шоубизнес“ в подобна екстремна ситуация, за обединяването им с цел създаване на мащабна телевизионна аудиовизуална форма.

Макар и административно одобрена, първоначалната ми идея да организирам колеги, с помощта на които да осъществя замисленото по най-добър начин и тяхното желание и готовност за подкрепа и участие в инициативата, най- определящ фактор в процеса се оказа факторът време. Обемът на задачата по създаване на „Език под лупа“ изискваше пълната готовност за реакция във всеки един момент, през целите производствени седмици на всички участници в проекта /и преподаватели и студенти/, освен, разбира се, на гостите – лица на съответните теми.

Заложеният краен срок за излъчване на заснетото не позволяваше никакви форми на изчакване. Това най-общо към онзи момент значеше, че нито шапките и кашовете като вид графични оформления, нито съдържанието на анонсите и темите, нито заснемането или монтажът, можеха да се случват със свой самостоятелен, независим график и твърде отдалечени във времето едни от други. А всеки от курсовете във всяка специалност, от друга страна, има свой тематичен план и часове в последователност, които са предварително заложиени.

Интегрирането на необходимия ресурс от всички курсове от програмата в произвеждането на „Език под лупа“, изискваше тотална реорганизация на тези работещи планове за кратко време, която беше практически невъзможна. Така участие в проекта колегите вземаха само като гости в темите (в кадър) и съгласявайки се да

акредитират дейностите на общия ни поток от студенти, работещи усилено по задачата поставена от мен.

Налага се категорично нуждата от съществена промяна на програмите, в които студентите се обучават в професионалните начини за реализация на телевизионно съдържание, практикувайки го. Това най-общо би означавало обмислянето на промени както в департамент „Кино, реклама и шоубизнес“, така също и в част от курсовете, предлагани от департамент „Масови комуникации“, които основно биха могли да осъществяват дейностите свързани със създаване и редакция на тв съдържание.⁴⁸

3.1.2. Първо хибридно студентско предаване на НБУ „Професия: Студент“

В края на 2020 г., след „Език под лупа“, с пореден свой курс, посещаващ лекциите ми по тв режисура, реализирахме ново студентско предаване – първото хибридно телевизионно предаване на НБУ със заглавие „Професия: Студент“, с времетраене над 100 мин. То отново се роди като част от колективна практическа задача, която поставих на студентите ми във втори курс към департамент „Кино, реклама и шоубизнес“. Общият брой на участниците в проекта и този път беше близо 80. Разделени в отделни екипи, студентите успяха да реализират възложените задачи за разработване на сценарий, комуникация с поканени гости, организация на всички дейности, заснемане и подготовка за постпродукция на предвидените модули в предаването.

По своето съдържание продукцията беше предназначена за аудитория от студенти, преподаватели, както и всички останали представители на университетската общност. Темите в предаването успяха да запознаят зрителите с основните проблеми, които вълнуват студентите преди, по време на, и непосредствено след завършване на висше образование. Част от гостите в „Професия: Студент“ бяха министърът на образованието Красимир Вълчев, психологът Мадлен Алгафари, журналистът Кузман

⁴⁸ <https://nbu-video.nbu.bg/bg/pyrvo-digitalno-studentsko-predavane-ezik-pod-lupa> Лунк към предаването „Език под лупа“

Илиев, преподавателят в НБУ г-н Христо Панчугов, режисьорът Магърдич Халваджиян и актрисата Мартина Апостолова.

Основната цел на проекта и този път беше да се стартира реалната практическа дейност на РТЦ на НБУ в създаването на собствена студентска тв програма, след неговото официално откриване. За съжаление, втората вълна от коронавирус и наложените нови ограничения осуетиха не малка част от реалните ни намерения, но не изцяло.

Въпреки, че аз вече имах опит и готова виртуална формула за създаване на тв предаване от разстояние, натрупан интензивно в проекта „Език под лупа“, новият курс от обучаващи се, работещи в този проект, знаеха малко за специфичните нужди при осъществяването му чисто технически. Това значеше, че реализацията на „Професия: Студент“ по сходен на „Език под лупа“ начин, няма да спести време, нито ще подобри чувствително слабите страни открити в предходното предаване, защото студентите, които работеха в проекта нямаха този опит /предпоставеното текучество на потоците/. Търсейки варианти за развитие на постигнатото до момента, реших да използвам част от натрупаните производствени видеа и текстови материали, които бях събирала и записвала по време на целия процес по създаване на първото изцяло виртуално предаване. Така, без необходимостта да се създават нови ръководства, можех да използвам малкото времето, с което разполагахме за паралелна работа по организацията и осъществяването на реални снимки в ТВ студиен комплекс. По този начин успяхме да заснемем в РТЦ част от тематичните анонси в „Професия: Студент“, която дейност беше единствената възможна инициатива за времето преди официалното влизане в сила на обявеният вече нов локдаун.

Желанието ми за експеримент и подобряване на резултатите от „Език под лупа“, както и нуждата от включване на РТЦ в производствения процес, за максимално приближаване на обучението до модела на стандартните телевизии, ме насочиха към осъществяването на нов хибриден тв проект.

За съжаление, отново факторът време се оказа силно определящ и за възможното участие на повече колеги- преподаватели в проекта, въпреки че този път успяха да се вземат участие оператори (д-р Николай Милев, Петър Петров от УФЦ в НБУ),

сценографи (доц. Боряна Минчева, д-р Христина Дякова), шатни колеги от РТЦ (д-р Петко Якимов, Димитър Бенков) в няколкото снимачни дни на територията на НБУ. За по-малко от седмица преди забраната за присъствени занятия в университета, с помощта на екип на РТЦ, организиран от неговият директор проф. Людмил Христов, успяхме да изградим тв сет с налични материали от театъра и цялата материална база на НБУ, в който да заснемем всички студийни анонси към предаването, които с готовност поднесоха колеги с актьорски опит в НБУ – Християна Стоименова (секретар- специалист в департамент „Театър“) и Калин Калчев (административен директор на РТЦ на НБУ), влизайки в ролята на водещи. С тяхна помощ разгърнахме по-късно и всички останали компоненти на предаването под формата на виртуални дискусии, отново в програмата Zoom.

Първи впечатления от моята работата със студенти в ТВ студиото в РТЦ

Матрицата за виртуалните дискусии беше ясна и повтаряше модела на „Език под лупа“, но реалните епизоди в тв студиото на РТЦ се случваха в тази си форма за първи път и бяха осъществени с множество дубли. Това по същество изведе два извода. Отново се очерта нуждата от повече /достатъчно/ хора, които да изпълняват всяка функция в телевизионния комплекс, заявявана многократно в доклади и на управленски срещи с ръководството на НБУ, от една страна, за да се оптимизира времето за реализация и от друга, за да се демонстрира правилно процеса пред наблюдаващите и изучаващи всяко наше действие студенти. Например, режисьорът на пулт не може и не е редно да прави микс в реално време, пускайки графични оформления, командвайки аутокою, настройвайки осветление и камери от пулт, вследствие, на което качеството на всяка отделна дейност чувствително намалява, още повече, че експертните умения на специалистите няма как да отговарят на това многообразие от дейности. Другият аспект, отразил се на продукцията, беше натрупаният голям обем заснет материал, поради липсата на опит на студентите, участващи в дейността. Файловете се записваха във технически вид, който постпродукционно изискваше умение за професионална работа и познаване на програмата AVID, с която е оборудван целия комплекс на РТЦ.

Проблемите се дължаха от една страна на това, че към този момент комплексът не разполагаше със щатен монтажист, запознат с въпросната програма, както и на това,

че курсовете по монтаж на студентите в общия поток на специалност Кино и телевизия все още не предлагат разработена система за обучение по съответната програма, особено в нейните функции за телевизия. Важно е да се уточни, че , да, монтажът си е монтаж по неговата функционална същност, но когато времевите рамки са ограничени, е необходима задължително правилна подготовка на работещите с конкретните програми. Телевизионните процеси зависят най-силно именно от времевите рамки.

По тази причина, по моя молба, от Фонда за стратегическо развитие на НБУ бяха отпуснати средства за наемане на малко професионално студио и специалист, който да осъществи постпродукцията по време на действащия вече нов локдаун. С тази професионална помощ, с ротационното присъствие на съвсем малки групи студенти от курса на място, осъществяващи монтажната работа и чести стриймвания на случващото се за всички останали, с цел и наваксящо обучение по монтаж със съответната програма, успяхме да реализираме предаването в сроковете, които си бяхме поставили, като те бяха в пъти по-кратки от тези за реализацията на „Език под лупа“. Този път и от фонда на департамент „Кино, реклама и шоубизнес“ бяха отпуснати финанси за темплейт, който да адаптираме за шапка и кашове, според нуждите ни, както и от Бакалавърски факултет беше създаден и заплатен акаунт за фонова музика към проекта. Крайното звуково оформление се обработи от служители на РТЦ. С тези стъпки продукцията все повече се доближаваше до естеството на работа в една стандартна телевизия.

Изводи.

Финално „Професия: Студент“ подобри постижението на „Език под лупа“ в много аспекти на аудиовизуалната реализация, а и на ниво теми, още по-близки до студентите днес. Въпреки това се повториха и някои предходни минуси.

Отново сценарият не беше създаден и насочван от професионалисти, както и графичните оформления представляваха преработени визии, а не авторски такива, за

каквито всъщност отново нямаше достатъчно време. Липсата на такова време за пореден път беше следствие от невъзможността за пълно отдаване на необходимият ресурс и материален, и човешки изцяло и само в конкретния проект в нужния момент.

Изданието се излъчи в навечерието на новогодишните празници в социалните мрежи и youtube канала на НБУ. То успя да привлече аудитория и извън средите на студентите и университетската общност, чрез участието на популярни гости в много актуални дискусии.

Според мен, „Професия: Студент“ има свой бъдещ потенциал много отвъд функцията си на еднократен телевизионен студентски продукт, реализиран на прага на пореден локдаун. „Професия: Студент“ би могло да съществува като титулярно регулярно предаване в програмата на НБУТВ, което да ни среща с проблемите, начина на мислене и живот на всички студенти в България, осъществявайки интересни срещи и множество практически занимания. За целта е необходимо задължително да се включат специалисти не само в технически план, но и за създаване на неговата възможно най-интересна драматургична рамка.⁴⁹

3.1.3. Лицата на НБУ

Поредицата „Лицата на НБУ“ стартира през пролетния семестър на 2021г. и беше заснета и монтирана изцяло на територията на НБУ и РТЦ. Нейното първо издание беше насочено основно към ръководителите на департаменти и центрове в НБУ.

Целта ѝ беше да запознае настоящите и бъдещи студенти с хората, определящи посоките на развитие на образованието в университета. Под формата на около 5 минутни визитки участниците в проекта отговаряха на комплекс от въпроси в предварително съставена от мен матрица. Матрицата имаше функцията на обединяващ корпоративен елемент, който да ни запознае за кратко време с професионалистите като хора, избрали НБУ за свое призвание.

⁴⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=tuhz-4zwg4k>, Линк към предаването „Професия: студент“

Поредицата „Лицата на НБУ“ беше първата заимствана идея от подобни серии, реализирани в студентската поредица SVA Subway Series Hall of Fame на School of Visual Arts⁵⁰ в Ню Йорк.

Адаптирах формата и сюжета към спецификата на НБУ и изготвих форма на въпросник заедно с матрица за типа аудиовизуални решения в проекта, групирайки тематично по фрагменти илюстративните подходи в изграждането на видеата, за да улесня работата на студентите. Т.нар. интервюта бяха заснети в ТВ студиото на РТЦ, но поради липсата на декори към момента визията беше решена на зелен екран, в който се интегрира тематичен фон зад всеки участник с името на поредицата. Това направи възможно заснемането на много хора за кратко време в предварително обезпечена среда и помогна за изграждането на корпоративен обединителен вид на отделните фрагменти.

В реализацията на този проект за първи път направих опит да пресъздам почти изцяло типичен работен ден в телевизия за екипите от студенти, които бяха включени в задачата. Снимачният график позволи/наложи съвместяването на два курса от различни години в реализацията на видеата. Студийните интервюта се обезпечаваха на терен с професионалната помощ на целия екип на РТЦ и неговия ръководител проф. Людмил Христов с поток от по-неопитни студенти, а снимките за покрития се реализираха паралелно с екипи от по-напреднали студенти на територията на целия кампус.

Важно уточнение тук е, че техническите препоръки и насоки в обезпечаването на външните снимки, бяха специално систематизирани и преподадени интензивно и по-рано от предвиденото като материал от колеги оператори - преподаватели, с цел да се реализира по-качествено проекта. Този малък елемент на реорганизация в учебната програма беше постигнат чрез лични еднократни уговорки между мен и колегите.

Успехът от постигнатите резултати доказва, че подобна реорганизация на програмите би била ефективно решение за бъдещи проекти. Но определено се нуждае от предварително планиране и много ясен принцип на осъществяване. Това определено

⁵⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=gjqYu5enIIA> , Линк към серия на SVA Subway Series Hall of Fame: Paula Scher

изисква планиране на всички дейности, които предстои да се осъществят на територията на РТЦ в НБУ много стриктно.

В поредицата взеха участие до този момент около 14 ръководители на департаменти и центрове в НБУ, като формата на проекта в неговата ясна матрица, както и краткото времетраене на полезната крайна форма, позволи неговото успешно продължение и от групи студенти самостоятелно. */Работата на цели студентски екипи по поредицата започна в началото на януари 2022 г./*

Илюстративният материал беше изграден от заснети сцени специално с участниците във визитките, но представяше и богат архивен материал на НБУ, част от фонда на УФЦ, създаден през годините. По този начин крайният продукт се обогати и показва бъдещите възможности на НБУТВ освен да ни среща с нови лица и събития, да поставя в контекста на времето всяко съдържание с подходяща автентична илюстрация, по модела на всички конвенционални телевизии. **Налага се извод, че архивът на НБУ е от важно стратегическо значение за продукцията на бъдещата НБУТВ.**

(Наблюдения за организацията и важността на архивите на УФЦ в НБУ споделя д-р Николай Милев в Приложения)

Предизвикателствата в проекта се появиха основно в постпродукционния период. Възможността за уеднаквяване на подходите в монтажа беше затруднявана и от огромният брой хора, участващи в инициативата /отново близо 80- 100 човека/, чиято координация беше сложна както заради условията на пандемия, така и поради липса на повече от една оборудвана с всичко необходимо станция за монтаж в РТЦ, както също и от разликата във възможностите и усвоените умения от страна на студентите.

Въпреки матрицата и насоките, които бяха дадени на екипите, заснетият материал се различаваше драстично. Много от студентите използваха своя техника, която познават добре и при работа за краткото време, каквото се изискваше в проекта, този фактор беше непренебрежим. Много от младежите, които бяха натоварени със задачата да редактират визитките си съдържателно преди да ги предоставят обратно в РТЦ за финален монтаж, използваха различни програми за обработка, експортираха видеата от лични компютри различно и не организираха проектите си идентично.

И докато тази тенденция не е сериозна пречка пред представянето на самостоятелни проекти под формата на курсови задачи, то в чисто производствен смисъл постигането на единна аудиовизия е важно условие в създаването на което и да е телевизионно предаване или телевизионна поредица. В този смисъл, е необходимо да се обърне повече внимание на спецификите в подготовката на студентите за правилно и качествено създаване на телевизионни продукции.

Забавянето в завършването на проекта се дължеше освен на изброените технически предпоставки, и на организацията на дейностите в УФЦ на НБУ, където за първи път реших да реализирам изцяло проект за нуждите на НБУ, без да търся външна помощ.

Необходимите експертни умения за финализиране на цялостната постпродукция на „Лицата на НБУ“ оформиха решението, мениджърът на УФЦ - Петър Петров да завърши поредицата. Проблем се явяваше в съвместяването на десетки паралелни ангажименти. */Петър Петров разказва в приложено интервю за организацията на работа и натовареността на УФЦ/.*

Решение на този казус би било възможно чрез оборудването на повече монтажни станции с необходимите програми и зачисляването на студенти към РТЦ, имащи интерес в областта на монтажа, за осъществяване на дейности, под шапката, разбира се, на професионален монтажист.

Положителните страни на проекта също са много.

За първи път имахме време да изработим своя оригинална графична визия под формата на шапка към проекта, направена от колегите от специалност графичен дизайн и консултирана от ръководителят на департамент „Кино, реклама и шоубизнес“ доц. д-р Илия Кожухаров.

Създадохме модел с времетраене, съдържание и визия, който е възможен за множество тематични продължения от студенти, дори самостоятелно.

Успяхме да популяризираме по нов и интересен начин дейностите в различните департаменти на НБУ.

(Мнение за качествата на поредицата споделя доц. д-р Кристиан Постаджиян в приложено интервю по темата)

3.1.4. Времето на Европа

Поредицата „Времето на Европа“ беше първият проект изцяло заснет в ТВ студио на РТЦ. Сериите бяха режисирани от мен и реализирани в средата на 2020 г., като те останаха първата и единствена до този момент инициатива на РТЦ, осъществена изцяло професионално.

В 13 епизода по около 15 минути, предаванията дискутират темата за бъдещето на Европа след излизане на документа на Европейската комисия за осъществяване на Зеления пакт и процеса на цифровизация в Европейския съюз. Участниците в поредицата бяха едни от най-изявените и известни политици, учени, висши администратори и журналисти в България, а водещ и автор на проекта беше доц. д-р Антоний Гълъбов.

Проектът беше изцяло финансиран от НБУ на всички етапи от неговата реализация – организация, наем на декор, заплащане на професионалисти за всички снимачни и постпродукционни дейности, необходими за завършване на проекта – оператори, режисьор, асистенти, инженер, осветител, гримьор, сценографи, редактор, монтажист, графици, звук, техническа поддръжка, музикални оформители, преводачи.

Категорично „Времето на Европа“ остава най-сериозното аудиовизуално постижение на продукцията, реализирана на територията на РТЦ на НБУ до днес. Сред реализаторите на проекта бяха проф. Людмил Христов, проф. д-р Иво Драганов, инж. Кирил Гоцев, сценографът доц. Боряна Минчева, операторът Мартин Чичов, екипът на РТЦ.

Макар и осъществена практически едновременно с тестове на техническото оборудване в РТЦ като връзки в комплекса, продукцията постигна изброените високи резултати главно заради професионалната експертиза на всички участници в проекта, както и на финансовата инвестиция в тематичния декор.

(Мнение на проф. Людмил Христов за качествата на проекта в интервю – в Приложения)

Изводът след осъществяването на „Времето на Европа“ не е изненадващ и само доказва действителната нужда от професионалисти на всяка позиция в дейностите на РТЦ и ТВ студиен комплекс, когато целите са да се постигнат професионални, качествени резултати, гонещи тези на стандартните телевизии в България.

Необходимо е да се осъществяват регулярно подобни проекти, за да се разберат и развият всички възможности на комплекса, тъй като сложността на дейностите осъществявани главно от студенти не биха могли да провокират достатъчно тяхното изследване.

Заклучение.

Важно е да се отбележи, че на този етап в РТЦ на НБУ все още не е реализирана истинска тв продукция, обхващаща например дискусийно студио с интеграция на графични елементи /шапка, надписи, теми/, видеоматериали и включения на живо от различни обекти.

За целта е ясно, че липсват достатъчно на брой специалисти, ангажирани едновременно в процеса, но от какво още се нуждае РТЦ като технически ресурс в тази посока, би могло да стане ясно само при опит за осъществяване на подобен проект.

Един от основните проблеми пред осъществяването на каквато и да е форма на истинска тв програма е липсата на закупена техника за външни снимки към ТВ студиен комплекс за нуждите на НБУТВ. За съжаление, в разговор за осъществяване за етапите в развитието на комплекса, неговият административен директор г-н Калин Калчев споделя, че към момента закупуването на такава техника първоначално е било отложено, а впоследствие намерението е отпаднало като точка за изпълнение в последващите етапи.

Нито дейностите на НБУ и неговите членове, нито социалният, културен и научен живот на цялото общество се случват или могат да се случат в стерилната среда на едно тв студио, оборудвано с тежки камери, неспособни да бъдат изнасяни. Богатството и разнообразието на света се случва навън, там където трябва да бъдат

очите на бъдещите автори на телевизията на бъдещата НБУТВ, за да бъдат актуални и интересни за аудиторията, която ще търсят.

Техниката на УФЦ за външни снимки на този етап е единственият спасителен пояс за нуждите на телевизионната продукция на НБУ, но тя съвместява твърде много дейности и нужди, за да бъде действително от полза, особено, когато дейностите започнат своето естествено увеличаване. Екипът на УФЦ, изграден от един един или двама човека, няма как да обезпечи аудиовизуалните нужди на НБУ.

3.1.5. Изводи от реализираните досега проекти за бъдещата НБУТВ

След натрупания опит по изброените по-важни осъществени от мен проекти в и за РТЦ на НБУ моят извод е, че синхронизацията на обучението с практическата реализация на инициативи, целящи създаване на качествена телевизия за НБУТВ, е сложен и бавен процес, който изключително трудно би отговорил на идеята за разработването днес на истинска регулярна типична телевизионна програма, каквато разглежда в трудовете си посветени на бъдещата телевизия на НБУ проф. д-р Иво Драганов.

Без обособяване на професионален екип изцяло на разположение за телевизионната дейност в РТЦ, резултатите от подобни практики винаги ще бъдат лишени от възможност за истински качествена реализация в бъдеще. Важно е очакването, че преподавателите (или по-голямата част от тях) биха могли да съвместяват лекторския си ангажимент чрез работа в реална продукция за бъдещата НБУТВ, трябва да мине обезателно през анализ на възможностите за съвместяване на тези ангажименти в единство на време, място, действие и участници.

Различните потоци от студенти и приоритизирането само на един проект за изпълнение в конкретно време, биха объркали чувствително работещите към момента учебни програми и съответно биха ограничили реално свободния избор на всеки участник в инициативите.

Не бива да се забравя и обстоятелството, че авторите на проекти не могат да бъдат винаги режисьори с практически опит, познаващи детайлно производствените процеси. И най-важното – текучеството на студентите, които веднъж успели да реализират телевизионно предаване в даден курс, не повтарят наученото и не предават щафетата на по-млади техни колеги, защото следващите курсове в програмата не изискват използването и развиването на натрупаните знания в подобни проекти, тъй като обучението по телевизия към настоящия момент е съсредоточено основно в първа и втора година. Часовете са малко и преподавателите с практически опит – също.

Положителна страна на всички създадени проекти е, че те са възможна подходяща основа за анализ и оформяне с времето на вид професионална „библия“ на работещи ТВ формати, възможни за изпълнение от НБУ и членове, чрез които да се изведе функционална схема на ефективен регулярен модел и за следващи ТВ продукции на НБУ. Тази е и стандартната практика в работещите конвенционални телевизии, когато работят по формати. Те използват референтни „книги“ в реализацията на познатите за аудиторията проекти като „The Voice“, „Got Talent“, „Master chef“ и т.н.

С времето НБУТВ и хората, работещи по нейните продукции е добре да имат поставена задача да създадат подобни библии, в които последователно да се опише в най-малки подробности как, кога, какво и по какъв начин трябва да бъде направено, за да се постигнат максимални резултати, без прехвърляне на срокове и със сведени до минимум рискове от грешки, с основен фокус върху фактора „студенти-създатели“, какъвто фактор липсва в опита на конвенционалните телевизии.

В чисто образователен смисъл, изготвянето на матрица от различни преподаватели и специалисти в областта, би могло да се превърне в съвсем ново и уникално по рода си практическо студентско ръководство, отварящо врата и за нови дисциплини в областта на ефирната и онлайн телевизии, а защо не и в напълно нова програма насочена към създаване изцяло на виртуални форми.

Изброените изводи водят към заключението, че, перспективите за успех на НБУ и бъдещата НБУТВ зависят от това да се събере отделен и пълен реализаторски ТВ екип, зачислен към РТЦ на НБУ и постепенно да реструктурира и изгради нови форми на обучение в програма Кино и телевизия. След извършването на необходимите промени

всеки представител, на който и да е департамент или център в НБУ, желаещ да създаде проект на територията на Тв студиото и РТЦ, ще може да бъде професионално подпомогнат и/или тотално обезпечен в определени етапи от осъществяване на своите идеи.

Това би била и реална стъпка в помощ на идеята за постигане на действителна регулярна тв програма за НБУТВ някога. Разбира се, този вариант струва скъпо и би бил подходящ като решение само в случай, че ръководството на НБУ оформи ясно задание за бъдещето на НБУТВ и нейните цели.

Трябва да се изясни за всички работещи в структурата, дали функцията на Тв студиото и комплекса в РТЦ ще бъдат насочени повече към създаване на обучителен център, или повече към производствен.

В първия случай, чрез „Проекта“, предложен в предната глава на дисертацията, процесите биха намерили своята реализация лесно. Чрез него всички аудиовизуални форми без тежки производствени нужди, кратки като времетраене и приличащи повече на влог-видео или съвсем кратки тв форми, могат да се реализират и извън ТВ студиото на РТЦ, по образец от курсовете и видео уроците, предвидени в „Проекта“. В противен случай, назначаването на още специалисти за попълване на целия нужен персонал, включително и негови заместници, работещи на смени, ще стане абсолютно задължително условие, независимо от цената.

3.2. Преглед и анализ на предложените от проф. д-р Иво Драганов идеи и предавания за бъдещата програма на НБУТВ и изследване на възможността за тяхната реализация към настоящия момент

В своя труд „Четвъртата възможност – университетска телевизия“ проф. Драганов предлага много и разнообразни форми на предавания за бъдещата НБУТВ, които са ориентирани както към будните млади хора, търсещи своето професионално осъществяване, както и цялостно място под слънцето, така и към представителите на развитото ни академично общество, което има своето право да наложи тон на дебата за истинските приоритети и ценности в съвременния свят.

Сред изброените варианти за създаване на новини и публицистика се срещат интересни тематично концепции за различни предавания.

Цел на изследването в тази глава е не да оценявам изложените предложения, а да анализирам възможността за тяхното изпълнение днес от НБУТВ и РТЦ в НБУ.

3.2.1. Концепция „Новини“.

Разглеждането в детайли на възможностите пред бъдещата НБУТВ да създава свои собствени новини е важна стъпка в контекста на цялостното разбиране за създаване на телевизия.

В своята идейна концепция за бъдещата НБУТВ проф. Драганов предлага серии от 10 -минутни новинарски блокове на всеки кръгъл час и 3-минутни техни вариации на всеки половин час в програмата на НБУТВ.

В тях основна цел ще бъде да се „достигне до младата аудитория чрез излъчването на научна, образователна, политологическа, социологическа, гражданска, екологична , естетическа информация, бизнес и спорт“, като основен акцент е проследяване на развитието на тема от деня.⁵¹

Развитието на темата на деня като форма, според концепцията, се изразява във въведение и репортаж от мястото на събитието с интервюта на участващите в него, възможност да се интегрират блиц анкети и коментар чрез странично мнение на експерти, неангажирани в събитието, представители на престижната академична среда.

В концепцията се описва също предложение и за създаване на централна вечерна информационна емисия с дължина 30 минути излъчвана „на живо“ от 20:30 ч.

Възможна реализация на концепция „Новини“ .

На този етап идеята за ежедневни новини на НБУТВ е осъществима, макар и не с изброената честота, обем и разнообразие предложени от проф. Драганов, предвид

⁵¹ Драганов, Иво. *Четвъртата възможност – университетска телевизия. Издателство на Нов български университет, 2017 г., с. 150*

липсата на съвсем точно задание, производствен ресурс, както и наличието на множество към момента нестиковани обучителни програми насочени към развиване на умения за осъществяване на реален практически телевизионен процес.

От друга страна, влияние оказва и неизяснената нужда от създаване на последователна програма на излъчване за бъдещата НБУТВ, ако тя се случи във формата на дигитален канал. Въпреки липсата на решение по този казус към момента, регулярността в споделянето на информация с аудиторията е важна стъпка в нейното откриване и задържане като партньор.

При оценка на изброените условия и след натрупване на частичен практически опит в работата на РТЦ на НБУ, стигнах до извод, че възможността на НБУТВ в този етап на своето развитие, е да стартира създаване и излъчване на новини в еднократна, максимум 10 –минутна обедна емисия, която след първите успешно реализирани проби, да се превърне в ежедневна характерна продукция за НБУТВ.

За да се осъществи проекта е необходимо:

- да се събере екип „Новини“ (режисьор, редактор/продуцент, репортер, асистент, организатор, оператори, монтажист, водещ/и, звукар, графичен оформител) от преподаватели, студенти и екип на РТЦ, представители на департаментите „Кино, реклама и шоубизнес“ и „Масови комуникации“, които ежедневно да имат ангажимент да правят проучвания, да следят актуални събития и да развиват теми, да заснемат и монтират репортажи и покрития, да създават надписи и графики
- да се изготви концепция за структурата на съответните модули в „Новини“, как се разполагат те в 10-те минути готов материал и да се прецени какво съдържание би било най-подходящо, предвид излъчването им в дигиталното пространство, спрямо профила на целевата аудитория (вярвам главно от студенти)

- да се оценят и използват оптимално възможностите за запис и постпродукция, както и тези за стрийминг на живо
- да се изследва как производственият процес за създаване на новини кореспондира с графика на учебните занятия и други дейности на територията на Тв студиен комплекс в РТЦ, осъществявани към момента, и да се започне реорганизация
- да се измислят и изработят графични оформления за шапка, кашове, надписи и плочки за „Новините“ на НБУТВ
- да се изработи вид новинарски сет в студиото на РТЦ
- да се зачисли неприкосновена снимачна техника за външни снимки само за продукция на „Новините“ на НБУ (може тя да е с част от оборудването предложено за закупуване в „Проекта“)
- да се изгради тясна комуникация между ПР структурата на НБУ и сформирания екип „Новини“ на НБУТВ с двустранен ангажимент, в който и двете структури могат да са едновременно и поръчители и изпълнители на видео съдържание

С оглед на изброеното горе, продукцията ще се нуждае от производствен ресурс за хонорари на постоянно ангажираните лица в проекта, както и сравнително малък, но задължителен бюджет за осигуряване на техника за външни снимки за НБУТВ.

Формата за създаване на актуални университетски новини, отговарящи на концепцията на проф. Драганов е възможна да се случи чрез заснемането на кратки, частично покрити с илюстративен материал студийни бланкове, заснети в ТВ студиото на РТЦ, в които водещ споделя интересна актуална информация, касаеща НБУ и влияеща на образованието, културата и студентския живот в България, и по света.

Бланкът може да бъде последван от външен репортаж и кратко интервю, насочени към темата на деня, веднъж с преките участници в нея и/или повлияни от конкретно събитие, превърнало се в акцент (най-често студенти, особено, ако новините като цяло са повече монотематични) и с експерт в съответната област на темата, представляващ част от структурата на НБУ, които да бъдат заснети по възможност извън територията на ТВ студиото в РТЦ. „ Обективно погледнато няма област, в която

учените от НБУ да нямат капацитет, за да вземат отношение и да наложат гледна точна и тона на дебата“⁵². Идеята интервюто и репортажа да се заснемат извън студиото в РТЦ, е провокирана от нуждата и удобството те да се реализират паралелно със студийните анонси и да представят една разнообразна и достоверна картина на случващото се.

Чисто производствено тези интервюта и репортажи е добре да се уговарят по възможност още от предния ден, за да се гарантира участието на събеседниците, като това ще значи, че и темата на деня, както и всички останали новини практически ще целят повече актуалност по проблем / подходящо решение за един монотематичен профил на НБУТВ/, а не обезателно по събитие.

Това би бил добър подход в поднасянето на тематична информация, особено, когато тя е обърната основно към сферите на науката, културата и образованието, превръщайки се в алтернатива, а не дублирайки широкоспектърните новини на конвенционалните телевизии.

На този етап „живата“ реализация без пълен професионален екип в студиото и режисьорска апаратна, на практика е трудно осъществима, следователно новините на НБУТВ могат да се случат само след изцяло постпродукционна обработка.

На следващ етап, когато се вземат съответните управленски решения, може да се пристъпи и към създаване, и излъчване на новини „на живо“, като се подготвят повече сетове, на които паралелно да се осъществяват необходимите дейности.

Студийната поява на водещ (един или двама), който чете новини от аутокою, ежедневно ще предоставя възможност за практикуване и демонстрация на реален тв процес.

За целта е важно в определен ъгъл на Тв студиото в РТЦ например, да бъде изграден малък сет за правостоящи (един или максимум двама) водещи, съдържащ подходящ тематичен фон с интегриран реално или постигнат пост продукционно

⁵² Драганов, Иво. Четвъртата възможност – университетска телевизия. Издателство на Нов български университет, 2017 Г., с. 146

графичен дизайн на съответната продукция, както и вид брандирана банка (може да са две единични или една двойна), пред която да застане водещия.

Необходимо е той предварително да подготви текстовете си за качване в аутокою и да е репетира прочитането им. Те трябва да съдържат откриващ и закриващ анонс, анонси за вътрешните модули и кратко изложение на подбрани важни актуални теми от деня.

Решението сетът на „Новините“ да е извън основния декор в ТВ студиото на РТЦ е пряко обвързано с графика на активната учебната програма, както и на съществуващата все още липса на екип и ясен производствен план за дейностите в РТЦ.

Важно е сетът да не се мести и да бъде изградена ясна схема за неговото осветление, пригодена по начин, който не налага постоянно разместване, особено когато тези новини стартират като ежедневен модул в програмата на НБУТВ.

Така при правилна организация на студийния график може да се отдели време в сутрешните часове /примерно между 9 и 11ч, с тенденция да се скъси времето от 9 до 10 ч./, когато екип „Новини“ е подготвил и подредил информационните текстове, прочитайки ги пред камера в тв студио за не повече от час, включващ пробите и дублите, като с помощта на технически сътрудник след това експортира заснетия материал и го изпраща за монтаж.

Междувременно е важно да се осъществяват 2 процеса.

Единият включва събирането на илюстративен материал и подготовка на надписи за предстоящите новини в монтажа, което може да се прави от асистента на продукцията, във функцията му на асистент режисьор заедно с монтажист на РТЦ от първата минута на работния ден в комплекса.

А другият процес включва паралелно заснемането на тематичните новинарско интервю и репортаж.

За осъществяване на т. нар. интервю (тип коментар) по темата на деня е важно в рамките на времето до 11ч. всеки ден, снимачен екип на новините да избере локация на територията на НБУ например, да събере снимачната си техника / осветление, камери и звук/ и да запише няколко минутен разговор с експерт в областта на избраната тема /

представител на НБУ/. Когато обстоятелствата го позволяват екипът би могъл да реализира и кратка анкета из кампуса на НБУ.

Изключително важно е да се определи и знае предварителната дължина на модулите в емисията, защото краткото време за постпродукция и липсата на опит сред студентите не би трябвало да допускат количествено снимане повече от 2 - 3 към 1 в съотношение между суров и готов за излъчване материал.

В случай, че екипът заснема форма на репортаж на друга локация, извън територията на НБУ е необходимо много ясно да се калкулира и регламентира освен времето за снимки и времето за транспортиране на хора и техника до мястото и обратно до връщането им в НБУ. Като всичко това като процес е важно да се случва отново до 11ч. всеки работен ден.

Техниката за „Новините“ на НБУ трябва да е неприкосновена и запазена единствено и само за тази продукция, в противен случай биха настъпили множество усложнения като риск от забавяне и грешки в техническата поддръжка.

Във възможно най-камерен състав за реализация на външни снимки за всеки един екип са необходими репортер и оператор, които да съвместяват функциите и на режисьор, редактор и звукар на място. В случай, че има достатъчно желаещи студенти да се включат в инициативата и се разработят форми за акредитиране на тези практики, е хубаво всички допълващи длъжности да се покриват винаги, така ще се осигури възможност за опит на повече обучаващи се в сферата на телевизионната дейност.

За ежедневно заснемане на „Новините“ на НБУТВ с дължина 10 минути, разпределени общо в 3 модула – информативен бланк, репортаж и интервю, екипите и техниката биха били разпределени по следния начин:

1. ТВ студио в РТЦ – Бланкове.

- Екип: водещ/водещи, редактор, режисьор, технически екип на РТЦ – оператор, режисьор на пулт, технически сътрудник.
- Техника и сет: подготовка на сет „Новини“, активни студийни камери 2 /общ план и близък план/, зареждане на бланк в аутокою

2. НБУ. Интервю

- Екип: репортер, оператор, / по възможност и звукар/, гост
- Техника: 2 камери, 2 брошки, 2 карти, репортажно осветление, резервни батерии

3. Външни снимки. Репортаж

- Екип: репортер, оператор
- Техника: 1 камера с резервна батерия, радио микрофон с резервни батерии, 2 карти, репортажно осветление, транспорт

4. Постпродукция:

- Екип: режисьор, редактор, асистент режисьор, монтажист, звукорежисьор
- Техника: монтажна станция в РТЦ /добре е да има опция и за втора станция за осъществяване на паралелна частична базова редакция на материали от екипа, които впоследствие да се финализират и събират на основната тайм линия, това значи, че трябва да бъде направена връзка между двете станции за обмен на материали /

Важно е да се обърне внимание, че що се отнася до илюстративния материал в новините на НБУТВ, то неговата ексклузивност е пряко свързана с точни и актуални тематични покрития, които трябва да се заснемат.

През 2020 година започнах малка инициатива, превръщайки я в курсова задача на студенти втора година, изучаващи специалност Кино и телевизия и посещаващи именно моите курсове по тв режисура, да заснемат тематични покрития за бъдещата НБУТВ.

Студентите бяха разделени на екипи, които снимаха културни и административни локации, социален и културен живот в града и в по-малки населени места.

Заради пандемията и различните умения, които бяха овладяли студентите, проектът не постигна сериозен резултат в натрупването на количествено-качествен

архив за бъдещата НБУТВ, но доказва неговата правилност и добри възможности при една по-конкретна организация с ясна цел и при по-нормална регулация на обществения живот без множество налагани рестрикции за физическо присъствие.

Екип „Новини“ трябва да получи своето право като истинска медия да влезе и снима навсякъде при определени условия както това е регламентирано в уредбата за дейността на конвенционалните телевизии. Репортер или дори сам оператор на „Новините“ на НБУТВ трябва да бъде допускан и в Парламента, в случай, че темата го изисква.

Така след като всички необходими материали за Новините на НБУ са заснети до 11ч. в съответния ден, качването им в монтажната програма не бива да продължава след 12ч., за да може материалите да бъдат подредени монтирани, експортирани и публикувани в канала на НБУТВ в 12:50 ч.

По този начин времето за излъчване на продукцията ще съвпадне с времето и дължината на регламентираната пауза между учебните блокове в НБУ, а ежедневната регулярност със сигурност ще развие навик у зрителите да я очакват.

Разбира се, могат да възникнат някои производствени особености предвид условието за работа със студенти, които все още не са усвоили множество професионални умения и при първоначалните проби часът може да се измести с един учебен блок, т.е. излъчването да започва в 14:30ч., отново избран да съвпадне с междучасието на студентите в НБУ.

Този час на излъчване, разбира се, е обект на допълнителни консултации, но съобразявайки се с административния ангажимент на служителите в РТЦ, който обхваща периода от 9ч. до 17ч. / максимум 18 ч./, то реално постижимото времево място е посоченото горе.

Предвид това регламентирано работно време на РТЦ става ясно и, че предложението за създаване и излъчване на вечерна централна емисия в 20:30ч. към този момент е невъзможно.

За да се случи в кратък срок постпродукцията на новините е задължително в нейния монтажнен проект да са направени предварително секвенции с покрития по теми,

темплейти с графичния дизайн за надписи, плочки, кашове, да се оформи банка с музика, звукови ефекти и подходящи визуални преходи, както и темплейт за финални надписи, в които освен имената, реализирали продукцията, да се оставят координати за връзка с екип „Новини“ на НБУТВ.

Важно е да се обърне внимание на спецификите на снимачната техника, която трябва да е подходящо конфигурирана, за да не забавя процесите по качване и обработка на видеата преди излъчване.

Осигуряването на допълнителна работна станция за паралелен опис и базова редакция на материалите ще подпомогне спестяването на времеви ресурс за финализиране на готовата продукция.

Предвид регулярността на проект „Новини“ е добре да бъде обособено пространство на територията на РТЦ за административно помещение на екипа. Място, на което могат да се осъществяват срещи, да се обмислят съдържателно теми и бъдещи концепции за развитие по модела на конвенционалните телевизии (типична телевизионна редакцията). След експортване на готовата емисия всеки един работен ден редакторът (който първоначално може да изпълнява и функция на продуцент на емисиите), режисьорът и водещите, задължително трябва да изяснят темите за емисията за следващия ден и да пуснат възможно най-скоро производствен график към РТЦ и ангажираните в продукцията лица.

Добре е в редакцията да се съхранява и архив на реализирани продукции, както и на сурови материали, които могат да послужат в бъдеще. Не бива да се товари паметта на монтажните станции преди да е решен окончателно казусът с предвидения за закупуване сървър.

Също с оглед на мащаба на проект „Новините“ на НБУТВ като ежедневен ангажимент е важно да се предвиди и гласува бюджет за продукцията. Регламентирането на допълнителната активност на вече зает човешки ресурс, в паралелни дейности на НБУ, е важно да открие своя единна работеща форма на осъществяване и за бъдещите телевизионни, и изобщо аудиовизуални проекти на РТЦ.

Описаните горе условия са примерни и обхващат множество производствени процеси, каквито в конвенционалните телевизии рядко се правят от един специалист.

По тази причина съм на мнение, че преди и по време на своя старт продукцията трябва да бъде консултирана от експерти в създаването на телевизия и в частност новини, каквито има сред преподавателите на НБУ, макар и не основно членове на щатния състав (Борис Пинтев, Виктория Петрова, Иван Георгиев...).

Един от най-важните аспекти е включването на повече структури на НБУ, които да участват в откриването и проучването на нови и нови теми, от които продукцията на новините ще се нуждае ежедневно.

Важно е да се намери път, огромният потенциал на НБУ, изразен в човешки ресурс да подкрепя активно продукцията. Във всеки един момент някой студент или преподавател, например, намиращ се в близост до важна актуална точка на събитие, било то у нас или в чужбина, представляващо интерес за „Новините“ на НБУТВ, да бъде способен да заснеме и изпрати с телефона си материал към екипа в РТЦ, с възможност той да бъде изцяло или частично добавен в емисията, обогатявайки я с ексклузивно съдържание. Това ще означава, че е необходимо да се реализира освен обучението предвидено от мен в „Проекта“, така също и форма на канал, по който да текат съобщения за търсената информация, изпращани от самият екип на „Новините“, както и за предложения за такава от „случайни“ репортери, ставащи свидетели на актуални събития.

Трудностите в реалното осъществяване на концепцията за „Новини“ на НБУТВ са следните:

- сформирането на работещ екип за обезпечаване на нуждите на продукцията, както и при какви условия ще се развива текучеството на кадри в него, не бива да се подменя пълния състав на екипа едновременно, би било добре продуцентът/редактор и отговарящият за финалната постпродукция да са постоянни членове в състава/
- да се вземе решение дали в почивните дни например ще има новини, предвид, че РТЦ работи като административна структура по модела на целия НБУ и ангажиментите на персонала не включват тези дни.

- след старта на проекта ежедневно всички останали дейностите на ТВ студиен комплекс не биха могли да започват преди обяд за студиото, а дейностите в монтажа често биха могли да продължат през целия работен ден и да заемат цялото производствено време, поне на една от монтажните станции и монтажиста ѝ, в подготовка на материали за емисията на следващия ден
- разбирането на първостепенната важност и неотложността на ангажимента за всеки член на екип „Новини“ /особено водещите като лица/ и за всеки поканен гост за коментар на съответната тема в емисията, както и за всеки представител на НБУ
- създаването и поддържането на постоянно високо качество на една разнообразна аудиовизуална продукция
- ежедневна дейност в РТЦ под формата на новини би пренаредила цялостно приоритетите в създаване на всяка друга продукция, не само що се отнася до заетостта на РТЦ, но и до ангажимента на много структури в целия НБУ, т.е. нито едно събитие или лично желание не може да предрежда новините

В заключение смятам, че създаването на бъдещи новини в програмата на НБУТВ е сложен, но важен етап в опит за развитието на университетската медия, чрез който НБУ и РТЦ могат да придобият сериозен опит най-вече в организацията на производствените процеси, обучавайки и своите студенти в дейността, в по-ясното разбиране какво всъщност представляват телевизионните ресурси и като необходимост, и като налични възможности.

Чрез новините на НБУ , представителите на университета ще осъзнаят още по-добре в какво се изразява отговорността при създаването на регулярна собствена телевизионна продукция. А като резултат от постигнатото, ще се види как интересните и разнообразни събития, случващи се в академичния живот и на студенти, и преподаватели, ще достигат ежедневно до тях самите като аудитория със споделени интереси.

Опознаването на различни членове на общността и техните занимания ще се превърнат в непрекъснат процес, течащ по общ канал и така няма да се губят в морето от разхвърляна информация във всевъзможни профили и директории, каквато е честата практика днес.

Забавно, но и много показателно звучи честият отговор на мои студенти, които за пореден път пропуснали интересно събитие казват, че просто не са разбрали навреме за него.

3.2.2. Концепция „Публицистика“

Според проф. Драганов мисията на НБУТВ е да предложи програми, които образоват и „цивилизоват аудиторията в социален, културен и духовен аспект“⁵³. В концепцията се поставя акцент върху усвояването на средства от ЕС и осъществяване на европейската ни интеграция, върху изграждането на мост между бизнеса и науката, да се разискват важни обществени проблеми и да се коментират теми свързани например с „интеграция на обществени групи в неравностойно положение“. Проф. Драганов предлага това да се случи чрез формите на семейно токшоу /“Нещата от живота“ -50 мин./ и предавания със заглавия „Горещ картоф“ / 50 мин. /, също както и „Живеем заедно“ /58 мин./⁵⁴. В текста се откриват още шоу за тийнейджъри и студентско риалити /“Underground“ -90 мин., „Къде си, приятел“ 28 мин., „Лесно ли е да си млад“ – 50 мин., „Студентите на НБУ“/, детско шоу /“В очакване на малкия принц“- 30 мин./, културни /„Обществото НБУ“ /50 мин./, „Светлини, звуци и сенки“/ 24 мин./ и др./ образователни /“Know how“-28 мин./ „Лабиринти на историята“-50 мин., „Разговори в галерията“- 50 мин./ и политически предавания като „Политикон“ /50 мин./ и „Европосоки“/ 50 мин./

В идейната програмна рамка освен новините, изброените предавания, присъстват и други, както също и предложение за сутрешен блок на НБУТВ/около 120 мин. /и спортно предаване / 30 мин/.

⁵³ Драганов, Иво. *Четвъртата възможност – университетска телевизия. Издателство на Нов български университет, 2017, с. 147*

⁵⁴ Пак там, с. 152-156

Всички изброени проекти съдържат идейна рамка с едно или няколко изречения, но не предлагат производствен план и модел. Както прави впечатление от времетраенето на изброените предавания, голяма част, от които предвидени за реализация в ТВ студиото на РТЦ в НБУ (макар и включващи и множество външни снимки) биха ангажирали изцяло производствените мощности и работните места, на които трябва да се осъществява паралелен учебен процес. Този процес не може да предложи адекватност в обучението на студенти, които все още са в ранен етап на телевизионното си обучение.

Липсата на решение за последователна програма със сигурност изисква рамкиране на предложенията по различен начин. В този случай сутрешен блок, както и вечерни ежедневни емисии на този етап не биха били възможни за създаване от НБУТВ.

Ако направим изследване на съдържащото се като информация за техника и екип във финалните надписи на популярни конвенционални телевизионни предавания в ефира на телевизиите у нас, наподобяващи предложените в идеите за НБУТВ, би станало пределно ясно, че екипът, от който се нуждае подобна концепция е огромен, освен това в опит за създаване на регулярна продукция, интегрираща повечето предложения, то със сигурност, работещите по проекта, трябва да отделят почти цялото си време на дейността (техническите лица –изцяло). И не на последно място бюджетът, който НБУ трябва да инвестира първоначално би бил предизвикателство.

В търсене на варианти за практическа реализация на част от предложенията на проф. Драганов бяха създадени изброените в предната глава телевизионни предавания и някои по-кратки форми.

По този начин например „Език под лупа“ /2020/ насочи вниманието си към множество теми, част от които, отговориха на концепцията на проф. Драганов, който от своя страна дори лично се включи като гост в една от тях /“Езикът на пандемията“/.

Предаването успя да създаде съдържание, описано в програмните идеи като например създаване на блок за култура, обсъждане на обществено-политически проблеми и нагласи, срещи с добрият пример в изразяване на човечността и солидарността с цел взаимопомощ, коментар и мнение на известни личности в

различни области, разказващи за старта и развитието в своя професионален път, забавни игри с образователен характер.

Непосредствено след това, в края на същата година, отново в условията на разгаряща се пандемия, беше реализирано второто студентско предаване „Професия: Студент“. Неговото съдържание включваше отново елементи от концепцията на проф. Драганов – разискваха се теми свързани с проблемите на младите хора в контакта им с институциите, организираха се срещи с експерти в различни области, споделящи съвети и опит в сферата на кариерното развитие и търсенето на стажове, нещата от живота в бита на днешния студент, проблеми на възпитанието и психичното здраве, трудностите и последиците от интернет общуването и дигиталното образование.

Една година по-късно, реализирайки поредицата „Лицата на НБУ“, макар и по образец на чужда продукция от студенти по изкуства в Ню Йорк, концепцията на проекта успя да доближи, макар и в по-корпоративен вид, предложението на проф. Драганов за предаване със заглавие „Да имаш и да нямаш“ (в предвиждано времетраене 60 мин. на епизод, за справка „Лицата на НБУ“ са с дължина 5 мин.), обърнато към известни личности, „оставили диря в науката“. Днес, любопитна подробност за поредицата е, че тя започва свой живот (януари 2022), изцяло създаван и направляван от студентите на НБУ. Изключително важно условие за предаване на щафета между преподаватели и студенти, а на следващ етап между напреднали и напредващи в обучението си студенти в университета.

Безспорно едно от най-сериозните в професионален план изпълнения на проект в НБУ е и първият, реализиран от екип на университета (съставен само от експерти) - поредицата „Времето на Европа“ (2020). Зад тази инициатива не е изненадващо, че стоят имената на проф. д-р Иво Драганов, на проф. Людмил Христов, настоящ директор на РТЦ на НБУ и на автора на проекта доц. Антоний Гълъбов. Тези серии се доближават значително до моделите изброени в концепцията на проф. Драганов – „Политикон“ и „Европосоки“ (важно уточнение е, че в концепцията са описани отново времена на изданията съответно по 50 мин., за сравнение серия на „Времето на Европа“ беше с обща дължина 15 мин.)

Анализирайки всички предложения и резултати от направените проучвания можем да направим категоричен извод, че на този етап в резултат от множество обективни причини (почти всички описани в глава 3.1), продукциите, които сме способни да реализираме в НБУТВ са много по-малко от предложените и с различно общо времетраене (в пъти по-кратко). Вярно е, че проект като „Език под лупа“ се превърна в над 3 часово телевизионно виртуално предизвикателство, но то обедини концептуални предложения с общо времетраене (и то без пресмятане в хипотетична регулярност) между 10 и 15 часа. Като тук е задължително да се обърне внимание, че подобни проекти на този етап се случват с осреднена честота веднъж годишно!

Възможност за развитие и създаване на концептуалните идеи на проф. Драганов разглеждам в комбинация с нови предложения в глава 4.

ИЗВОДИ ОТ ГЛАВА 3.

Образованието на студентите в сферата на телевизионното производство чрез интензивна практика в конкретни проекти доказва високи резултати в овладяването на спецификите на материята. Изброените и анализирани в изследването телевизионни предавания направиха първите крачки в създаването на нова форма на обучение. Проектите изведоха категоричната нужда от реорганизация на учебния процес за всички студентски потоци, ангажирани в дейностите на бъдещата НБУТВ /подход, задължително използван във всички успешни модели на университетски телевизии по света/. Категорично НБУ трябва да започне спешно работа по разработването на нова форма на обучение, извън разработените административни рамки, чрез която да осигури оптималните условия за създаването на НБУТВ и образованието на нови, и нови студенти, желаещи да придобият знания и умения в областта на аудиовизията / а и не само/.

Реално днес пред НБУТВ стоят нелеките задачи да създаде образователен и телевизионен модел от нов вид - хибрид между утвърдения опит в правенето на телевизия и формирането на актуално съдържание, синтезирани и предложени от преподаватели – експерти в своите области в НБУ и новаторството в откриване на

непроходени телевизионни територии в интернет от студентите на днешния и утрешен, бързо променящ се и свръх технологичен ден.

Програмните идеи на проф. д-р Иво Драганов, изложени в концепцията му за бъдещата НБУТВ в „Четвъртата възможност – университетска телевизия“ са актуални по съдържание и днес, но формата на тяхната реализация спрямо днешните условия, предпоставена от възможностите на НБУ, РТЦ и световните тенденции се променя активно сега и ще запази подобна динамика вероятно и в бъдеще.

ГЛАВА 4.

НОВИ ИДЕИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА БЪДЕЩАТА ПРОГРАМА НА НБУТВ

4.1. Концепция за развитие на НБУТВ под формата на два дигитални канала:

НБУТВ и НБУТВ филм по моделите на National Geographic Channel и Netflix

В тази глава ще се опитам да опиша своята концепция за развитие на НБУТВ под формата на два дигитални канала НБУТВ филм и НБУТВ.

По време на работата ми в телевизия съм ставала свидетел многократно на процеси, които променят общоприети до вчера норми, превръщайки го днес точно в обратно на общоприетото утре, постигайки това чрез избор на определени теми и гледни точки към тях и чрез постоянство в тяхното споделяне с аудиторията. В поредицата „Основателите на НБУ“ първопроходниците на Университета разказват за дългия път, който е извървяла съществуващата днес свободна и модерна територия на образованието, превърнала се от мечта във норма. Възможността телевизията на НБУ да се превърне в най-престижната изобщо, вероятно не би звучала твърде утопично за работещите в институцията днес, но едно твърдение, че филми на НБУТВ например ще бъдат добри колкото филми на телевизионен канал като National Geographic Channel или платформата Netflix, би породило колебания в увереността на хората, които чуят това или го прочетат.

А моята цел е, когато /или ако при определени условия/ зрителите видят това намерение материализирано, да го приемат не за изключение, а за следващата нова норма.

Още в началото на моето изследване изложих твърдението, че НБУТВ може да се отличи като канал и да продава добре своя продукция, само ако съумее да предложи свой висококачествен краен продукт.

Преди години в разговор с мой бивш преподавател и ментор в НБУ стана въпрос за мой документален телевизионен половинчасов филм, реализиран от идеята до постпродукцията за общо тринайсет дни, селектиран в програмата на няколко фестивала и спечелил впоследствие някои поощрителни награди в близки балкански държави.

Специфичното, което запомних в разговора, беше съвета, че режисурата на филми не е постижение за време и количество, а за качество на представеното послание / факт, който с рутината, трупаша се в телевизия често се забравя/.

В този смисъл дори да разбираме телевизионната работа като осъществяване на продукцията „на конвейр“, защото ефирът никого не чака, трябва да мислим повече и за крайния резултат, а не само за количеството производство и самия процес по създаването му.

Затова е уместно да добавя, че в годината, в която създадох наричания от мен „бърз“ филм, реализирах още три- четири подобни продукции, като част от тях с времетраене над час.

Всеки от филмите беше направен на задоволително аудиовизуално ниво, оценка спрямо факта, че всички те бяха селектирани във фестивални програми. Постиженията им, обаче, се оказаха недостатъчни, за да бъдат отличени.

Подобен модел повториха до голяма степен и създадените студентски предавания на НБУ, на които бях ръководител в последните две години.

Те бяха реализирани за кратко време в сложни условия, постигайки количествен обем и на готовата продукция и на броя участници в проектите (предпоставки, продиктувани от огромния брой на студентите в специалност Кино и телевизия, които трябваше да получат по право равна възможност за участие в практиките, част от обучителния процес).

Това, заедно с липсата на повече време и бюджет, се превърнаха в силен катализатор за постигане на посредствени резултати, в които общият професионализъм се разпиля, а не се концентрира в една по-тясна посока.

Изводите от натрупания опит ме мотивираха силно да предложа „Проекта“ развит подробно в глава 2.2.

Той е базиран на идеята за откриване на практическа реална възможност за разделяне на процесите в бъдещата НБУТВ, позволявайки на повече от тях да се случват паралелно и според възможностите на своите създатели.

Това ще помогне за осигуряване на практика на големи потоци от студенти в направата на по-кратки и сравнително по-лесни форми за „Проекта“ и извън ТВ студиото на РТЦ, в което от друга страна да се съсредоточат по-професионалните телевизионни продукции на НБУТВ, в които отново ще работят студенти, но експертният състав от преподаватели, както и от външни специалисти ще бъде основно ангажиран. Така с времето, след необходимите технически усъвършенствания, ще бъде възможно и отдаването му под наем за външни поръчки.

Тази стъпка е важна, за да успеем да освободим от количествено производствено натоварване както най-професионалната техника, с която НБУ разполага, забавяйки с този ход нейната техническа амортизация, така и специалистите, с най-точната и доказана експертиза в създаването на аудиовизия както за кино, така и за телевизия.

НБУ не бива да забравя в желанието си за създаване на типична телевизионна продукция, че има важен ангажимент да подготви професионално също и специалисти и във филмопроизводството, които на този етап не разполагат със собствена отделна база за обучение.

Припомням отново думите на известният изследовател М. Маклуън, че не е важно само какво, а как се казва на аудиторията. Като „как“ винаги се заключава в професионализма на изпълнението.

Липсата на организация и разбиране за времето и финансите, които изискват качествените продукции на този етап отблъскват част от най-изявените професионалисти на НБУ в създаването на специални програми за бъдещата НБУТВ.

Като хипотетичен пример мога да синтезирам смисъла на горното твърдение по следния начин с два въпроса, които всички можем да си зададем, и да направим съответните изводи:

1. Ако днес на доказани в публичното пространство творци / и по-точно режисьори/, преподаватели в НБУ им се отправи предложение да реализират филм за 30-годишната история на НБУ, в рамките на месец, без готов сценарий, идея и производствен план, с вътрешна техника и екип на НБУ, които обслужват паралелно образователния процес с неизяснена ежедневна заетост, какъв отговор биха дали те на предложението?!

2. И обратно, ако НБУ се съобрази с всички производствени специфики във филмопроизводството, осигурявайки вместо месец – година за реализация на проекта и осигури необходимия бюджет / макар и по-компромисен от този, който могат да предоставят комерсиалните развити телевизии примерно / и един от тези доказани режисьори осъществи проекта с помощта и на свои студенти, НБУ и НБУТВ като платформа за излъчване на университетската програма, ще придобият или не висока имиджова стойност пред обществото?

А точно това е една от основните мисии за създаване на собствена университетска телевизия от НБУ, тя да успее да направи впечатление на външната среда с постиженията си. Като вероятно е съвсем ясно, че създаването на високо професионален, отличаващ се продукт, трудно би могъл да бъде реализиран единствено и основно от студенти.

Важно е НБУТВ да мотивира правилно експертите, от които се нуждае, за да изберат те да инвестират своето време, днес насочено навън, към професионална реализация именно вътре, в канала на университетската медия. Това няма да се случи никога изцяло, нито ще е бърз, евтин или лесен процес. Но той трябва незабавно да започне, ако целта е създаването на една изключителна университетска медия в НБУ.

В следващите редове правя опит да систематизирам възможностите пред осъществяване на моето намерение да разделя типа продукции за НБУТВ в два канала, без да приемам роля на идеолог, а опирайки се на изводи от професионалния ми опит на телевизионен режисьор, преподавател и в някои случаи на автор на тв и филмово съдържание. Тези два канала за продукциите на университетската телевизия биха могли да бъдат НБУТВ филм и НБУТВ, като в единия основните продукции ще целят професионално качество (ще бъдат създавани от преподаватели, експерти и напреднали студенти) и НБУТВ, в който канал ще могат да се публикуват всякакви актуални аудиовизуални форми, създавани от всички членове на университетската среда / например чрез „Проекта“/.

4.2. НБУТВ като НБУТВ филм по примера на National Geographic Channel

НБУТВ има възможности пред себе си за създаване на продукции по моделите на National Geographic Channel повече от конвенционалните високо бюджетни телевизии у нас. Макар и да звучи странно, това е вярно защото:

- НБУТВ може да предостави време, което стандартните телевизии нямат за създаването на висококачествена продукция (ефирът в тях не чака)
- НБУТВ в лицето на експерти от различни сфери, работещи в НБУ може да предложи изключително задълбочено разглеждане на теми от множество страни
- НБУТВ може да предложи ниво на професионална филмова драматургия в крайните си продукти, каквато конвенционалните телевизии не могат като вътрешен ресурс, защото в тях работят основно журналисти, а не кинаджии (т.е. те могат да наподобяват външната форма на филм, но рядко могат да я дешифрират достатъчно пълноценно и извън информационния жанр)
- НБУТВ може да предложи високо ниво на собствената си снимачна техника и свобода на професионално оборудвани студийни пространства, които се развиват постоянно, за които да не плаща наем, винаги, когато процесът го изисква
- НБУТВ може да извика на помощ и включи в проектите си консултанти, които през 30-годишната история на НБУ, той е обучил, а те ще откликнат без да поставят първо и най-важно условие заплащането на своя труд, каквато е практиката при бизнес отношения без предистория между заинтересованите страни

- НБУТВ като следствие от НБУ може да се ползва от натрупания с години авторитет както на своите представители, активно ангажирани в кампуса днес, така и от авторитета на всички професионалисти, които е създавал университета (като сред тях са най-големите имена в света на киното и телевизията в момента в България), което не е възможно за нито една конвенционална телевизия
- НБУТВ може да осъществи колаборации (копродукции) със всички медии и институции както в България, така и в чужбина за съвместна дейност, без това да противоречи на никакви законови рамки
- НБУТВ може да разполага с работна „армия“ от мотивирани студенти, чрез практиката, на които да подсигури изпълнението и на най-малките подробности на всички нива на производството на филмовите поредици

Според мен, за удовлетворяване на общите интереси на повече департаменти и програми в НБУ чрез създаването на телевизионни документални поредици за бъдещия канал на НБУТВ филм, трябва да се обърне особено внимание на формите, съдържащи игрални възстановки, реконструирани случили се събития и образи от миналото в помощ на драматургичното послание.

Разбира се, подготовката на игрални сцени за възстановяване на определени събития от миналото например, ще се нуждаят от изграждането на декори и по-сложни снимачни сетове, създаването, закупуването или наемането на костюми и реквизит, грим както и измисляне на конкретни сюжети, чрез които да се разкрие необходимото в подкрепа на разказваната във филма история.

По този начин постоянен ангажимент в създаването на новите продукции ще имат както всички представители на департамент „Кино, реклама и шоубизнес“ (сценаристи, режисьори, оператори, монтажисти, сценографи, фотографи, звукорежисьори, художници, графичи, аниматори и др.), така също и на департаментите „Театър“ (актьори) и „Музика“ в НБУ. А останали департаменти и центрове в НБУ ще

могат при желание и възможност да се включат като автори и редактори на специфично съдържание.

Но заедно с това днес процесите са улеснени от техническия напредък в инструментите необходими за заснемане и монтаж на филмовата аудиовизия, особено за телевизия. Техниката се олекотява и автоматизира, така че днес да помага активно в постигането на качество при употребата ѝ дори от хора, които са в процес на своето обучение, а не само от специалисти в областта.

Възстановките в документалните поредици на National Geographic, включващи подобни реконструкции най-често показват сцени заснети в неутрална външна природна среда, когато сюжетът е обърнат към много отдалечен във времето период.

Например в поредицата „Произход“⁵⁵ много от игралните сцени представят герои в праисторически дрехи, носещи факли или копия, придвижващи се в неопределена посока в гориста местност, заснети почти изцяло в средни и близки планове.

Героите не интерпретират почти никакви диалози, а основно подхвърлят единични реплики, които заедно с атмосферните и ефектните звуци добавени в средата по време на монтажа, създават усещане за достоверност.

В случая качеството и сюжета на аудиовизията са категорично идентични с два проекта на студенти и сътрудници на НБУ, реализирани в последните няколко години. Единият е късометражен игрален филм със заглавие „Авторското право“⁵⁶ (2018), а другият представлява музикален клип към песента „Пътят“ на дует „Авеню“⁵⁷ (2019), осъществени по време на практически занимания в департамент „Кино, реклама и шоубизнес“.

Изключително популярен почерк в заснемането на възстановки за телевизия в последните години е използването на каданси, чрез които се постигат няколко ефекта.

⁵⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=3wvAQGxWRQQ> , Оригинален трейлър на поредицата *ORIGINS: The Journey of Humankind*

⁵⁶ <https://www.youtube.com/channel/UCfTeOxGrs7HU0W5cGbpXovw> Линк към филма.

⁵⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=A9nlQCZy7Ro> Линк към музикалния клип.

В продукции, в които липса бюджет за професионални актьори или те самите нямат натрупан достатъчен практически опит /което е характерно за студентите/, употребата на каданс в заснемане на изпълнението придава усещане за повече достоверност, от тази, която би била постигната без тяхната употреба.

Друга важна роля в употребата на каданси е възможността за удължаване на заснетия кадър във филмовото време, което е чест и много необходим подход в реализацията на нискобюджетни продукции, които също така трябва да бъдат завършени за кратки срокове.

Комбинацията между кадансиране на кадрите и осъществяването на повече панорамни движения, а не статични кадри в начина на разкадроване, допълнително могат да удължат времето на полезната дължина в крайната монтажна фраза.

Благодарение на тези похвати сцените, които е необходимо да се заснемат за покритието на всички нужни места в един документален филм, изграден основно от интервюта и подобни възстановки намаляват своя брой. По този начин екипите успяват да се съсредоточат в качеството на реализирани по-малко като общ брой сцени.

Тези решения отново потвърждават изводите, че количеството тв продукция би затруднило постигането на качествени резултати. В условията на ограничени време и финансов ресурс, съобразяването с това е от ключово значение.

Друга специфика в игрално реконструиране на случили се не толкова отдавна исторически събития в документални поредици, отново на National Geographic, е изборът сцените да се развият в условията на интериор- контролирана среда, в която елементите за изграждане като достоверност не биха били толкова много и толкова трудни за възстановяване както например в екстериор, най-вече защото съществуват зрители, които помнят ясно въпросните периоди.

В поредици посветени на тайни и загадки от времето на втората световна война на канала например се забелязва, че действието се развива на абсолютно едно и също място, като част от възстановените събития се случват във времеви интервали от по 10-20 години разлика, а похватите за постигане на усещане за реалност на времето са минимални – смяна на дрехи и олекотени фрагменти от предметния свят, които в

разкадровката участват под формата на акценти чрез избор на детайли и по-близки планове.

Сложни диалози отново липсват, освен вметнати думи като вид пунктуационен препинателен знак, отделящ твърдения в разказа на гласа зад кадър.

Част от останалите компоненти в подобни поредици са използваните архивни материали, подкрепящи достоверността на разказваните истории и интервюта с участници в показваните събития или експерти, поканени във филма за коментар.

Интервютата в повечето от изброените поредици са статични, заснети в интериор, който рядко представлява сложен за обезпечаване снимачен сет.

Някои от интервютата се снимат на черен фон, други са позиционирани в среда, която кореспондира по определен начин с историята, но тези похвати са познати за всички, работещи постоянно днес в УФЦ и РТЦ на НБУ и не представляват технологично предизвикателство.

Използването на архиви за бъдещите поредици на НБУТВ филм, обаче, ще бъде от особено значение, по тази причина трябва да започне процес по преглед и подредба на заснетото от УФЦ до момента.

Разбира се, за всеки телевизионен канал, различен от БНТ ще бъде трудно да разполага с права върху видео архив от ключови исторически събития по света и у нас, но е необходимо да се потърси възможност и да се оформи начин, желаещите сътрудници на НБУ /преподаватели, студенти, администрация/ да предоставят личен свой архив, ако притежават например снимки и документи от ключови за страната и света събития, за ползване от бъдещата медия при определени условия.

Чести похвати в използването на визуализации, които са на основата на подобни документи е да се раздвижат компонентите им с помощта на различни програми за обработка, чрез движение и анимация за хомогенното им интегриране сред останалите „живи“ изображения.

УФЦ на НБУ има богат опит в тези процеси, но е важно експерти по графичен дизайн и анимация също да се включат активно в тази дейност, както разбира се, от

основно значение ще бъде те да измислят и сътворят оригинална визия за графичната опаковка на всички компоненти в поредиците.

Наред с това е много важно НБУТВ филм да търси партньорства за копродукции на изброените по-горе формати с БНТ, БНФ и ЦДА, както също и с големите търговски телевизионни канали, в които да излъчва съвместно направена продукция от този вид или на които да продаде своя собствена готова.

От глава 2.3, в която е описан конкретен мотив за създаване на образователни филми, целящи интеграция на НБУТВ в учебния процес и предложението за форма изложено тук, следва да заключим, че поредиците биха могли да си поставят съвсем точна цел, следвайки определена система в сюжетите и по този начин да се превърнат в комплексни учебни програми в цели научни и културни направления, постигайки успех както в покриването на конкретни информационни компоненти, така и в постигането на безапелационна художествена стойност. Точно по тази причина, както и поради нуждата от инвестиция за подобни филми, е добре да насочим усилия в сюжети, проследяващи световните фундаменти в научната и културна области, което би гарантирало превръщането им в трайно актуален, значим, търсен за употреба и закупуване материал не само в България, но и по света.

Пример.

НБУ поръчва изследване върху учебния материал в програмата по история в гимназиалния курс на училищата и колежаите, намиращи се в световния топ 10. На следващ етап резултатите се анализират и се извеждат съвпаденията, резюмират се и се привеждат отново в своеобразен топ 10, този път на темите. Разработват се сценарии, предлагат се аудиовизуални концепции (за 10 филмови епизода например), за които НБУ като продуцент търси копродукция с институции за финансиране на реализацията и помощ в разпространението на завършените проекти. Първоначално това могат да бъдат национални телевизии и правителствени структури, а на следващ етап и чуждестранни. По този начин, освен да разпространяваме продукцията в единия професионален канал на НБУТВ /филм/, би било възможно реално да се насочим активно към телевизионните пазари, които изпълняват функциите на дистанционни учебни центрове в регионите по света, в които достъп до интернет липсва.

Подобна инициатива категорично би привлякла за сътрудничество и конкурентни университети, защото целта е наднационална.

Създателката на АМТВ (студентската телевизия на СУ Алма Матер) и неин бивш директор доц. Светлана Божилова споделя данни от интересно проучване в интервю за "Преди всички" по програма "Хоризонт": „Има глад за образователни предавания в ефира...В България рядко има изследвания на нагласите и потребностите на аудиторията от определен канал или програма и обикновено се говори за това каква гледаемост или слушаемост имат конкретни програми. За мен беше много интересно, тъй като това е представително изследване в осем университетски града, беше много интересно, че при спонтанното питане какви програми, телевизионни биха гледали, ранжирането е следното в края на 2016 година – Нова тв, Би Ти Ви и след това БНТ, като се оказа, че най-високообразована и най-постоянна е аудиторията на БНТ и че обикновено се гледа активно между 30 и 60 годишна възраст. Младежката аудитория е по-голяма при търговските медии и по принцип между 16 и 20 минути те гледат по няколко минути телевизия и всичко е в интернет. В този смисъл искам да кажа, че мултимедийните платформи на общественото радио и телевизия са изключително важни, ако искат да приобщят младежката аудитория. И знаете ли което е най-странното – че след тези три големи телевизии по гледаемост застават "Дискавър" и "Нешънъл Географик". Очевидно националната аудитория има глад от предавания за култура, от предавания за наука и образование и тази потребност по никакъв начин не попада във фокуса на общественото внимание. Освен това искам да кажа, че националната аудитория предпочита да гледа документалистика и документални филми, които са дефицитни в националния ефир, иска токшоу, младежко, в което младите хора да дискутират по един освободен, нестандартен начин проблеми, които ги вълнуват, искат да има образователни програми – над 34% от участниците казват, че искат да има образователни предавания. Голяма потребност има от такива предавания, които да разглеждат от психологически аспект общуването – в професионални групи, междуличностна комуникация, и езикови курсове.“⁵⁸

⁵⁸ *Доц. Светлана Божилова: Има глад за образователни предавания - От деня - БНР Новини (bnr.bg)*

В подкрепа на казаното, по време на моите проучвания по темата един от най-честите отговори на студентите ми, които отказват да гледат конвенционалните ни телевизии е, че предпочитат да получават полезна информация под формата на емоционална, красиво заснета и красиво разказана приказка като в National Geographic , защото всички останало като информация биха могли сами да открият в Google и youtube.

Интересни и точни са разсъжденията на проф. Людмил Георгиев, споделени в интервю за поредицата „Основателите на НБУ“ - „поколението У и Z , и тези които очакваме скоро, това е поколението Alpha, така са се специализирали в търсенето и намирането на информация, че са в състояние за секунди да придобият повече информация по даден въпрос, колкото и най-съвършеният преподавател притежава. В този смисъл, преподавателят следва да бъде не източник на информация, а неин модератор. Ние трябва да направим това в НБУ, ако искаме да сме съвременни ...така че, с това ще бъде завършена ролята на университета през следващите 30 години...”

Хибридът между телевизионна документалистика и игрално кино е чудесна възможност, както за удовлетворяване на търсенията на младата аудитория, така и в създаване на практически модел, в който никоя страна да не бъде крайно ошетена и поставена в състояние на изчакване на време за изява и технически ресурси, като заедно с това със сигурност включването на експерти преподаватели, а и външни консултанти ще има възможност да вдигне резултатите от дейността на изключително високо ниво, дори по-високо от добрите продукции на конвенционалните развити телевизии у нас.

Ето и защо примерът на National Geographic като политика на компанията, а не само като вид продукция е толкова важен в цифри. Компанията е №1 в социалните медии с над 350 милиона фенове/последователи в световен мащаб във всички свои социални платформи. Близко 170 милиона последователи във Facebook. Над 28 милиона последователи в Twitter. Повече от 6 милиона абонати в YouTube и над 2,2 милиарда гледания на видеоклипове. Близко 15 милиона последователи в Snapchat. Над 1 милион последователи в Pinterest.

За разлика от други водещи марки като CNN и Upworthy, National Geographic увеличава устойчиво органичната ангажираност на своите последователи. Брандът има

среден брой 20 374 реакции на потребители към своите публикации в социалните мрежи, докато следващата марка достига едва 14 000. Част от успеха на National Geographic се заключава в разбирането ѝ за бъдещето в разказването на истории, именно чрез социалните медии. Като марка №1 в Instagram, National Geographic използва своите фотографии като основни разказвачи на бранда и те винаги се стремят да включат всичко най-ново и актуално в платформи като Instagram Stories, за да намерят нови начини да споделят преживяванията си с целия свят. Те дори си партнират с други марки като Intel, за да създават спонсорирано съдържание специално за Instagram Stories. National Geographic не просто изпраща конкретен фотограф със задача той да направи снимки, компанията създава и конкретни серии за фотографа, които ще разпространи по всички свои канали. Тези експерименти накараха марката да разработи специфични социални предавания, които да споделя с публиката.

От друга страна, съществува и разбирането, че всяка платформа е посветена на конкретна аудитория. За Snapchat например National Geographic разбира, че основните потребители в платформата, особено между 18-21 години може да не са наясно с канала или списанието, но може да са гледали Nat Geo Kids. Така че съдържанието на компанията се стреми да открие подходяща форма, чрез която да достигне до това поколение като същевременно му предоставя образователно съдържание на страницата Snapchat Discover.

По време на седмицата на медиите в Чикаго през 2019 година от National Geographic заявяват, че „ние твърдо вярваме, че социалните медии ще водят към бъдещото разказване на истории.“⁵⁹

⁵⁹ <https://socialmediaweek.org/blog/2017/11/national-geographic-became-1-brand-social-media/>
How National Geographic Became The #1 Brand In Social Media

4.3. Научнопопулярни и образователни филмови поредици подходящи за НБУТВ филм по модели от платформата Netflix.

Едни от най интересните и следени от млади зрители документални научнопопулярни и образователни поредици в платформата Netflix са „Abstract“⁶⁰ и „Explained“.⁶¹

„Abstract“

Сериите на „Абстракт: Изкуството на дизайна“ правят достъпно за разбиране съвременното творческо преживяване за широка аудитория. Епизодите ни въвеждат в живота и умовете на някои от най-великите дизайнери, работещи днес в различни дисциплини. Като вижда света през очите на тези дизайнери, поредицата показва на зрителите по свеж и вдъхновяващ начин как дизайнът влияе на всеки аспект от живота и ги излага от нова гледна точка за дизайнерското мислене.

Във всяка серия присъства централен герой, който от първо лице разказва за спецификите на своята работа, озовавайки се на най-различни места, които го вдъхновяват професионално. Той насочва вниманието ни към определени акценти в средата, на които рядко обръщаме внимание в детайли или не събираме в смислова последователност. Разказът е изцяло на героя и се води както в интериорна среда, така и в екстериор, понякога присъстват доуточняващи въпроси и коментари на автора на филма, оставащ зад кадър, но тези намеси са редки.

Интегрирани са множество графични елементи, някои анимации и епизодите са изпъстрени с динамични атрактивни визуално монтажни фрази с фонова музика, които обобщават казаното до момента или ни въвеждат в нов епизод. Тези елементи са чудесен похват за отделяне на епизоди, снимани не само в различно време, но и позволяват максимално гъвкава драматургична рамка. Това би позволило на студентите, които, ако решат да създават подобни форми, да работят паралелно в екипи, създаващи

⁶⁰ <https://www.netflix.com/bg/title/80057883> линк към поредицата *Abstract: The Art of Design*

⁶¹ <https://www.netflix.com/bg/title/80216752> линк към поредицата *Explained*

един общ филм. Кадрите в голямата си част от поредицата са заснети по-статично и също биха били подходящ модел за следване от обучаващи се оператори.

Цялостно, изданията на „Abstract“ представляват своеобразни филми- портрети на творци в различни области на изкуството.

В НБУТВ филм можем да започнем първоначална работа по подбор на герои от множеството програми и департаменти, занимаващи се с творческа дейности в НБУ и да ги представим в подобен проект. Като времетраенето на епизодите за НБУТВ филм е добре да бъде наполовина на посочената референция, т.е. да не бъде повече от 15-20 минути.

В известна степен поредицата „Лицата на НБУ“, реализирана в много по-малък мащаб напомня идеята на Abstract.

Според мен, е възможно с времето да създадем наша собствена университетска продукция по този модел, не само представяща хората в сферата на изкуството, но и във всички останали професионални области. Като единствено условие би било важно обектът на изследването –героят на филмите, да има интересна история и житейска, и професионална, за да привлече и задържи вниманието на бъдещите зрители.

Тук ще е важно да се стремим към създаването на филми, които не са в рамката на обикновени силно корпоративни визитки. Т.е., ако персонажите са свързани с НБУ, това ще е добре да се усеща повече в задния план, а не да прилича на явно продуктово позициониране, особено ако целта е да разпространим в подобна поредица и във външни телевизионни канали (локални и чуждестранни).

„Explained“

Explained е документална поредица на Netflix /стартирала през 2018, продължава създаването и излъчването си и до днес, вече в 3 сезона/, която изследва и различни аспекти на времето, в което живеем. В приблизително 20 минути на серия една конкретна теория или аспект от живота се обсъжда много подробно от експерти, но по начин, който е много лесен за разбиране.

Например, първият епизод е за разликата в расовото богатство, което е особена тема в САЩ. Изданието събира специалисти в тази област, за да обяснят как историята на САЩ, включително робството, жилищната дискриминация и образователната система, са допринесли за днешното неравно разделение по отношение на личната стойност на индивидите и семействата въз основа на тяхната раса.

В НБУТВ филм могат да се включат множество специалисти по антропология например и да развият теории за културните и социални неравенства в нашето общество.

В изданията на „Explained“ съществуват наистина многообразие от всякакви теми, от ураганите, през моногамията, времето, пластичната хирургия, кънтри музиката, крипто валутите, електронните спортове, дори и това защо диетите се провалят. В тази документална поредица има по нещо за всеки. В подобна форма бихме могли да намерим силна мотивация и провокация за студенти от всички професионални направления в НБУ.

Формата има сходства с някои компоненти в „Abstract“, но тук вече имаме свързващият елемент на обективния разказвач, споделящ важни факти между интервютата с експерти в конкретната област, без обаче, да споделя свои интерпретации, а само обективно изведени факти. Отново присъстват графики, архиви, анимация, поднесени по забавен и модерен начин. Работата по адаптирането и развиването на подобен формат определено би могла да привлече интереса на студентите и като автори и като зрители.

Провокирана от темата на цялостното ми изследване мисля, че в подобна поредица би било интересно да се включи и темата за миналото, настоящето и бъдещето на телевизията например, защото нейните смисъл, влияние и актуалност във времето се променят. Няма как да говорим за телевизията като феномен без да я разглеждаме в контекста на това дали тя се изправя срещу вестниците, в едно минало време, и срещу смартфоните и интернет в едно настояще.

4.4. Документални, научнопопулярни и образователни филми, създадени от преподаватели, студенти на НБУ в департамент „Кино, реклама и шоубизнес“, подходящи за програмата на НБУТВ филм.

През дългогодишната история на департамент „Кино, реклама и шоубизнес“ са заснети стотици филми в различни жанрове с разнообразни сюжети, студентски, преподавателски, копродукции.

В резултат на дейността на УФЦ, създаден към департамента успява да се осъществят множество интересни и ценни продукции и в областта на документалните, образователните и научнопопулярни филми.

Всички те, представляващи днес архив на НБУ, могат да бъдат включени в програмата на НБУТВ филм, като се превърнат освен в символ на постиженията на НБУ и в мост към създаване на подобни продукции днес и в бъдеще.

Бих искала да обърна особено внимание на няколко значими проекти, реализирани в НБУ само в за последните няколко години. Те са дело на екип на УФЦ, преподаватели и студенти в НБУ.

"Космическа музика" – филм посветен на проф. д-р Симо Лазаров, инженер и композитор, основател на образованието по електронна музика в НБУ и България,

"Египет - люлка на европейската цивилизация"- филм за големият български египтолог проф. д-р Сергей Игнатов – основател на висшето образование по египтология в България, ректор на Европейския университет за хуманитарни науки във Вилнюс, Латвия,

"Под пясъците на Созопол" - във филма проф. д. ист. н. Калин Порожанов и доц. Димитър Недев разказват за 26-вековната история на Созопол, най-старият град по Западното крайбрежие на Черно море,

“Нежна агресивност“ - портрет на режисьора Анри Кулев с неговия многостранен талант - художник, аниматор, театрален сценограф, карикатурист, един от потомците на българска анимационна школа, режисьор и продуцент на игрални филми,

„Людмил Христов и новата вълна“ – филм за създаването и развитието на департамент „Кино, реклама и шоубизнес“ в НБУ , за зараждането на новата вълна, чупеща консервативната рамка на филмовото образование,

“Пътят на прогнозата“, студенски дипломен филм по поръчка на НИМХ, показващ спецификите в начина, по който се изследват климатичните условия в България.

Зад всички тези проекти и не само в последните няколко години стоят НБУ, УФЦ, РТЦ, работата на множество преподаватели и студенти.

В програмите на НБУТВ филм биха могли да се включат всички интересни и качествени филми създавани от сътрудници и студенти на НБУ.

Върху това работи в своята концепция и проф. д-р Иво Драганов, чието име стои срещу различни позиции зад голямата част от изброените горе реализирани успешно филмови и телевизионни продукти на университета.

4.5. Програма на НБУТВ

НБУТВ трябва да стартира създаването на продукции, освен като самостоятелни единици и като свързващи елементи между своите канали, първоначално два – НБУТВ и НБУТВ филм. Така например НБУТВ може да даде възможност на една сравнително безотпадна технология в процесите по създаване на НБУТВ филм.

Това означава постоянното заснемане и монтаж на мейкинги от филмовите процеси, включващи кадри от работата по продукциите за НБУТВ филм, интервюта с

техните създатели, обучителни видеа под формата на мини тюториали за използването на специфични снимачни практики дори.

НБУТВ може да създава рекламни материали, промотиращи продукцията и на двата канала, като с времето и натрупването на повече материала и да създаде телевизионно студийно предаване за кино, в което да представя продукциите и авторите на НБУТВ филм например.

НБУТВ би могла да продължи поредицата „Лицата на НБУ“ като представя героите на филмите, заснети за НБУТВ филм, обслужвайки и различни цели на публикациите чрез различната форма във съответните послания.

НБУТВ би могла да реализира всевъзможни кратки форми като репортажи, анкети, подкастове на всякакви теми, да отразява актуални събития, да излъчва свои новини, да предоставя платформа на множество преподавателски и студентски влогове, да излъчва междинни и крайни резултати в курсови проекти. Условието, които, обаче, единствено би гарантирало постигането на задоволително аудиовизуално качество на материалите е получаването на възможност за това, т.е. както изпълнението на обучението предвидено в „Проекта“, така и закупуването на достатъчно мобилна техника за осъществяването му.

Изводите, които бяха направени в предната глава, анализираща програмните предложения на проф. Драганов, както и опита натрупан до този момент в НБУ в създаването на телевизионни продукции, насочват вниманието към възможността НБУТВ за начало на своята дейност да създаде едно единствено по- дълго магазинно предаване с месечна регулярност, а с времето и седмична, което да интегрира всевъзможни теми и форми, които да представляват както студийни дискусии, така също и всичко изброено до момента като възможни форми за НБУТВ / включително фрагменти и от програми за НБУТВ филм и архиви/. Работното заглавие, което предлагам на този етап е „НБУТВ представя“.

4.6. „НБУТВ представя“ – магазинно предаване

Важни регулярни продукции за НБУТВ биха били освен Новините /описани като модел върху предложението на проф. Драганов в глава 3.2 за чието създаване предстои да се обсъждат намерения и възможности/, така също и поне едно седмично магазинно телевизионно предаване. То ще обхване първоначално в рубрики важните теми, които интересуват академичната общност, като с времето и при съответните условия те биха могли да се отделят и заживеят свой живот като самостоятелни предавания.

Необходимостта от създаване на подобно телевизионно предаване е то да модерира всичко най-интересно, което инициират, развиват, заснемат и публикуват множеството сътрудници на НБУ през седмицата, всичко, което се случва навън и вътре в общността и което има отношение към академичния живот и живота на студентите.

Независимо от паралелното публикуване непрекъснато на видеа в дигиталните канали на НБУТВ, информацията трябва да бъде насочвана и модерирана, да бъде поставена в контекст. Това послание отправят както проф. Иво Драганов в „Четвъртата възможност – университетска телевизия, така и проф. Людмил Георгиев в „Основателите на НБУ“, сегашния директор на БНТ Емил Кошлуков, историкът проф. Момчил Методиев, в своята визитка за поредицата „Лицата на НБУ“ и разбира се проф. Богдан Богданов, който казва в интервю, че „всеки произвежда нужния смисъл. Никой няма нужда от целия смисъл, поради което не се котира особено всеобхватността“.

„НБУТВ представя“ трябва да има своя изключително гъвкава форма, която да предостави територия за студенти, преподаватели и всички будни хора със смислени аргументи да изразяват личното си мнение. Възможност, която нито един класически телевизионен канал в България не предлага в следствие на множество различни причини.

Драматургичната структура трябва да позволи отделни теми и фрагменти да бъдат публикувани вън и независимо от цялото в тематичните под канали на департаментите в НБУ в „youtube“ / в случай, че се вземе решение да НБУТВ да се случи по този начин/, които с времето ще развият своите дигитални профили още по-добре.

В създаването на предаването е необходимо да се отстранят предварително части от негативите в натрупания опит до момента от заснетите телевизионни предавания на студенти и преподаватели в НБУ и РТЦ /описани в глава 3.1/.

Формата на това предаване реално би могла да обхване съдържателни и визуални елементи от сутрешните, обедни и вечерни блокове в конвенционалните телевизии у нас, но с подчертано по -свеж подход в начина, по който ще се отправят посланията към аудиторията, т.е. да доближава повече аудиовизуалните популярни модели в дигиталния свят.

Връщайки се на основната черта в предпочитанията на поколението Z, то тя е персонализацията на всичко в живота, както и емоцията, с която те възприемат света и която искат да откриват като зрители.

„НБУТВ представя“ може да интегрира в себе си много от силните страни в първото издание на „Професия: студент“ – разговорите за студентските стажове и професионалната реализация в годините на следване, психологическата страна на справянето с дигиталното образование, също както и елементи от „Година първа в НБУ“ с обобщение и анализ на особеностите на времето, в което сме част от университетската среда, чрез „Времето на Европа“, което предване под формата на рубрика, би могло да ни информира в политическите решения относно развитието на света и в културен, и в бизнес план, чрез включване на акценти от „Език под лупа“, което ни среща със забавната страна на виртуалното пространство, с игрите между преподаватели и студенти, както, обаче, и със сериозните теми в това доколко приемаме различността между нас и как известните и неизвестни личности интерпретират проблемите на езика в изкуството. В рубрика може да превърнем и инициативата „Домашен университет“ като интересна и разчупена форма на обучително видео в различни професионални сфери, да излъчваме кратки музикални клипове, реализирани от студенти и не само, фрагменти от театрални изяви, репортажи и анкети от интересни актуални места и събития, заснети пред седмицата от екипите в „Проекта“, за който ще работят всички департаменти едновременно. „НБУ представя“ може да развие голяма част от интересните предложения в концепцията на проф. д-р Иво Драганов и тяхната реализация да се превърне в проект към специфичните курсове в различни департаменти на НБУТВ, които са насочени към телевизионната дейност.

НБУТВ представя ще е мулти културен ежемесечен / с желание да се превърне в ежеседмичен/ хибрид, в който ще можем да видим епизоди както показващи сцени от горещ дебат по важни теми например, така и супер смешни и дори „ноусенс“ форми на видеа, много харесвани от младите хора в Тик Ток днес. А след това редакторите, които задължително ще са необходими за работа на ротационен принцип в мащабния проект, ще имат задължение да покрият с етикети/ хаштагове/ всички отделни елементи от програмата, така че всеки, който пожелае да пропусне части от цялото и да види в интернет само това, което в момента го интересува.

Систематизиран модел в производствения план на „НУБТВ представя“ / когато предаването разработи концепцията си и придобие рутина, за да постигне седмична регулярност/ можем да ползваме от публикуван наръчник по темата на Университетската телевизия към Владимирския държавен университет. Мотивите ми да се спра на тази програма са обвързани както с телевизионния ми опит като режисьор, така и с откритите производствените сходства на организация на дейността в конвенционалните телевизии, но изведени специално за работата със студенти, съвместяваща обучението и създаването на готов седмичен телевизионен продукт.

Производствен план по дни за създаване на предаването „Стрелки на времето“, разработен от Светлана Александровна Говердовская-Привезенцева, к.ф.н., преподавателка в катедра "Журналистика, реклама и връзки с обществеността" на Владимирския държавен университет "Александър и Николай Столетови"

Понеделник.

Провежда се обща среща, на която присъстват всички студенти и преподаватели, заети с производството на предаването. На тази среща се назначава редактор на предстоящото издание, оператор, отговорник за аутокюто, водещи /ако те са на ротационен принцип/ а така също студент, който да поеме ролята на стилист. Обсъждат се темите и формата на тяхната интерпретация за изданието / репортажи, дискусии, студиа и т.н./, планират се новите дейности както за настоящото, така и за следващи близки, а и за някои по-далечни предавания по важни теми.

Понеделник, вторник, сряда и четвъртък снимачните групи отиват на снимки, като след снимачния процес следват всички технологически етапи. Материалите се

свалят, а всеки авторът на видео преглежда работата си, и дешифрира синхроните и пише съответния текст към тях. Когато един автор на материал е готов, праща работата си на редактора на изданието. Редакторът за няколко часа редактира текста и го връща обратно на автора или подписан, или с молба за доработка / уточняване на дати, имена, други корекции, с които да се отстранят неточности/.

Авторът отново преработва текста и отново го изпраща на редактора. Само подписан от редактора материал, дава възможност да се пристъпи към следващия етап на работа, четене на текста и монтаж на целия модул. Готовият сюжет трябва да бъде прегледан от отговорен за монтажа преподавател, който заедно със студент поправя грешките в постпродукцията. След това всички модули се прегледат от редактора, и ако са необходими корекции се нанасят.

Всеки автор задължително пише аносите за водещите и ги дава на редактора на емисията. Предлаганите анонси се доработват и стават основа за написване на диалога преди студийния запис на предаването.

В сряда, по-голямата част от материалите трябва да бъдат готови. Привечер отговорният редактор за предаването получава аносите на водещите. Този етап е труден вид работа, изискваща комплекс от умения, с която по-добре ще се справят студенти от горни курсове.

На всяка производствена среща се назначава отговорник. Стилистиката на аносите трябва да бъде по-официална от ежедневния език на студентите.

В четвъртък се осъществяват студийните записи на темите с водещите и събраните в тях материали. Обикновено записът стартира около 12 часа на обяд. А ако водещите са студенти на ротационен принцип, е важно те да предупредят за този свой ангажимент преподавателите, при които се налага да отсъстват.

На записите освен редактор, оператори и водещи, трябва да присъстват стилист и студент, който ръководи аутокюто. След записа на водещите, редакторът преглежда дублите, избират най-добрите и започва събирането на цялото предаване на монтажна линия.

Следващият етап е поставянето на надписи, които трябва да са предварително подготвени, добавя се и цялостното графично опаковане, прави се звук.

Четвъртък не е само за финализиране на предаването, но и последният ден за подаване на заявки за снимки за следващата седмица. Заявките са два вида - за снимки и монтаж. В заявката за снимки трябва да се включи заглавието на програмата, типа форма и синопсис за сюжета. В синопсиса трябва да бъде заявено кратко кой е героят, кое е мястото за снимки и да се посочи, ако има специфични нужди, касаещи техниката и времето за работа.

Посочва се дата, време и място на събитията. Важно е също и да се опише датата за излъчване, както, разбира се, име на автор на материала, оператор, който той си е избрал /ако има и други членове на екипа също се описват/. В случай, че снимките са извън пределите на университета се използва желан вид транспорт / ако липсва собствен на институцията се ползва такси/ .

Попълнената заявка трябва да бъде отнесена на определеното място, за да могат всички заявки да бъдат разгледани, да се направи график, който не допуска припокриване, в случай, че няма достатъчно техника.

Попада се заявка и за монтаж. Определя се свободен от занятия ден или свободно време след занятия. В резултат всеки от студентите знае, на кой компютър от монтажните ще работи и затова се използва определеното време ефективно.

В петък към 12 часа на обяд всички планирани видеоматериали за предаването са готови, изключения правят само материали заснети в четвъртък и някои спешно събитийни. Започва обработка на звука, експорт и изпращане за излъчване.

За дежурния редактор работата над предаването завършва с оформяне на текст за програмата за архива, също така и до качването на цялото издание в интернет в главната страница на университетския сайт. В този ден се качва разписанието за снимки и монтаж за следващата седмица.

В почивните дни, както е известно, в средата за масова информация както и за университетската телевизия в това число, работата не спира- случват се множество различни събития и мероприятия.

Присъствието за снимки в тези дни се планира по-рано. В петък трябва да се подаде заявка на дежурните в корпуса на звената за изнасяне и внасяне на тв апаратура. Снимачното оборудване трябва да бъде подготвено от сътрудника на университетската телевизия.

Предаването излиза веднъж в края на седмицата и е с дължина около 30 мин.

„НБУТВ представя“ може да следва успешно същия производствен модел, като е допустимо общата дължина да е от 3 до максимум 6 пъти повече, предвид студийните дискусии, които в примера отсъстват. Моделът на продукцията, разгледан горе е подчертано информационен. Както прави впечатление в етапите липсва режисьор, което е видно и в някои качества на крайната продукция. Това се дължи на обстоятелството, че примерът е дело на Факултета по журналистика на ВДУ, където не се обучават филмови специалисти. Възможността пред НБУТВ е да използва и адаптира този организационен модел към собствена висококачествена аудиовизуална телевизионна продукция, с основно участие на представители от департамент „Кино, реклама и шоубизнес“.

Вероятно са неизброими формите, които НБУТВ би могла да реализира в своите канали. Да развие поредица по модел на популярната сред по-младите зрители „Masterclass“ с участие на световно известни професионалисти в различни области, също студентски риалити шоу програми, аудиовизуални трейлъри на произведения на изкуството във всякаква форма, по-представителни форми за регулярни инициативи като концертите, организирани редовно от департамент „Музика“ в една в професионална студийна среда, където също могат да се случват форми на телевизионен театър, но с нови и модерни елементи, да се даде възможност на студенти да развият собствени видеоканали, използващи зеления екран в ТВ студио например, по модел на поредиците на едни от най-известните влогъри у нас и по света. Пред НБУТВ не съществува реално рамка и граница. Единственото, с което трябва да се съобразим в създаването на проекта е да достигнем високо ниво и да правим и разпространяваме качествена продукция. По тази причина е важно да започнем с малко и категорично диференцирани продукции, които да срещат съответните нива на възможности у представителите на университетската среда. Безкрайно важен е крайният резултат. А качеството на продукциите и на двата канала на НБУТВ и НБУТВ филм ще е

постижимо само при ясното разбиране за нуждата от достатъчен бюджет, достатъчно хора и достатъчно време за създаване на бъдещите проекти.

По тази причина развих предложение за създаването на един магазинен телевизионен блок (НБУ представя...), който в под рубрики да обхване всички важни събития, интересуващи средата на НБУ и с помощта на най-актуалната форма днес за постигане и търсене на аудитория *natural engagement*, да се осъществи естествения подбор на това, което ще бъде припознато както от създателите на НБУТВ, така и от нейната бъдеща аудитория.

ИЗВОДИ ОТ ГЛАВА 4.

В образователните филми, които НБУТВ предстои да създава трябва да се търси приоритет в избора на общовалидните теми, които са част от науката навсякъде по света, а не намиращи се изцяло и само в специфичните ни регионални търсения и постижения. Мотивите ми са свързани с факта, че в осъществяването на многопосочни партньорства, включително и с конкурентни университетски медии, политически и корпоративни противоречия рядко могат да възникват. Международните пазари от своя страна също търсят образователна информация за фундамента на знанието, а не толкова за неговите разклонения, подлежащи на множество интерпретации. Разбира се, ние нямаме капиталите на National Geographic и Netflix, с които ще е трудно да се сравняваме в много посоки по отношение на аудиовизията и вече изградения авторитет сред зрителите, но нито една от тези компании не предлага в крайната си продукция последователна образователна система, в конкретно научно направление, каквито в бъдеще може да разработи НБУТВ със своите преподаватели и студенти.

Исклучително важно за бъдещата телевизия на НБУ като дейност ще е от една страна да не губи времето на своя зрител, а от друга да задържи вниманието му възможно по-дълго с полезна и качествена продукция, в името на неговите по-смислени настояще и бъдеще. Това е възможно единствено при успех в битка със забавляващата всички млади пасивна или привидно активна, хаотична консумация на съдържание, обозначена с понятието инфотейнмънт.

НБУТВ трябва да открие начин да насочва реално полезно съдържание към своите зрители, за разлика от практиката в любимите на „Z“ поколенията социални мрежи и онлайн канали, където не малка част от споделяното съдържание е повече в интерес на чужди комерсиални нужди, разминаващи се с тези на самия зрител. Шанс НБУТВ да надделее над този феномен трябва да се търси в предлагането на интересна програма с гъвкава форма, лесно адаптираща се към промените. Разгръщането на „Проекта“, според мен, се явява подходящата алтернатива на конвенционалната телевизионна продукция, която да позволи на обучаващите се и преподаващите в университета да изразяват свободно своите възгледи и позиции.

По този начин и двата възможни бъдещи канала на НБУТВ /НБУТВ филм и НБУТВ/ ще реализират свои цели и биха успели да осигурят поле за изява и обучение и на студенти и на преподаватели, като в резултат повдигат както общото културни ниво на средата, така и корпоративния имидж на институцията, превръщайки се в пример за успешен модел за университетска телевизия, който и да бъде следван.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Развитието на университетска телевизия на НБУ е важно условие днес за подобряване на корпоративния университетски имидж. Световните успехи в създаването на работещи университетски медии са следствие от натрупване на дългогодишен опит в разработването на най-подходящи концепции. Част от локалните проблеми в развитието на работеща качествено и устойчиво българска университетска телевизия са предпоставени от липсата както на производствен ресурс, така от липсата на ангажиран достатъчен експертен персонал в комбинация с липсата на институционално разбиране за спецификите и нуждите на такава инициатива, както и появата на разминаващи се мнения за нейния приоритет на най-високо ниво на управление.

Не само пандемията от Ковид- 19, но и технологичното развитие на интернет, социалните мрежи и медии, които младите хора днес припознават единствено като средство за получаване на информация и забавление, превръщат създаването на конвенционален телевизионен ефир за бъдещата НБУТВ в неактуално предложение. Преминването в дигиталния свят на едни от най- успешните в световен мащаб университетски медии доказват твърдението.

Производствените ресурси на НБУ за създаване на НБУТВ на този етап показват пропуски в концепцията за последователността в етапите на реализация, както и оформяне на крайна и ясна цел. Съществува разминаване в разбиранията как НУБТВ ще функционира, а заедно с това каква ще е основната роля на прилежащата мащабна технологична база в РТЦ на НБУ. На този етап все още няма ясна програма и сформирани пълни екипи, които да реализират и ръководят бъдещата университетска медия. От друга страна продукцията на НБУ под формата на множество интересни, полезни и важни събития продължава да нараства и да търси активно подходящи начини за изява пред широка аудитория.

Категорично заключение може да се направи за обстоятелството, че младите поколения днес не гледат конвенционална форма на телевизия и трудно биха могли да намерят мотив за нейното създаване в традиционните параметри, които тя си поставя. Децентрализацията и моделите на общуване в социалните мрежи показват съвсем

различен подход в начина, по който се осъществява споделянето на идеи с аудитория сред младите. Чувствително са размити границите между автори и потребители на съдържание. Постепенно те се превръщат в едно и също лице на комуникацията. Необходимо е да се съобразим с тази трансформация както и с разбирането на това съвременно „phygital“ общество, което не приема света в последователност, т.е. в преди и след интернет, защото за него то е едно. Това поколение не желае да чака настъпването на определено време за ред и възможност за „изява“, защото интернет му предоставя платформата веднага. Каквито и интерпретации да се предлагат в публичното пространство на този феномен, той е не заобиколим.

Линейната последователна програма, която би следвал един традиционен модел в създаването на телевизия противоречи силно на тази появила се и превърнала се в напълно припозната нова форма във виртуалния свят, която категорично е възпитава базовите възприятия на съвременните млади хора. По тази причина е важно НБУТВ да предложи алтернатива, не само на съдържание, но и на форма. В отговор на тази тенденция НБУ може чрез създаването на социална мрежа на университета да създаде НБУТВ като дигитални канал/и в нея. В опит да заработи стратегията започна и търсенето на необходим катализатор в създаването и насочването на общо аудиовизуално (и телевизионно) съдържание в университетското дигитално пространство- утре НБУТВ, който успя да се създаде идейно в „Проекта“.

Експлоатация на високотехнологичната база в РТЦ на НБУ, насочена като концепция главно за реализация на професионална телевизионна продукция /вече не толкова актуална спрямо разбиранията на младите хора/ на бъдещата университетска медия и за обучение, би могла да срещне общите интереси на студентите и техните преподаватели чрез създаване на образователни телевизионни филми, под формата на комплексни научно- развлекателни аудиовизуални поредици, които да се разпространяват в национални и чуждестранни конвенционални телевизионни ефири. Изключителна ниша, според проучени световни изследвания, се открива именно пред обучителните телевизионни програми, които да предоставят достъп до образование на многомилionenна студентска аудитория по света, която днес все още няма достъп до интернет.

Образованието на студентите в сферата на телевизионното производство чрез интензивна практика в конкретни проекти, създадени под формата курсови задачи и емпирични изследвания за дисертацията, показва високи резултати в овладяването на спецификите на материята. Изброените и анализирани в изследването телевизионни предавания направиха първите крачки в създаването на нова форма на обучение в НБУ. Проектите изведоха категоричната нужда от реорганизация на учебния процес за всички студентски потоци, ангажирани в дейностите на бъдещата НБУТВ /подход, задължително използван във всички успешни модели на университетски телевизии по света/. Категорично НБУ трябва да започне спешно работа по разработването на нова форма на обучение, извън разработените административни рамки, чрез която да осигури оптималните условия за създаването на НБУТВ и предоставянето на образование на нови и нови студенти, желаещи да придобият знания и умения в областта на аудиовизията / а и не само/.

Реално днес пред НБУТВ стоят нелеките задачи да създаде реално образователен и телевизионен проект от съвсем нов вид - хибриден модел между утвърдения опит в правенето на телевизия и формирането на актуално съдържание, синтезирани и предложени от преподаватели – експерти в своите области в НБУ, и новаторството в откриване на непроходени телевизионни територии в интернет от студентите на днешния и утрешен, бързо променящи се и свръхтехнологични дни.

Програмните идеи на проф. д-р Иво Драганов, изложени в концепцията му за бъдещата НБУТВ в „Четвъртата възможност –университетска телевизия“ са актуални по съдържание и днес, но формата на тяхната реализация спрямо днешните условия, предпоставени от възможностите на НБУ, РТЦ и световните тенденции се променят активно и ще запазят подобна динамика вероятно и в бъдеще. По тази причина насочих усилията си в разработка на предложение за създаването на единствен магазинен телевизионен блок /“НБУ представя“/ за бъдещата НБУТВ, който в под рубрики да обхване всички важни събития интересувачи средата на НБУ, като с времето и с помощта на най-актуалната форма днес за постигане и търсене на аудитория *natural engagement*, да се осъществи естествения подбор на това, което ще бъде припознато както от създателите на НБУТВ, така и от нейната бъдеща аудитория.

В образователните филми, които НБУТВ предстои да създава трябва да се търси приоритет в избора на общовалидните теми, които са част от науката навсякъде по света, а не намиращи се изцяло и само в специфичните ни регионални търсения и постижения. Мотивите ми са свързани с факта, че в осъществяването на многопосочни партньорства, включително и с конкурентни университетски медии, политически и корпоративни противоречия рядко могат да възникнат. Международните пазари от своя страна също търсят образователна информация за фундамента на знанието, а не толкова за неговите разклонения, подлежащи на множество интерпретации. Разбира се, ние нямаме капиталите на National Geographic и Netflix, с които ще е трудно да се сравняваме в много посоки по отношение на аудиовизията и вече изградения авторитет, но нито една от тези компании не предлага в крайната си продукция последователна образователна система, в конкретно научно направление, каквито в бъдеще може да разработи НБУТВ със своите преподаватели и студенти.

Изключително важно за бъдещата телевизия на НБУ като дейност ще е от една страна да не губи времето на своя зрител, а от друга да задържи вниманието му възможно по-дълго с полезна и качествена продукция, в името на неговите по-смислени настояще и бъдеще. Това е възможно единствено при успех в битка със забавляващата всички млади пасивна или привидно активна, хаотична консумация на съдържание, обозначена с понятието инфотейнмънт.

НБУТВ трябва да открие начин да насочва реално полезно съдържание към своите зрители, за разлика от практиката в любимите на „Z“ поколениято социални мрежи и онлайн канали, където не малка част от споделеното съдържание е повече в интерес на чужди комерсиални нужди, разминаващи се с тези на самия зрител. Шанс НБУТВ да надделее над този феномен трябва да се търси в предлагането на интересна програма с гъвкава форма, лесно адаптираща се към промените. Разгръщането на „Проекта“, според мен, се явява подходящата алтернатива на конвенционалната телевизионна продукция, която да позволи на обучаващите се и преподаващите в университета да изразяват свободно своите възгледи и позиции.

По този начин и двата възможни бъдещи канала на НБУТВ (НБУТВ филм и НБУТВ), предложени в дисертацията, ще реализират свои цели и биха успели да осигурят поле за изява и обучение и на студенти, и на преподаватели, като в резултат ще

повишават както общото културно ниво на средата в прогрес, така и корпоративния имидж на институцията, превръщайки се в пример за успешен модел за университетска телевизия, който да бъде следван.

Важно е да се обърне внимание на динамичната промяна на света днес отново, най-вече под влияние на изникващите глобално все по-често съвсем непредвидими събития. Защото тези явления детерминират нуждата от постоянно осъвременяване на концепцията за реализация на проекта за НБУТВ, дори след неговото успешно стартиране. Всички актуални предложения в дисертацията представляват моментна снимка в детайли, макар и съдържащи екзистенциални идеи в себе си. Промените, които ще настъпват в средата в бъдеще, задължително трябва да се следят и да бъдат отразявани практически в модела.

Днес благодарение на един обикновен смартфон и най-успелият в културно-социален план индивид, както и всеки един маргинал, в качеството си на потребители на общодостъпно интернет съдържание, се намират на един единствен клик от всяка публикувана онлайн информация. В този смисъл постигането на характерност и привлекателност във формата на споделяне на съдържанието са основни цели по пътя към успеха на НБУТВ.

Разбира се, ако има една дума, която бих извела като ключова в края на моето изследване, то това е думата „екип“. Задължително условие за превръщането на НБУТВ в успешно начинание е в пряка зависимост от възможността правилните, но и достатъчните на брой специалисти да се включат активно в проектите. Изследването ми показва ясно, че множество дейности по обезпечаване на телевизионната продукция на например в РТЦ на НБУ е необходимо да се извършват паралелно, създаването на качествена телевизионна програма е следствие от изпълнението на всички първоначални етапи. Това значи, че изготвянето на програма, оформянето на бюджет за бъдещата НБУТВ, актуализирането на стъпките в реализацията на проекта за РТЦ, както и допълването на липсващите експертни позиции и техника в комплекса са първата стъпка, за реалното осъществяване на проекта. Всяка друга форма на последователност би осуетила достигането до истински успешен проект за университетска телевизия на НБУ. Разбира се, за да бъдат осъществени всички описани намерения в текста, трябва да се оформи и следва една дългосрочна визия, с ясен план

за поетапно изпълнение на отделните процеси, възникващи с развитието на НБУТВ с времето. Вероятно, точното НБУТВ би могла да се превърне в основното ново най-голямо предизвикателство, изправящо се като кауза на НБУ за следващите 30 години.

ПРИНОСИ

„Университетската телевизия на НБУ между опита и новаторството“ като няколко годишно изследване на перспективите и трудностите в създаване на проекта за НБУТВ постигна няколко съществени резултата:

- Изследва възможностите за създаване на телевизионни проекти в университетската структура на НБУ чрез изцяло завършени успешно предавания и поредици, създадени от преподаватели и студенти, с помощта на нова техническа база и в условията на пандемични ограничения
- Изследва и предложи адекватен съвременен модел за създаване на университетска телевизия под формата на диференцирани дигитални канали, всеки от които с мисия за осъществяване на обучителен процес
- Изследва и разви в етапи нов авторски проект („Проект за непрекъснато паралелно споделяне на видео съдържание от всички в НБУ“), който да привлече целия човешки ресурс на НБУ като институция в създаването на НБУТВ
- Анализира практически предложените съществуващи теоретични концепции за НБУТВ, като в резултат разви актуална концепция за програмите, които НБУТВ да създава като университетска медия
- Изследва и предложи уникален модел за реализация на систематизирани телевизионни обучителни поредици, които да бъдат разпространени както под формата на бизнес модел, така и възможни за споделяне във вид на хуманна помощ за многомилionenна световна аудитория от обучаващи се, която не притежава достъп днес до дигиталния свят.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Айзъксън, Уолтър. *Стив Джобс*. Издателство „СофтПрес“, 2011
- Айолов, Петър. *Краят на истината и технологията на интернет медиите*. Медиадиалог, брой:4, 2018, ISSN 2535-0846 IF/IR
- Айолов, Петър. *Банален глобализъм vs Електронен национализъм (функционирането на националната комуникационна система и интернет медиите*. Медиадиалог, брой 2, 2017, ISSN (ONLINE): ISSN 2535-0846 IF/IR
- Айолов, Петър. *Моделът „Производство на несъгласия в Интернет“*. (Формиране на общественото мнение в онлайн медиите в България 2015 – 2016). Дисертационен труд, ФЖМК, СУ „Св. К. Охридски“, научен ръководител : проф. д-р Венцислав Бондиков
- Алтър, Адам. *Неустоими*. Издателство „Хермес“, 2018
- Беъм, Джордж. *Марк Зукърбърг, момчето милиардер*, Издателство „Локус“, 2016
- Гоцев, Кирил. *Краят на телевизионното програмиране*. НБУ, Годишник на департамент „Масови комуникации, 2011
- Драганов, Иво. *Четвъртата възможност – университетска телевизия*. Издателство на Нов български университет, 2017
- Драганов, Иво. *Особености на телевизионния мениджмънт*. Издателство „Валентин Траянов“, 2014
- Драганов, Иво. *Телевизионното програмиране в общия аудиовизуален контекст*. Издателство на Нов български университет, 2012
- Дерменджиева, Грета. *Онлайн журналистика. Медиите в дигиталния свят*. Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, 2012
- Кош, Ричард. *Код за успех: Опростявай*. Издателство „Локус“, 2018
- Лозанова, Лилия. *Акценти в медийното образование*. Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, 2017
- Лъкет, Оливър. *Социалният организъм*. Издателска къща „Кръгзор“, 2017

- Маклуън, Ерих и Маршал. *Закони на медиите*. Изд. на СУ „Св.Кл.Охридски“, 1995 г.
- Маклуън, Маршал *Да разберем медиите*
- Николова, Райна. *Телевизионната програма на обществената телевизия. Публично-правни аспекти*. Издателство Сиби, 2004
- Петков, Стойко. *Аудио-визията*. Рой комюникейшън, 2016
- Петрова, Надежда. *Танцът и риалити шоуто*. С.2015
- Пицути, Марко. *Скрити манипулации - Забранената революция*. Издателство „Атеа Букс ЕООД“, 2015
- Платон. *Държавата*. Издателство „Изток-Запад“, 2014
- Попова, Жана. *Жанрове и форми на забавлението в телевизията*. Издателство „Полиграфюг“, 2016
- Тийл, Питър. *От нула до едно*. „Книгомания“, 2019
- Фидлър, Роджър. *Медиаморфоза. Да разберем медиите*. Издателство „Кралица Маб“, 2005
- Халачев, Любомир. *Направи си сам... Обществена телевизия*. Издател НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, 2000
- Халачев, Любомир. *Изкуството да бъдеш продуцент*. Издателство „Колибри“, 2017
- Харари, Ювал Ноа. *Сапиенс. Кратка история на човечеството*. Издателство „Изток-Запад“, 2016
- Хокинг, Стивън. *Кратки отговори на големите въпроси*. Издателска къща „Бард“, 2018
- Юнг, Карл Густав. *Човекът и неговите символи*. Издателство „Лега Артис“, 2015
- Amy Schmittauer. *Vlog like a boss*. Author Academy Elite., 2017
- David Stillman *Gen Z @ Work*. Harper Collins , 2017
- MacLuhan, Marshall. *Understanding Media: The Extensions of Man*. N.Y.:McGraw-Hill, 1964
- MacLuhan, Marshall. *The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man*. London: Routledge & Kegan Paul, 1962,

Rebecca Rowell. *YouTube: The Company and Its Founders*, ABDO, 2011

<https://www.forbes.com/sites/julianmitchell/2015/05/14/social-network-television-is-the-next-wave-of-digital-entertainment/#67a4581675af>

<https://www.lifewire.com/social-tv-guide-to-the-basics-2655307>

<https://www.chronicle.com/page/The-Chronicle-of-Higher/609?cid=cheftr>

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/jul/26/young-people-tv-news-know-about-the-world-media>

<https://www.businessinsider.com/facebook-the-tv-like-social-network-2017-5>

<https://www.lcibs.co.uk/the-role-of-social-media-in-education/>

<https://www.techlearning.com/tl-advisor-blog/25-social-networks-media-sites-for-education>

<https://rg.ru/2019/03/04/kak-otnositsia-k-televideniiu-molodoe-pokolenie.html>

<https://cyberleninka.ru/article/n/studencheskoe-televidenie-za-rubezhom-iz-opyta-velikobritanii>

<http://cheloveknauka.com/universitetskoe-televidenie-kak-instrument-formirovaniya-korporativnoy-kultury-vuza>

<https://sibac.info/journal/student/47/130438>

<https://hbr-russia.ru/management/upravlenie-personalom/p25401>

ПРИЛОЖЕНИЯ.

Приложенията съдържат линкове към изброените тв предавания и поредици на НБУ, както и видео, аудио и текстови интервюта с преподаватели, ръководители и ангажирани лица с дейността на РТЦ в НБУ.

1. Интервю с проф. Людмил Христов, директор на РТЦ в НБУ /дек., 2021, видео/
<https://youtu.be/LTs-A1VAObg>
2. Интервю с доц. д-р Кристиан Постаджиян, декан на БФ в НБУ /дек., 2021, видео/
<https://www.youtube.com/watch?v=24mbqn8xBhY>
3. Интервю с г-жа Елена Гюрова, ПР -Външни комуникации в НБУ /ноем.,2020, видео/
<https://www.youtube.com/watch?v=2Sa5TRbfzKA>
4. Интервю с доц. Снежина Петрова, р-л на департамент „Театър“ в НБУ /ян,2022, аудио/
<https://www.youtube.com/watch?v=1wrVZz4UZQM>
5. Интервю с д-р Николай Милев, преподавател в деп. „Кино, реклама и шоубизнес“ /дек.,2021, приложен текст /
6. Интервю с г-н Петър Петров, адм. мениджър УПИЗ „УФЦ“ в РТЦ /дек., 2021, приложен текст/
7. „Език под лупа“ – първо виртуално студентско предаване на НБУ /2020/
<https://nbu-video.nbu.bg/bg/pyrvo-digitalno-studentsko-predavane-ezik-pod-lupa>
8. „Професия: Студент“ – първо хибридно студентско предаване на НБУ /2020/
<https://www.youtube.com/watch?v=tuhz-4zwwg4k>
9. „Времето на Европа“ – тв поредица с автор доц. Антоний Гълъбов / 2020/
<https://www.youtube.com/watch?v=FZjUBNqSCl0>

10. „Лицата на НБУ“ – поредица визитки на ръководители на департаменти в НБУ / 2021/
11. <https://www.facebook.com/officialNBU/videos/232178259078865>